

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΛΑΚΙΔΗΣ
ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΓΦΠΠΧ
ΕΥ ΕΡΓΟΥ 81621

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΛΚΕ ΔΠΘ
ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ
ΚΥΡΙΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ

Πράξη: «Βελτίωση των ηχητικών πολιτιστικών δεσμών μεταξύ διαφορετικών γλωσσικών κοινοτήτων στη Θράκη (ΕΟΧ GR07 / 3768)»

Υποέργο 02: «Γλωσσολογική Έρευνα, Αποτίμηση και Διάχυση Αποτελεσμάτων (εργασίες αρμοδιότητας Δ.Π.Θ)»

ΠΕ1: Γλωσσολογική Έρευνα

Παραδοτέο Π1.3 Έκθεση για τη γλωσσική αντιστοιχία

E1. MASALLAR (ΜΑΣΑΛΛΑΙΑ)

E.1.1. Köse değirmenci (Apostolos-Kavaklı)

Bir varmış bir yokmuş, fakir bir köyde küçük oğluyla bir anne varmiş. Bu köy, bir dağın yamacının yanındaymış ve ev çok fakirmış. Oğlan on-on iki yaşındaymış, yaşamak [geçinmek] için dağa gidiyormuş, odun kesiyormuş onları eşege yükleyip eve getiriyormuş ve bazlarını ihtiyaçları için kullanıyor bazlarını da satıyorlar.

Bir akşam oğlan bitkin halde inmiş, odunları eşekten indirmiş ve annesine: - “Anne açıktım”, demiş. Annesi, ona: “Oğlum yiyecek bir şey yok” demiş. –“E, anne, biraz un, bir şey yap, bir börecik, bir şey yiyeşim.” Annesi : “Un da yok” diyor. Küçük oğlan: “E, anne o zaman, koyalım, buğday alıp değirmene gideyim, un yapalım.” “E, git oğlum, ama dikkat et! Köse değirmencisiye gitme, çünkü o çalışıyor. “Tamam, anne, dikkat ederim” dedi.

İçinde buğday olan heybesini koyuyor, eşege yükleyip, bir-iki değirmene gidiyor. Gittiği değirmenin değirmencisi köseymiş. Annesinin sözlerini hatırlamış ve değirmenciye pişman oldum, öğütmeyeceğim diyor. Aynı derede, biraz daha yukarıda iki değirmen daha varmış. Küçük çocuk da buğdayla eşegini alıyor, diğer değirmene gidiyor. Yine değirmenci köse, aynı değirmenci diğer patikadan birine ve diğer değirmene gidiyormuş, masal öyle istiyor. Çocuk yine öğütmeyeceğim diyor, üçüncü değirmene gidiyor, yine köse değirmenci. E, o zaman kendi kendine: “durup öğüteceğim”, çünkü yemeleri için eve bir şeylerin gitmesi gerekiyordu “ve değirmencinin benden calmaması için dikkat edeceğim” dedi.

Buğdayı kasaya atmışlar, değirmen taşı dönmeye ve sıcak unu çıkarmaya başlamış. Değirmenci küçüğe: “bir börek yapalım” diyor. Küçük çocuk açıldığı gibi, tamam diyor. E, un getir (değirmenin öğüttüğü undan).Çocuk unu götürüyor, ona bir de kâse veriyor, dışarıya kuyuya git, su getir. Çocuk suyu da götürüyor, değirmenci çok su koymuş, hamur sulu olmuş. Ona: “Daha un getir” daha un götürüyor, değirmenci fazla un koyuyor, hamur sıkı, un getir, su getir, büyük bir börek olmuş, yaklaştık yarı unu çekmiş. Öyleyse, dışında yakmışlardı, değirmencisinin firını varmış, firını yakmışlar, ısıtmışlar, böreği koymuşlar ve börek pişiyormuş.

Değirmeci, küçük çocuğa: “Birer yalan söyleyelim mi? Bahse girelim mi? Birer yalan söyleyelim mi? Ve kim büyük yalanı söylerse, o böregi alsın” diyor. ‘Yılanlar çevrelemişler onu’ [strese girmiş] ama ne yapsın? Tamam, değirmenci bey, öyle olacak, diyor. Değirmenci: “Büyük olarak ben başlayayım mı?” diyor. Çocuk: “Tamam, değirmenci bey, sen başla” diyor.

Ve değirmenci başlıyor ve diyor: Benim dedem tüccardı. Beş-altı develi küçük bir kervanı, bir eşiği, bir çalışanı vardı ve Selanik-İstanbul yolculugunu yapıyorlardı, yükleyiplardı ve takas yapıyorlardı. Oradan ipekler getiriyordu ve buradan başka şeyler götürüyordu. Ama bir defa İstanbul’dan Selanik’e dönerken, Evros’a varıyorlar, Evros nehri taşmış, köprüler yıkılmış. Dede durmuş ve şimdi taşan Evros’tan nasıl geçecekler, bakıyorlardı. Ellerini cebine koymuş, içinde kabak çekirdeği varmış, çıkarmış ve kabak çekirdeği yemiş. Bir kabak çekirdeğini yere düşürmüştür, bir kabak filizlenmiş, hızlıca büyümüş, bir dal Evros’u geçmiş, ağaçlara

dolanmış, kalınlaşmış, dede deniyor, aferin! Köprü olmuş. Deve kervanı üstten geçmiş, eşek, insanlar diğer tarafa geçince durmuşlar, yemek için bir şey koymuşlar, yemişler ve büyük bir de ateş yakmışlar. E, sonra, yemekten sonra, yemek için çok büyük bir kabak olmuş, baltaları almışlar, baltayla çok büyük bir parça kesmişler, pişirmişler, kabak da yemişler tatlı niyetine ve uykuya dalmışlar. Sonra uyanmışlar, develeri bulamamışlar, develer kayıp, burada develer, orada develer, develer ne oldu? Küçük çocuk: “Değirmenci bey, develer ne oldu?” diyor. “A onları kabağın içinde buldular, kabağın içine girmişler ve yiyorlarmış” diyor.

Değirmenci bahsi kazandığından emin, küçük çocuğa: “Beğendin mi?” diyor. “Evet” diyor. E, şimdi senin sıran. Küçük çocuk soğukkanlı “Tamam değirmenci bey” diyor. “Benim dedem seninki gibi tüccar değildi, basit bir çiftçiymişti, bir çift ineği vardı, bunlarla tarlaları sürüyordu, bunlarla odunları taşıyordu, mahsulü... E, bir de buzağıları vardı, onları büyütüyordu, satıyordu, harçlık alıyordu, peynir, yoğurt yapıyordu, her şey iyi gidiyordu. Ama bir defa ineğin biri hastalandı ve çekmiyordu, şimdiki bir inekle boyunduruk nasıl ilerleyecek? E, dedem ne yapsın, düşündü, düşündü, hasta ineğin yerine ne koysun, arıları hatırladı. Gitti, en büyük arayı seçti, onu boyunduruk koydu. Ancak arı boyunduruğu alışık değildi ve arının ensesinde yara oldu. Dede ne yapsın, bir ceviz alıyor, eziyor, merhem yapıyor, arının boğazına sürüyor ve aniden oradan bir ceviz ağacı filizlendi ve ceviz ağacı hızlı hızlı büyüyor ve cevizlerle yükleniyor ve köylüler geçiyor ve birisi taş atıyor ve diğeri odun atıyor, bir diğeri topraktan topak atıyor (cevizleri indirmek için) ceviz ağacının üstünde bir tarla oluyor. O zaman dedem çıkışıyor, sürüyor buğday ekiyor, buğday büyüyor ve biçmek için gidiyoruz. Orakları koyar koymaz, bir tavşan fırladı. Dede bağırıyor: “Sessiz!” Orağı atıyor ve dedenin orağı gidiyor, sapı tavşanın götüne saplanıyor, tavşan koşuyor, orak sallanıyor, tarla beş dakikada bitirdi. Değirmenci masaldan büyülenmiş bir şekilde.

Değirmenci masaldan çok etkilenmiş soruyor: Ve sonra? Orak bir yere takılmış, bir çalıya ve tavşan kayboldu. Ne olduğunu görmek için koşuyoruz, orağı buluyoruz ve bir de not buluyoruz. Değirmenci büyülenmiş bir şekilde ona: Not ne yazıyordu? “Ey köse değirmenci, kendini çok akıllı sanma, börek çocuğun”.

Ve değirmenci çocuğu kabul etmiş (çocuğun dediklerini) ve ona: “Sana helal olsun” diyor ve ona böreği vermiş ve köye gitmiş ve ununu da almış, onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

E.1.2.Marguda nine ve Noel cinleri (Moshos-Yassıköy)

Bu masalı Aglaia teyzeden duydum. Bir zamanlar köyümüzde Marguda adında yaşlı bir kadın varmış, zavallı erken yaşta dul kalmış, üç oğlu varmış ve evde öğrencileri ve gelinleriyle beraber otururlarmış. “On iki gün” içinde [Noel’le başlayıp Kutsal Vaftiz günüyle biten süre] bir sabah tellalı duyduğunu sanarak uyanmış. O yıllarda kiliselerin çanları yokmuş, yasakmış ve kiliseden bir kişi dolaşırılmış, aslında tellalı derlermiş ve bağırlırmış, evlerin kapılarını çalarmış ve “Hristiyanlar, kilise vakti” diye bağırlırmış.

Marguda tellalin geçtiğini ve çaldığını sanarak kalkmış, kalkıyor, giyiniyor, yeni şalvari giyiyor, yarımfistanını giyiyor, fistanını giyiyor, gelinlik kürkü, tülü, o dantelli tülü, kafasında şapkası varmış, püsküllü iskarplarını de giyiyor, cüzdanını

da alıyor, dışarıya çıkıyor, avlu kapısının sürgüsünü açıyor, sokağa çıkıyor. Sokağa çıkıyor, bakıyor, dışarısı zindan [karanlık]. “Canım, ne oluyor” diyor, tellal bağırdı, ben bu saatte, dışında can yok, ne şafak ne bir şey. Hava bulutlu görünüyor ve bu yüzden bana karanlık görünüyor.

Marguda nine yavaş yavaş kiliseye doğru yola çıkıyor. İlerledikçe önünde birisi beliriyor / bir gölge, onu oturtuyor, sırtına koyuyor, onu alıyor. “Çocuklarımdan biri gibi görünüyor ve yorulmamam için, beni kiliseye götürmek için, beni aldı. Şimdi kilise için yola çıkıyor. Yolda Marguda ninenin terlikleri düşmeye başlamış, çorapları yırtılıyor... “Bre çocuğum beni nereye götürüyorsun?”. “A, anam burada, a anam orada, anam burada, a anam orada deh, deh, deh başlamışlar, çorapları yırtılmış, kürkü yırtılmış.

Neredeyse horoz bağırlıyor. Tam da horoz bağırdığı zaman, bu gölge yaşlı kadını bırakıyor, gidiyor. Zavallı şimdi etrafına bakıyor... Nerede? Dağın içinde ve karanlık, körü körüne ve derken patikayı buluyor ve yavaş, yavaş, yavaş, evine iniyor. Kapıyı çalıyor, içeride olan çocukların açıyor “İyi be ana bu saatte neredeydin? Daha gün ağarmadı!” “Hım, çocuklar bu ve bu... Onu görürler ne terlikler, ne çoraplar, ne kürkler, hepsi yırtık.

Onu içeriye alıyorlar, ispirto sürüyorlar, rahatlatıyorlar. Ne oldu be ana?”. Bu ve bu. Tam ben çıktım, tellal sandım, tellalın bağırdığını sandım ve kiliseye gitmek için dışarıya çıktım. O beni yine sırtına aldı ve beni dağa götürdü” “E, be ana nasıl seni bıraktı ki?” “Horoz bağırdı [öttü]” “A ana, Noel ciniydi ve bunun için seni aldı” ve oturuyorlar, nineyi rahatlatıyorlar ve birkaç saat sonra ve gün ağardıktan sonra, tellal kilise için bağırdı. Marguda nine tekrar giyindi, başka kürk giydi, başka iskarpin, terlikler ve gitti.

Ve o zamandan beri köyde diyorlardı: “On iki gün içinde, Noel’den dolaştıkları ve papazın aydınlattığı Haç’a kadar ellerinde ışık olmadan dolaşmıyorlar, çünkü kim gece ıiksiz çıkarsa, onu Noel cinleri alıyor ve böyle Noel cinleri Marguda nineyi almışlar ve bunun için o yıllarda, bütün o günlerde, Noel cinlerinin evin içine inmemesi ve yiyecekleri, unları ve ürünlerini ne var ne yoksa kirletmemesi (mundar etmemesi) için şömineler yanardı.

E.1.3.On iki ay (Moshos - Yassıköy)

Günün birinde, bir zamanlar bir dede ve bir nine varmış, bunların çocukları yokmuş, yalnızmışlar. O yıllarda kışın çok kar varmış, dede hastalanmış. Şimdi yiğinda odunlar azalıyor, ne yapsınlar, dede yapamaz, nine mecbur kalıyor, eşiği alıyor, yavaş yavaş, dağlara doğru, patikadan ilerledi ha, ha, ha, tepeye varıyor, yavaş, yavaş odunları kesmeye başlıyor. Orada odunları keserken, karşından atlarla insanların, bir grubun geldiğini görüyor. Zavallı korkmuş. Tutuyor, bir pırnal buluyor, (pırnarın) yan tarafına saklanıyor. Atlılar oraya yaklaşıyorlar, duruyorlar. Şimdi nine ne yapsın, onlar onu görüyor, nine görünüyor.

-“Nine senin burada ne işin var?”

-“Ne yapayım çocuğum, işte böyle böyle, dede hasta, evde odunlar azalıyor, kış uzun, ısınmak için odun istiyoruz.

-“Çocuklarınız yok mu?”

- “Çocuklarımız yok. Delikanlılar siz nesiniz?” Yapıyor/ nine kafasıyla görüyor, onları正在說，兩個人。
- “Nine sana bir soru soracağız”.
- “Ne çocuğum? Ne istiyorsunuz?”
- “En çok yılın hangi ayını beğeniyorsun?”
- “Çocuğum, Allah’ın ayları, iyidir”
- “Ocak: soğuk...”
- “A, çocuğum soğuk olduğu zaman ne var ki? İçeride oturuyoruz, ne iş var ne bir şey. Karlar var ama sıcak da varsa ve yemeğin varsa...”
- “Şubat: topal...”
- “A, çok iyi. Azalıyor, günler daha az, geçiyor, Mart geliyor. Mart’ta günler uzuyor. Nisan uu! Başlıyor, açıyor, etraf yeşeriyor, yavaş yavaş hasat filizleniyor ve Mayıs, uu! Etraf çiçek açıyor, bütün çiçekler, bütün ağaçlar, bütün ova çiçek açıyor ve çiçekleniyor. Haziran, a! Hasat yavaş yavaş olmaya başlarsa, biçmeye başlıyoruz. Temmuz: A! Temmuz: Yaz, hasat...”
- “Nine, Ağustos?”
- “A, Ağustos’ta da üzümler oluyor, gidip üzümleri kesiyoruz...”
- “Nine, Eylül?”
- “Eylül de iyi çocuğum. Bağ bozumuna başlıyoruz... İşte pekmezlerimizi yapacağız, reçellerimizi yapacağız, şarabımızı yapacağız.”
- “Ekim?”
- “Ekmek için yavaş yavaş tarlalarımızı sürüyoruz. Kasım: Aynı şeyler.
- “Aralık?”
- “Aralık da maşallah. Aralık’ta: Bütün bayramlar orada, Aralık’ın içinde”
- “A! Buradayız diyorlar ona. Tutuyorlar, ninenin eşegine odun yükliyorlar, bir de at koyuyorlar, üstüne eşyalarla yüklü bir de torba koyuyorlar.
- “Şimdi eşegini ve atını alacaksın ve evine ineceksin. Pencereleri kapatacaksın ve o zaman odunları indireceksin ve o zaman bütün bunları evin içine boşaltacaksın.”

Zavallı nine gidiyor, tabii eve gidene kadar akşam olmuş bile. Eve gidiyor, dış kapıyı kilitliyor, odunları avluya indiriyor, odayı açıyor, kapıları, pencereleri kapatıyor, torbayı odanın içine boşaltıyor, oda parladı, bütün paralar, bütün altınlar, diğer torbayı boşaltıyor, bütün yiyecekler. Nerede! O mutluluk içinde! Uzun zaman geçindiler. Sonra odunları da almışlar, odun alması için adam göndermiş, kocası için doktor getirmiş, evini az çok toparlamış.

Yan taraftan bir komşu ona: “Canım dün yoktu, nereden?” diyor. “Deh, deh, deh, e!” Bir gün soruyor: “Bu kadar para nereden?” diyor. Hiç paranız yokken şimdi nereden... Zavallı mecbur kalmış ve demiş : “İste böyle, böyle, ben dağa, odunlara, gittim ve orada bazı delikanlılar gördüm, bana onu, bunu, sordular ve bana onları verdiler.

-“A, öyle mi?” Diğer yaşlı kadın da hiç tereddüt etmeden eşegi alıyor ve dağa gitmek. Ne odun kesmiş ne de başlamış. Bekledi, bekledi ve onlar belirecek, diyor. Tam bir pırnal çalışının gölgesinin altında otururken, yine atlarla delikanlılar beliriyor.

- “Günaydın nine”.
- “Günaydın”.
- “Ne yapıyorsun burada?”
- “İste odun kesmeye geldim”.
- “Odunlar nerede ki?”
- “E, şimdi sıkıldım. Dinlenmek için oturdum, sonra keseceğim.”

-“A! Nine sana ayları soralım. Yılın hangi ayı daha iyi?”

-“ Hepsi fırın için... Hangisini söyleyesin? Ocak’ı mı? Karların içinde ve buz gibi. Şubat’ı mı? Topal. Mart? İhtiyar kadın sabah soğuktan ölürlük, akşamda kadar da kokar” Hangisini söyleyesin? Nisan’ı mı? İşler başlıyor dışarıya, ovaya çıkmak. Bütün aylar, biri diğerinden kötü, işlerle dolu. Özellikle yaz olunca, işte hasat, işte üzümler, bağ bozumu, bu, şu, Eylül’de haydi tekrar ekim. Ekim, Kasım, Aralık’ta yine bayramlar, hepsi def olsun.

-A, öyle mi? Tutuyorlar, eşege odunları yükliyorlar, bir de at yükliyorlar, bir torba ve içine bir ikincisini. “Eve gideceksin, odunları avluya indireceksin, evde pencereleri, kapıları, tekrar kapatacaksın ve o zaman içinde torbaları açacaksın” diyorlar. O mutluluk içinde gidiyor “Bana da paralar, liralalar verdiler” diyor. Nine eve gidiyor, odunları indiriyor, kapıları kilitliyor, torbanın birini boşaltıyor, diğerini de boşaltıyor, ne görsün? Torbanın birinde taşlar, diğerinde yılanlar varmış... Nine etrafına bakmış ve yılanlar onu yemiş. Bunun için “Tatlı dil, yılanı deliğinden çıkarır” derler.

E.2.Türküler

E.2.1. Papazın kızı (Moshos-Yassıköy)

Yaz rüzgârim
Es, yürüyelim
Bizi aldı... ya sevdim aman (2)
Bizi şafak aldı (2), beyaz öğlen
Gitsinler... ya sevdim aman (2)
Beyaz kızlar suya gitsinler (2) ve güzel kızlar yıkasınlar
Gidiyorum ... ya sevdim aman
Ben de bir genç olarak gidiyorum (2) siyah atımı sulayayım
Papaz kızı... ya sevdim aman
Bağdan gelen papaz kızına kavuştum
İki püskül... Ya sevdim aman
İki püskül gülle (2) ve önlüğünde elmalar
İki elma... Ya sevdim aman(2)
Ben ondan iki elma istedim (2) ve o bana beş tane veriyor
İstemyorum... Ya sevdim aman
Ben senin elmalarını istemiyorum (2) ezilmiş elmalarını
Sadece istiyorum... Ya sevdim aman
bağından iki tane istiyorum (2) misk kokanlarından
Çiçeğim çiçeğim
Başım ağrıyor (2)
Çiçeğim çiçeğim

E.2.2. Nehre giden kız (Yorgos-Kavaklı)

Kız, canım kız, nehre giden kız
Giysilerini yıkamak için nehre giden kız
Benim giysilerimi de al, Eleni, yıka
Onları suyla yıkama canım
Onları suyla yıkama canım, sadece gözyaşlarındanla

Ve saçlarını yıkadığın misk sabunuyla
Onları ağaç'a serme
Onları ağaç'a serme ne de dala
Sadece Ocak'ta açan acı badem ağacına

E.2.3. Rado (kadınlar grubu)

Bir köprüden geçtim
Pencerede bir kız görüyorum
Altın mendil işliyor
Sevgili Rado'm, sevgilim
Seni seviyorum ama ne yapayım?
Annesiyle kavga ediyor
Anam söylüyorum, beni evlendir
Evli barklı et beni
Sevgili Rado'm, sevgilim
Seni seviyorum ama ne yapayım?
Saçların tel tel
Ve kalbin beni istiyor
Sevgili Rado'm, sevgilim
Seni seviyorum ama ne yapayım?
Saçlarını arkaya at
Göreyim seni seveyim
Sevgili Rado'm, sevgilim
Seni seviyorum ama ne yapayım?
Saçlarını önüne at
Nişanlım seni görsün
Sevgili Rado'm, sevgilim
Seni seviyorum ama ne yapayım?

E.2.4. ARKADAŞLIK TÜRKÜLERİ (mici) (Moshos-Yassıköy)

Parlak, parlak ayım
Ve pırıl pırıl giyinmiş (2)
Çıkana kadar neden geç kaldın?
Ve batana kadar?(2)
Dağlar kararsın
Ovalar kararsın(2)
Bülbüller yuvalara gitsin
Kuşlar da annelere (2)
Genç de sevdığı yere gitsin
Sevgilisine(2)

E.2.5. Canım Katirinio (kadınlar grubu-Gratini)

Dün gece, evvelsi gece dar bir sokakta geç saate kadar kaldım canım Katirinio
Uzun boylu, narin, kaytan kaşlı kızlar gördüm canım Katirinio
Onu da gördüm, kapıya dayanmış sevdığımı de gördüm canım Katirinio
Su... Ondan içmek için su istedim ve o bana biraz veriyor canım Katirinio
Gidene kadar da ve evime gidene kadar zehiri kustum canım Katirinio

Zehri bir bardağa koydum ve doktora getirdim canım Katirinio
Doktorum, bak bakalım ve kalbimin ağrısını muayene et canım Katirinio
Ağrı değil, kalp ağrısı değil, sadece sevginin ağrısı canım Katirinio

E.3. DİLEKLER –BEDDUALAR

E.3.1. DİLEKLER

E.3.1.1. Doğum-Kırklanma-Vaftiz

(Ebeveynlere)

Yaşasın! [Yaşı uzun olsun]

Yaşasın, yaşlansın! [Uzun ömürlü olsun]

Güçlü ve şansı güzel olsun! [Sağlıklı ve bahtı açık olsun]

Onunla sevinin!

Hamileye (doğumdan önce):

Selametler dilerim! [Allah kurtarsın]

Tek ağrıyla! [Allah sancını azaltınsın]

(doğumdan sonra) İyi kırklanmalar! [Allah kırklanmayı nasip etsin]

(Vaftiz)

Adıyla yaşasın!

(Vaftiz babasına) Her zaman muktedir ol!

E.3.1.2. Düğün

(Evlenecek kişilere)

Uğurlu saat! Uğurlu saatler!

Hayırlı nikâh taçları! [Duvağınız uğur getirsin!]

(Nikâhtan sonra çifte)

(Çiftin) Kökü iyi olsun! [Evliliğinizin temeli sağlam olsun, Hayırlı olsun]

Güçlü olun! [Evliliğinizin temeli sağlam olsun]

Allah hayırlı evlatlar nasip etsin!

(Sağdıça)

Her zaman muktedir ol!

(Yardım eden bekârlara)

Allah size de nasip etsin!

Darısı başınıza!

İyi şanslar! [Allah size de iyi birini nasip etsin]

Seneye de çift ol [Allah seneye sana da evlilik nasip etsin]

E.3.1.3. Ölüm

(Akrabalara)

Başınız sağ olsun!

Allah size ömür versin!

Güçlü olun ki onu hatırlayın!
(Ölen kişi hatırlanınca)
Allah onu bağışlasın!
Toprağı hafif olsun! [Toprağı bol olsun]
İyi cennetler! [Allah mekânını cennet eylesin]

E.3.1.4. Bayramlar

(Noel)
İyi Noeller!
İyi bayramlar!
(Yılbaşı)
Yeni yıl hayırlı olsun!
Seneye de sağlıkla!([Sağlıklı nice yıllara])
(Ad günü-Dogum günü)
Mutlu yıllar!
Nice yıllar!
Bin yıl yaşa!
Seneye de sağlıkla! (Sağlıklı nice yıllara)

E.3.1.5. İş (Bir işin başlangıcında)

Bereketli olsun!
Hayırlı işler!
Kolay gelsin!

E.3.1.6. Genel dilekler

Hamdolsun! / Tanrı'ya şükür!
Allah'ın inayeti üzerine olsun! / Sağ ol!
Allah'ın ve Meryem Ana'nın duası senin olsun
Allah versin!

E.3.1.7. Kötülükten korunma

Allah korusun
Duyan saat sağır olsun [anına denk gelmesin]
Tahtaya vur
Buradan uzak olsun / Dağlara taşlara
Bağrına tükür [Senden uzak olsun]

E.3.2. Beddular

Kör olası (Allah belasını versin)
Hayır ve başarı bulmasın (İyi gün yüzü görmesin)
Allah'tan bulsun
Kötü gebersin, zamanı kötü olsun (Canı çıksın)
Dönüşün olmasın [Gidişin olsun da dönüşün olmasın]

E.4.Ninniler-Çocuk okşamaları

E.4.1 Uyku gel ve al onu (Yorgos Kavaklı)

Uyku, gel ve al onu, onu bahçelere götür
Sinesini de menekşeler çiçekler doldur
Vurmayın, gürlemeyin, çocuğum uyuyor
Sen uyu yavrum, ben sana ninni söylüyorum
Ve ben seni tatlı tatlı uyutmak için beşiğini sallıyorum
Vurmayın, gürlemeyin, çocuğum uyuyor
Şekerle uyu, balla uyan
Meleklerin içtiği gül suyuyla yıkam
Vurmayın, gürlemeyin, çocuğumuz uyuyor

E.4.2. Çocuk okşamaları (Moshos-Yassıköy)

Benim yavrum altın gibi, filori gibi
Ve dünyadaki çocuklar sahte altın gibi

Yavrumuz dans (etmek) istiyor
Kemanlar burada değil
Kim gider ve onları getirirse
Eline iki Venedik altını
Dans etsin, sevinsin
Şimdi genç çocukken
Yarın evlenecek
Sıkıntıların içine girecek
Ona “dahtirdi” dediler ve onu evlendirdiler
Ve ona çeyiz de verdiler, bir kalbur bakla
Ve ona tavşan sığacak kadar bir de bağ verdiler

E.5. YEMEK TARİFLERİ

E.5.1. Varvara [Aşure]

Varvara ile başlıyoruz. Önce bakliyatları, fasulyeleri, baklaları ve nohutları alıyoruz. Sert olduğu için bir gün önceden ıslatıyoruz. Islattıktan sonra bunları ayrı ayrı haşlıyoruz ve kenara koyuyoruz. Varvara arifesinde buğdayı alıp temizliyoruz, yıkıyoruz ve yaklaşık iki saat ıslatıyoruz. Islattıktan sonra, önceden haşlanmış bakliyatları koyuyoruz, buğdayla karıştırıyorum ve kaynamaları için koyuyoruz. Kaynar kaynamaz ve yemek için hazır olduğunda, kavrulmuş ve öğütülmüş susamımız hazır, biraz incir de alıyoruz, onları küçük parçalar halinde kesiyoruz, biraz kuru üzüm, biraz ceviz ve şekerle tarçın da beraber tencereye koyuyoruz. Varvara'nın suyu koyulaşana kadar bunlar kaynasın ve Varvara hazır olunca alıyoruz, kaplara koyuyoruz üzerinde biraz tarçın ve cevizle mahalleye dağıtıyoruz. Bu Varvara.

E.5.2. Turşulu Fasulye

Akşamdan fasulyeleri haşlıyoruz, hazırlıyoruz, temizliyoruz, akşamdan ıslatıyoruz ve sabah biraz kaynaması için koyuyoruz ve kenara koyuyoruz. Lahana turşusunu alıp ince ince kıyıyoruz ve bunu istediğiniz yoğunlukta yağ ile tencereye koyuyoruz... İstediğin kadar yağ koy. Lahana turşusu kaynıyor, biraz kaynıyor, bir çeyrek yarım saat kaynatıyoruz, çünkü sert ve sonra fasulyeleri de karıştırıyoruz. Haşlanmaları için hepsini beraber bir çeyrek kadar bırakıyoruz. Hemen yağı alıyoruz, küçük bir cezveye

koyuyoruz ve yağ yanar yanmaz üzerine kırmızıbiber koyuyoruz ve kavuruyoruz, yemeği, hepsini beraber kaynatıyoruz. Hazır olunca iyice kaynaması için koyuyoruz ve yemek kaynamak üzereyken, hazır olunca kaynayınca onu çıkaracağız, bir tepsiye boşaltıyoruz, fırına atıyoruz ve tekrar kavrulması için yağ koyuyoruz... kavrulsun... Biraz da kırmızıbiber döküyoruz yemeğin üzerine, kızarması için fırına atıyoruz ve yemeğimiz bir çeyrekte hazır.

E.5.3. Kavurma

Domuz etini alıyoruz, küçük parçalar halinde yağları kesiyoruz, etten de kemiksiz tarafından parçalar kesiyoruz, etlerin büyüklüğüne göre, büyük bir kazana koyuyoruz ve etleri de koyup kavuruyoruz. Kavurduktan sonra, biraz renk alınca kaynaması için biraz su döküyorlar ve sonra kırmızıbiber atıyorlar ve hepsini beraber karıştırıyorlar ve onları kaynaması için bırakıyorlar ve elbette yağ çıkaracak... Kazana koydukları yağ ve hepsi güzelce kaynadıktan sonra, biraz karabiber, kırmızıbiber, biraz kekik ve biraz tuz ve hazır olunca soğumaları için bırakıyorlar ve üstündeki yoğun kaymak tutması için onları çömlerinin içine koyuyorlar, sterilizasyon gibi (iyi söyledim mi?). Bu. Bu, daha fazla bilmiyorum.

E.5.4. Babo [Bumbar dolması]

Babo'yu Noel için yapıyoruz. Özellikle miktarı şu: beş metre bağırsak için beş kilo ciğer alıyoruz, iki kilo et, bir kilo kıyma, bir yürek ve sonra baharatları koyuyoruz. Bunları küçük küçük parçalar halinde kesiyoruz (ciğer dedim... evet) çığ kesiyoruz olduğu gibi, küçük küçük parçalar halinde, bir leğene koyuyoruz ve bu parçaları kestikten sonra yıkamıyoruz, anlaşıldığı gibi yıkanmamış halde, koyduğumuz bu malzemelerin içine döküyoruz, kiloları söyleyeyim, yaklaşık yarı fincan pirinç koyacağız (pirinci bisikletle koşturacaksın, çok değil-olmaz, çünkü iyi olmayacak) karabiber, kırmızıbiber, biraz kekik ve tuz. Hepsini beraber iyice karıştırıyoruz, aldığımız beş kilo bağırsağı da istediğimiz büyülükte kesiyoruz, istediğimiz uzunlukta, ne kadar büyülükte istersen yavaş yavaş dolduruyoruz onları (bağırsakları) bir oradan bir buradan iple bağlıyoruz ve doldurma (işlemi) bitirdikten sonra bir tencereye su koyacağız, yarı tencere su ve onları kaynamaları için (tencerenin) içine koyacağız. Kaynama sırasında bir pipet ile onları (bağırsakları) içine su alması için deliyoruz ve... babonun içinden çıkan kan durunca bağırsaklar hazır olacak. İçinden çıkan kan bitince, durunca hemen içinden çıkaracağız ve tepsiye koyacağız, üzerine biraz tere yağı dökeceğiz ve üstü kaymak tutması, kahverengi olması için fırına atacağız. Babo hazır. Sonra kesiyorsun ve servis ediyorsun. Bu.

E.6. ATASÖZLERİ (Athanasia-Komotini)

1. Deli gidip geldi ama akıllı hâlâ düşünüyor [akıllılar düşünürken deliler yol almış]
2. Bütün arılar bal yapsayıdı, Çingeneler de yerlerdi
3. Dostunla ye, iç, alışveriş yapma
4. Bütün çömler tütyör, ama ne pişirdiklerini bilmiyorsun
5. Boş tenekeler daha çok ses çıkarır
6. Bu akşamki kızgınlığını sabah için sakla
7. Konuşan satıyor. Dinleyen satın alıyor
8. Kurt yaşılsa da huyunu değiştirmiyor. [Huylu huyundan vazgeçmez-Can çıkar, huy çıkmaz]

9. Şeytanın mandırasından ne yoğurt, ne peynir
10. Eski düşmandan dost olmaz
11. Kışın yılanı besle, yazın seni yesin [Besle kargayı, oysun gözünü]
12. Bir pire için yorganını yakıyor [Pire için yorgan yaktırma]
13. Bıçak yarası tedavi ediliyor, kötü söz öldürüyor
14. Yüzüne bakma, kaderine bak
15. Fazla biberi olan lahanalara da koyuyor
16. Gece olmadan kandilini yak
17. Tok açı hatırlamaz [Tok açın halinden anlamaz]
18. Seçe seçe sonunda gübreye erdi
19. İlklerin adımları, diğerlerinin köprüleri

E.7. ŞENLİ TÜRKÜLER

E.7.1. Ördek

Ördek buzda oturuyordu
Kanatları buz tutmuş
Ve tırnacıkları boyalı
Allah'a yalvarıyordu
Allah'a da şükrediyor
Allah'ım bir yağmurcuk yağdır
Kanatlarimdaki buzlar erisin
Tırnaklarım silinsin
Uçayım, gideyim
Aşağıdaki sahile, kuma
Yengeçler düğün yapıyor
Malamo'yu da evlendiriyor
Beni de gitmem için çağrırdılar
Dans edeyim, yiyeşim
Gitmek istememiştüm ama
Tambur-tumbur seslerini duyдум
Kalbim beni götürdü
Siniye börek ve bardağın içine şarap koyuyorum
Yol alıp gidiyorum
Bir ayayı otururken buluyorum
Tavşan da kemençeyi konuşuyor
Flört eden kaplumbağa da
Kaytan dansını yönlendiriyor
Yiğit kirpi de
Ayağının üzerinde oturuyordu
Ona da gözle işaret ediyor
Gece yatağa gel
Kara gözü
Pamuk gibi vücudu öp diye

E.7.2. Beş param var (kadınlar grubu-Gratini)

Beş param var, dördüyle içeceğim

Bir tanesini tutacağım çünkü evleneceğim
Konuşuyorum- laternalar ve kemanlar konuşuyor
Kıvırcık saçlarında
Fesim püsküllü ve üstünde deniz var
Bir Elmas Kız için aklımı yitirdim
Konuşuyorum- laternalar ve kemanlar konuşuyor
Kıvırcık saçlarında
Param yoksa fesimi satarım
Püskülüüm emanet olsun ki şarap içeyim
Konuşuyorum- laternalar ve kemanlar konuşuyor
Kıvırcık saçlarında
Güneş pencerelerinde batıyor
Benim aklım da siyah kaşlarına takılıyor
Konuşuyorum- laternalar ve kemanlar konuşuyor
Kıvırcık saçlarında

E.8. Batılı İnançlar – Kötülükten korunma yöntemleri (Hariklia-Komotini)

E.8.1.Kurşun dökmek (Korkuyu yenmek)

Derin bir kepçe alıyoruz, tabii kulplu olmalı, aksi takdirde yakar, yoksa tutamazsun ve içine kurşunu döküyorsun. Ancak kurşunun erimesi için kurşunu, bu kepçeyi ateşin üzerine koyuyorsun, ve sonra bir bıçak alıyoruz ve kurşun eridikten sonra kurşun dökmemi isteyen insan bana “Nine ne kesiyorsun?” diye soruyor, ben de şu sözleri söylüyorum (sözleri de söylemem gerekiyor mu?) “Eller kesiyorum, ayaklar kesiyorum, kulaklar kesiyorum, saçlar kesiyorum, dil kesiyorum” ve tekrar yine bu kepçeyi alıyoruz ve döküyorum- bu arada, aynı zamanda, su ile dolu bir kupamız var ve o kupanın içinde biraz darım var, kırmızı bir iplik ve bir madeni para, herhangi bir madeni para- ve erimiş kurşunu önce kafasının üstünden döküyorum ve hangi şekil çıkarsa, korkmuş kişiye herhangi bir şeyden, arabadan, insandan korktuğunu söylüyorum.

Bunu ilk Cumartesi üç defa yapıyoruz, ikinci Cumartesi üç defa,, üçüncü Cumartesi de üç defa, yani toplam dokuz defa, üç Cumartesi. Ve son Cumartesinden sonra bunu o korkmuş olan bey alıyor, bu kurşunu koynuna koyuyor, onu koynuna sürtüyor ve kurşun döktüğümüz son Cumartesi onu alıyor ve gün ağardığında saat altıda bir kavşağa gidiyor ve “kuşların, koyunların, suyun savrulduğu gibi korku savrulsun... Yorgo'dan, Hariklia'dan...” adı neyse ve... bu nazarın çıkması. Başka bir şey yok. Üç Cumartesi üçer defa bunu yapıyoruz, yani dokuz defa. Bitti.

E.8.2.Nazarın Çıkması

Bir kahve fincanı alıyoruz, içine biraz su koyuyoruz ve üç parmağımızla avucumuza biraz tuz alıyoruz ve diyoruz iç ... Suyun içine atıyoruz ve “tuzun savrulduğu gibi korku da Evgenia'dan savrulsun” bunu üç defa yapıyoruz ve sonra o suyu olduğu gibi alıyoruz ve adamın kafasının üstüne döküyorum ve “suyun savrulduğu gibi korku da Georgia'dan savrulsun” diyoruz. Kandilden biraz yağ alıyoruz, üç damla, suyun içine döküyorum ve yağın rengi sarıysa, sarışın insandan, koyuysa, sana büyü yapan, nazar dejdireن insan kumral. Ve sonra o suyu alıyoruz, dışarıya, ayak basılmamış yere

gidiyoruz ve onu döküyoruz ve üç defa “suyun savrulduğu gibi korku da Georgia’dan savrulsun” diyoruz ve geri dönüyoruz ve bitti, buydu.

E.10. DÜĞÜN TÜRKÜLERİ (kadınlar grubu- Gratini)

E.10.1. Gelin için düğün şarkısı

Ortaya sandalye koyun, Frenk kızı otursun
Ellerine ayna ve saçlarına tarak verin
Kucağına bir de küçük çocuk verin
Bugün gökyüzü parlıyor, gün parlıyor
Bugün ana-kız ayrılıyorlar
Gelinim annen nerede, baban nerede?
Kardeşiklerin de nerede, yanında dursunlar
Gelin gideceğin evi çok sevesin
Kayınpederi, kayınvalideyi bil ve hürmet et

E.10.2. Damat için

Ortaya sandalye koyun, delikanlı otursun
Sakallarına jilet ve saçlarına misk koyun
Berber jiletlerini iyice bile
Ve sevgili damadımızı güzel tıraş et
Damat gelini sev, onunla kavga etme
Onunla saksıdaki fesleğen gibi gurur duy
Süslenen damadım yaşa ve yașlan
Ve çocuğunun düğününde şekerleme dağıt

E.10.3. Manoli (damadı geline götürürken)

“Bre Manoli, Manolicik, bre iyi çocuk
Kuşum gel, bre iyi çocuk
O kadar iyi karın var, yine de sevinmiyorsun
Kuşum gel, sevinmiyorsun
Onu nereden buldun, nereden buldun ve beğendin
Kuşum gel, onu beğendin”
“Onu gül bahçesinin içinde gördüm ve onu beğendim
Kuşum gel, onu beğendim
Yeşil fistan giymişti, kırmızı önlük
Kuşum gel, kırmızı önlük
Bana bir söz söyledi ve beğendim
Kuşum gel, beğendim

E.10.4. Zarif kızın elbisesi (Yorgos-Kavaklı)

Zarifin elbisesi, gelinin fistanı
Onu on kız diki, on sekiz terzi
Ve Mayıs zambağı gibi serin bir kız

Ve şafağın ağarması gibi gül renkli ve şarkı söylüyor
Gelinim, elbisende ne kadar nakış varsa
Yılların ve mutlulukların da o kadar olsun

E.11. BİLMECELER

(Athanasia-Komotini)

- 1.Dudaklarım dudaklarında. Elim deliğinde (fincan)
- 2.Basık giriyor, çökmüş çıkıyor (börek)

(kadınlar grubu-Gratini)

- 3.Sırt pirt kapının arkasında (süpürge)
- 4.Üstü deri, altı deri, ortasında un (kestane)
- 5.Tırı tırı asılı, tırı yeşillerde asılı, acı çekiyor, kırmızılarda uyuyor (kiraz)

E.13. Dini Bayram Türküleri

E.13.1. LAZAROS (Mirofora-Kavaklı)

“Lazaros” geldi, “Vagia” geldi
Balık yedikleri Pazar geldi
“Todore” yaz, “Dimitri” yaz
Limon ağacı ve selvi yaz
Hanımım kalk
Bana yumurta ver
Diğer kapıya gidelim
Diğer kapı da bekliyor
Elinde parayla
Elinde parayla

E.13.2. Meryem Ana'nın Ağıtı (Tula – Kavaklı)

Bugün gökyüzü siyah, bugün kara gün
Bugün herkesin canı sıkılıyor, dağlar da üzülüyor,
Meryem Ana Hanımfendi yalnız otururdu
Duasını tek evladı için ediyordu
Ses gökyüzünden geldi ve baş meleğin ağızından
Hanımım, dualar da, diz çökmeler de kurtarıyorlar
Oğlunu tutmuşlar ve onu bakırcıya götürüyorlar
Pilatus'un avlularında, ona orada eziyet ediyorlar
Meryem ana bunu duyduğu gibi, düşüyor, bayılıyor
Ona testiyle su attılar, üç testi misk
Ve hafızasının geri gelmesi için üç testi gülsuyu
Aklı ve hafızası yerine geldiği zaman
Marta, Magdalini va Lazaros'un annesi
Ve Yakovos'un kız kardeşi, dördü de beraber
Yola, patikaya doğru yol alıyorlar
Patika onları ustanın kapısına çıkardı
İyi günler usta, onlarla iyi savaşıyorsunuz

Bu savaştıkların nedir, bu yaptıkların ne?
Yahudiler bana yapmam için üç civi siparişi verdiler
Ben de onların hatırları için vuruyorum ve beş tane yapıyorum
Sen, bunları yapan firavun, bunları öğretmelişin
İkisini (çiviyi) kutsayan bu ellerine koyun
Diğer ikisini de denizleri geçtiği ayaklarına
Beşinciyi, zehirli olanı kalbine koyun
Kan ve su aksın ruhu daralsın
Meryem ana bunu duyduğu gibi, ağır beddua ediyor
Kahrol Çingene, hem sen hem çocukların
Ülke, ülke dolaş ekmekle doyma
Ve eski bir gömlek sırtına koy
Ve hiçbir zaman ocağından kül atma
Yola, patikaya doğru yol alıyorlar
Patika onları hırsızın (haydudun) kapısına çıkardı
Kapıları kapalı ve anahtarları alınmış buluyorlar
Ellerini anahtar, ayaklarını yedek anahtar yapıyor
Ve kapılar korkusundan kendiliğinden açılmış
Halkı görüyor, artıyordu, hiç kimseyi tanımiyor
Sağa bakıyor, sola bakıyor, Yahya Peygember'i görüyor
“Bre Yahya Peygamber, Müjdeci ve oğlumu vaftiz eden
Küçük çocuğumu gördün mü, çocuğumu gördün mü?”
“Onu doğurdun, onu büyütün ama onu tanımiyor musun?
Kimin ağızı var? Sana laf söylesin, sana konuşsun
Kimde de gümüş parmak var ki sana göstersin?

O çıplak dertliyi görüyor musun
Kana batırılmış gömlek giyenİ
O senin evladın ve benim mürşidim
Meryem ana yaklaştı, ona tatlı konuşuyor
“Yavrucugum bana konuşmuyor musun, yavrum bana konuşmuyor musun?”
“Anneciğim sana ne diyeyim, senin elinden gelen bir şey yok ki.
Uçurum getir atlayayım, kendimi ateşe atayım, düşeyim
Saçlarımı kesmek için gümüş makas da getir
Anam sen kendini öldürürsen, bütün analar da kendini öldürür
Anam sen uçurumdan atlarsan, bütün analar atlar
Sürahiye şarap ve yumuşak peksimet koy
Cenaze yemeğimi yap ki diğerleri de yapsın
Analar evlatları için, evlatlar da anaları için yapsın
Gençler yapsın, genç kadınlar iyi kocaları için yapsınlar
Yavrum ne zaman bekleyeyim, ne zaman bekleyeyim
Anam “Büyük Cumartesi” gece yarısına yakın
Çanlar çalınca ve papazlar tegannî edince
Anacığım o zaman senin de büyük mutlulukların olsun
Söyleyen kurtuluyor, dinleyen aziz oluyor
İyi duyan da cennete girecek
Cennet ve liturya (ayin) “aziz kürsü”nün içinde.

E.13.3. Noel türküsü (Yorgos-Kavaklı)

Konaktan çıktığımız gibi, konağa gideceğiz
Ömrü uzun olan efendimize gideceğiz
Hanımım kapılarını açacaksın, delikanlılar gelsinler
Ve yastıkları diz, sıra sıra otursunlar
Bu akşam İsa doğdu ve halk onu hissetmiyor
Doğu, yukarıda, gökyüzünde vaftiz edildi
Ve bu akşam kiliselerin kapılarına inmek istiyor
Düz döşegi düzeltsin ve otursun adaletli yargılasın
Günahkârları ve bütün cehennemlikleri adaletli yargılasın
Duyan seviniyor ve söyleyen aziz oluyor
İyi duyan cenneti kazanıyor
Cennet ve buhur aziz manastırlar için
Manastırlar ilahi okuyorlardı ve kiliseler okuyorlardı
İlahi okundukça ağaç olan İsa eğiliyor
İsa ağaç, dalları iki İncil
Gümüş yaprakları da peygamberlerdi
Kehanette bulunuyorlardı ve [insanlara] İsa'nın işkencelerini anlatıyorlardı

İsa hakkında şarkı söyledik, efendiye söyleyelim
Efendi üç yaşındaki taya bindi
Ona yürümeyi öğretti, oynamayı öğretti
Ona kanla dolu hendeklere atılmayı öğretti
Nereye bastıysa da siyah atı çayırlar ve kuyular
Kuyular kuyu dolapları, şımarık sular
Bunu duyan köle kadınlar, hepsi doldurmaya gidiyor
Sadece küçük bir köle kız su almıyor, doldurmuyor
“Ve sen, küçük köle, almayıorsun, doldurmuyorsun”
“Ben su için gelmedim, ne de doldurmak için
Sadece efendimizi ve hanımımızı görmek için geldim”
Yaşa ve her zaman efendimiz ol, her zaman mutlu ol
Her zaman şarkı ve muthuluk, hem şimdi hem gelecek yıl.

E.13.4. Kırlangıç türküsü

Bize Mart geldi, hoş geldi
Çiçekler açıyor, memleket kokuyor
Kırlangıçlar Arabistan'dan geliyor
Bize ilkbaharı, bütün yazı getiriyorlar
Çiçeklerle ve iyilikle
Ve biz bunun için geldik, iyi günler demek için
Hem İsa'ya hem Meryem Ana'ya rica etmek için
Sürekli tüm sağlığınıza için size yardım etsin
Bu geldiğimiz evde
Taş çatlamasın
Ve evin hanımı
Çok yıl yaşasın
Hanımım bana parayı ver
Diğer kapıya gideyim
Diğer kapı bekliyor

Elinde parayla
Elinde parayla.

ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΥΔΙΚΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Μετάφραση στα Πομάκικα

E1. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Prikaznici

E.1.1. Ο σπανός μυλωνάς

K'o'senən vodeni'tʃjen

E'din va'kut i e'din za'man i'm'alo jæ en'nəs 'majka səs en'no 'kopel'tʃe fof en'no 'selo fu'karcko. 'Blizo pri en'nəs bar'tʃina jæ bil'o 'selono i 'kəʃtana jæ bi'la 'jatce 'stara i 'prazna za da ʒ'u'vut. 'D'aeteno da jæ 'bilo on-on eki go'dinki, 'hod'lo na bar'tʃinana da se'tʃe i da 'zbira dər'va. To'var' lo hi jæ na ma'gareno, pola'vinana hi sa gi za t'əh dər'ʒali i 'drugine hi sa pro'davali.

E'din den ot plad'nina si se 'vraʃta 'kopel'tʃeno umo'reno, rasta'var'a dər'vana ot ma'gareno i 'vika 'majci mu: " 'Majo, oglan'n'al səm!" 'Majka mu 'vika: " 'Nemam 'nikakna, 'majtʃino, 'jato!" "E, bre, 'majo, 'malko 'braʃno, 'stori 'n'akvi luk'mi, 'n'akna da 'kwsneme!"

I 'majka mu mu vika: " 'Nemam 'nito 'braʃno."

"E, zam, 'majo – 'vika 'kopel'tʃeno – da 'kladam ptʃe'nica i da 'idam na vode'nica da 'umel'am." "E, da 'ideʃ, 'majtʃino! Ala da va'lesavaʃ. Da ne 'ideʃ na vode'nicana 'deno jæ vodeni'tʃjen k'o'sen, oti kra'de."

'Kopel'tʃeno vika: "Da, 'majo, ſu va'lesavam." 'Klava tʃuva'lən səs ptʃe'nicana, to'var'a go na ma'gareno, 'hodi na en'nəʃ-na'dvaʃ. Na vode'nicana bil jæ k'osenən. Doʃ'lulo mu jæ na a'kula kük'nano mu jæ 'rekla 'majka mu. I 'vika k'o'senu: "Ja 'stanah piʃ'man, 'n'ama da go 'mel'am." I'm'alo jæ 'eʃte dve vode'nici na en'nəs sw'rəs na ej'nəva 'r'aka po-ot'gore. 'Mwtʃkono 'zima si ma'gareno səs ptʃe'nicana i 'hodi na 'drugana vode'nica. I pak jæ bil k'o'sen vodeni'tʃjenən 'deno 'mele 'braʃno. 'Hodi ot 'drugi pətitʃki ot en'nəs na 'drugana vode'nica, e'nəʃ 'iʃte 'prikaznicasa. 'Dæteno 'vika: " 'Nema da 'mogam da 'umel'am 'braʃno." 'Hod'lo jæ na en'nəna, ei's'a 'hodi na 'trinəs vode'nica. Pak jæ 'bilo k'o'seno ej'tam. I zam si jæ 'reklo ot'vutre: "Ja ſu se sprem da go

‘umelem, ot’ ‘tr’abava da ‘otkaram ‘n’akna nado’ma za da ja’deme i ſuu ‘gledam da me ne ukra’dé vodeni’tſijenun.” I ‘sipava ptſe’nicana fof ho’romelun i zel jæ da se vu’rti ‘kamenen, da go ‘mele i ‘zelo da iz’liza ‘toplo’braſno. I vodeni’tſijenun mu vika: ““Mwtſko, da ‘stor’mé e’din klin!” I ‘mwtſkono kük’no jæ ‘bilo ‘glanno mu ‘vika: “Da ‘stor’mé!” “E, donesi ‘braſno otdeto meleme!” Onisa mu ‘braſno, dava mu i edin l’uhen’, hodi i na kujujen, donisa voda. I vodeni’tſijenun sipava po-mlogo voda, stanalo jæ ȝitko. Vika mu: “Donesi mi ‘eſte ‘braſno!” Nosi i drugo ‘braſno, stanalo jæ ejs’a kak jatce tſuvursto. Donesi voda – donesi ‘braſno: i klinun jæ stanal gol’am. Mlogo jæ iz’al ‘braſno, hemen’ vrit ‘braſnono. I zam sa nava’lili fu’runen, i’m’alo jæ ot’vun fu’run’, na’ȝegli go sa, klal’ sa go ‘klinun da se pe’tſe. Vodeni’tſijenun mu ‘vika ‘mwtſkune: “Da re’tſeme po en’nu luu’ȝa i da ‘klademe e’din bas. ‘Deto re’tſe go’l’amaṇa luu’ȝa, to da ‘zeme ‘klinun!” ‘Jali go sa ‘zmijene ot’vuutre ala ‘vika “Da!” ‘daeteno. “Ju ‘stane en’uȝ – ‘vika vodeni’tſijenun. – ‘Kohto po-go’l’am, ſuu za’fatam ja! ” “Da, ‘bat’o, ‘zafati ti!” I za’fata vodeni’tſijenun, ‘vika:

“Menæ ‘d’ado mi jæ bil t’un’dȝarin, i’m’al jæ en’nu ‘mwtſka kara’vana s̄us beſ al’tu de’ve, en’no ma’gare i e’din er’gatin. I ‘podili sa na Sele’nik’, na T’ur’kija, to’var’li sa mal i pro’men’al go sa. Do’nisali sa ot ej’tam ‘tenki ‘grebove, ‘tenko ‘platno i ot ej’tuva sa ‘nos’li ‘drugi ‘rabati. Na en’nu ‘kakno sa se ‘vraſtali ot T’ur’kija za na Sele’nik’, ‘spirat na ‘bulgarskata ‘r’aka (Evros). I po’dviva go ‘voda fof ‘r’akana. ‘Skwsava se k’up’r’ujen i ‘d’ado ‘spira i ‘gleda ja: kak ſuu po’minat?” Klal jæ ru’kine fof ‘dȝobena, i’m’al jæ fof ‘dwobena ‘puīki ot ‘tikva. Iz’vada hi i zel jæ da ja’de ‘tikveni ‘puīki. ‘Pada mu en’nu ‘puīka na ze’mena i iz’liza en’nu ‘tikva. Na’rastava ‘buiȝe-‘buiȝe, e’din ‘koren po’mina ot k’up’r’ujen, obi’viva se, nadebe’l’ava, dene’disava ‘d’ado i ‘vika: ““Bravo! ‘Stanalo k’up’r’uja!”

Po’minat otvur’hu, o’pinat ara’buuna, de’veno i ma’gareno i in’sanun, ala ‘kakno sa po’minali ot ‘drugara ‘strana, spr’al sa i klal’ sa da ja’dat. Na’jal’ se sa i nava’lil’ sa e’din go’l’am ‘ogun i otvur’hu en’nu go’l’ama ‘tikva. Ȑs’pekli sa ‘tikvana, zel’ sa en’nu go’l’ama ‘bradva, otr’azali sa en’nu go’l’ama par’tſe s̄us ‘bradvana. Na’jal’ se sa ‘tikva i legnali sa i za’spal’ sa. ‘Stanali sa ‘setnae i ne sa naʃ’lili de’vene. Haj tuva devene, haj tam devene, nema hi!

“Kük’na sa ‘stanali? - vika ‘mwtſkono. – De’vete, bat’o, nel’ hi sa ‘vuutre fof ‘tikvana ‘fl’ali? E, ‘fl’ali sa i ‘jali sa’vuutre!” Vodeni’tſijenun, ot’ jæ

kazun' disal 'basun, 'vika 'mwtjkomune: "Ben'dissa li go?" "Ho!" – 'vika 'mwtjkono. "Ej's'a e 'tebe su'ruta!" I 'mwtjkono mu 'vika:

"Menæ 'd'ado ne jæ bil t'un'džarin, 'kakno 'tvojen. E'din er'gatin jæ bil. I'm'al jæ e'din tjift 'kravi, sūs en'nav a jæ o'ral mes'tana, sūs en'nav a jæ 'karal dūr'vana, 'radali sa 'telce i na'rastavali sa i pro'daval' hi sa i 'zimali sa pa'ri. I'm'al sa 'pr'asno, 'sirene, 'ml'ako, vrit jæ 'hubave vur've'alo. Ala naen'nūs en'nūna 'krava se jæ razbo'l'ala. I ne jæ o'pinala 'kravana, ej's'a sūs en'nū 'krava kūk'na ſu 'pravi! E, za'tjudil se jæ d'ado, 'tjudil se jæ kūk'na da kla'de na 'm'asto na 'kravana. Spome'nal jæ ptjeline. 'Hodi ot'bira naj-go'l'amana 'ptjela, 'klava ja fof bujun'druk, ala ptje'luna jæ ne 'bila alu'ſik da jæ fof bujun'druk. I ptje'l'uehi vra'tun ot'var'a se en'nū 'bol'ka. Kūna da 'stori 'd'ado, 'zima e'din ze'len 'oreh, stro'ſava go, o'matjkaza go, prav' go meh'lem i 'klava go na vra'tun ptje'l'uehi. I oten'nūs iz'liza e'din 'orehov 'koren, na'rastava 'būrže-'būrže i 'rada 'mlogo 'orehi. Po'mina en'nono, po'furn'a 'kletjka, po'mina 'drugono, po'furn'a 'kamen'. Vur'hu 'orehun jæ i'm'alo en'no 'm'asto. Ka'tfil se jæ 'd'ado i o'ral go jæ i sa'dil go jæ ptje'nica. I 'hod'li sa da ja 'žen'at. 'L'ujs'a sa 'zeli 'swrpovene, pod'm'ata se e'din 'zajak. I 'd'ado 'ruka: "ſut, ne'mojte 'ruka!" Pof'ur'n'a 'swrpun i ud'riva go na gu'zun. 'Zaekun tur'tsi, l'u'l'al' se jæ 'swrpun, 'm'astono se jæ izo'ralo za pet deka'ki.

Vodeni'tjienun se jæ 'sbūrkal ot 'prikaznicana. "I 'setnæ?" – 'pita. "Setnæ 'swrpun se jæ zaka'tfil na en'nū 'hojna. I 'zajakun se jæ zugu'bil. Tur'tfili da 'vid'at kū'kna 'stana, kū'na da 'vid'at: naſ'lili sa 'swrpun i naſ'lili sa edin be'læg. Pak se jæ 'sbūrkal vodeni'tjienun i vika: "Kū'kna jæ 'bilo be'læguñ:"

"Jatce se akul'lui pri'kazavaſ. 'Klinun jæ 'dætetute!"

I k'o'senun jæ 'rekul: "'Imaſ hak! Ha'lal da ti jæ!" I dal mu jæ 'klinun. 'Zima 'klinun i 'braſnono i hod' si u t'ah. I 'tije sa 'ž'uli 'hubave i nie po'hubave.

E.1.2. Η γιαγιά Μαργούδα κι ο καλικάντζαρος

'Babana Mar'guda i 'džinun

Ai'sava 'prikaznica sum 'tjula ot en'nū Agla'ija.

E'din va'kut fof se'lono i'm'alo jæ en'nw 'starka, zw'v'al' sa ja Mar'guda. Os'tanala jæ' mlada do'vica. I'm'ala jæ tri 'kopeleta. I se'd'ala jæ sws 'kopeletana fof 'kustana. E'din den ot'rano 'stanava ge'dže ra'sw, raz'buda se, 'sprav'lo hi se jæ ot' jæ 'tjula da 'tjuka. E'navा go'dini ne i'm'alo kam'bani fof ekli'sijunw, ja'sak jæ 'bilo: i'd'al jæ e'din ot ekli'sijunw, za'v'al sa go kraht', i 'rukal jæ i 'tjukal jæ ot ka'pwje na ka'pwje: "Ei, hristi'jane, 'dojde va'kut za ekli'sijunw!" I 'stanala jæ Mar'guda i 'rekla jæ 'deno ud'ril jæ 'kraht'ut, preme'nila se jæ, or'tosala se jæ, iz'vad'la jæ 'novi ſal'vare, na'd'ava i nov fus'tan, na'd'ava i de'rijena i pa'dema sws ten'ten'ovano ka'pelo na gla'vwna, na'd'ava i 'kundrine sws 'fundine, 'zima i 'tjantana, ot'var'a 'kl'utjen ot vra'tana i iz'liza na'vwun na so'kakun. Iz'liza na so'kakun, 'gleda smra'tjeno i 'vika: "Kw'kna 'stanava? Kw'kna iſtam ejzi va'kut na'vwun, 'duſa 'nema, 'nito ses, 'nito 'nikw'kna? 'Može da jæ 'oblatjno, 'vika, zanw'va da mi se 'pravi smra'tjeno. O'pina pwut' ja'vaſ ja'vaſ 'babana Mar'guda za ekli'sijwna. Ot ej'tuva do ej'tam op'reſ 'neja iz'liza en'nw 'sænka i 'zima ja, 'klava ja na gw̄r'bun. 'Vika: "'N'akno 'dæte ſw jæ, 'zima me da me 'onese na ekli'sijwna da se ne 'umor'am. 'Zima pwut' za na 'ropkana. Zel' sa da 'padat ta'kunene po 'pwutnen, 'babitjkine hi Mar'guda 'skwicavat se i kal'tjunene: "Kw'de me 'nosif, bre, 'dæte?" Na do ej'tuva, 'majo, na do ej'tam, 'majo, a, ej'tuva, a, ej'tam, de,de,de... 'skwicavat se i kal'tjunene i de'rijena.

Do'de za'fati da 'ruka pe'telun i os'tav' ja 'starana. Ej'navा 'sænka sa za'gub'a. I ej's'a 'gleda kw'kna hi jæ 'stanalo, ga'ripkana! Na en'nw bar'tjina, 'sl'apa ja os'tav'a. Na'hada pwtitjka i ja'vaſ-ja'vaſ 'slizava na t'ah. 'Tjuka vra'tana, ot'var'at de'cana: "Bre, 'majo, kw'de si, ej'zi va'kut, 'eſte se jæ ne 'swvnalo?"

"Det' kove, ja ej'zi pre'karah!"

'Gledat ja sws ta'kunene, sws kal'tjunene, sws de'rijene, vrit sa 'sdrati. 'Zimat ja na'vwitre, 'klavat hi 'spiro, pod'redat 'babitjkana. "Kw'de si 'bila, mar' 'majo?" "Ej'zi i ej'zi mi 'stana! Iz'l'azah, stor' mi se ta b'a 'krahtet' 'deno 'ruka i iz'l'azah na'vwun za da 'ida na ekli'sijwna. Ena'va me zi'ma e'din na gw̄r'bun i on'nesе me na en'nw bar'tjina. "Kak te os'tavi, bre 'majo?" "Ze da 'ruka pe'telun." "A, to jæ 'bilo e'din džin i za ajna'va te jæ zel!"

Se'det', pod'redat 'babitjkana i 'setnæ ot 'malko sa'hat se 'swvnava. I 'ruka 'krahten za na ekli'sijwna. Pak se pre'mæn'a 'babitjkana Mar'guda,

na'd'ava 'druga de'rija, 'drugi kundri, 'drugi ta'kune i 'hodi. I ot'tam na'cuij 'vikat fof se'lono ot ge'dže jara'su a'ga 'nemat 'lambi da ne iz'lizat na'vun ku'gano jæ 'novata go'dina. 'Vika pap'aznun 'deto 'nemat 'lambi fof ru'kine 'sbirat hi 'džinevene. E'nuij sa zeli 'džinevene 'babitjkana Mar'guda. Ena'va go'dini sa go'rili ba'džena za da se ne 'spuskat 'džinevene 'vutre fof 'kustana, da ne 'mirisavat braš'nono i 'jatono i 'sitjkono i za da te jæ ne strah.

E.1.3. Oi δώδεκα μήνες

On ek'i 'mæseca

E'din va'kut i e'din za'man bil jæ e'din 'd'ado i en'nui 'starka. Ne sa i'm'ali de'ca, bil' si sa sa'mitki. Ejs'a fof 'damun o'stanali sa 'malko durr'va, 'd'adono ne jæ mo'žil da 'ide da sbe're durr'va. I 'zima 'babitjkana ma'gareno, 'zima puit i 'hodi na ba'irun. 'Spira 'sreſtu en'nui s' u'rija 'koneve suis in'san i ga'ripkana se u'plaſeva 'babitjkana. I na'hada an'nui 'hojna, 'skriva se nastra'nuuna i nab'liže 'kon'eno 'spirat op'reſ 'neja. Ej's'a kük'na da 'pravi 'babitjkana! 'Gledat i 'videli sa ja 'babitjkana.

"Iz'lez, kük'na 'iſteſ, 'babo, ej'tuva ti?" "Kük'na da 'prav'am, detſ'kove, ej'suij- ej'suij, 'd'adono jæ 'bolan, I durr'vana sa 'malko u do'ma. 'Zima 'dlega, 'zima go'lema, durr'va 'tr'abavat za da se 'toplime. "De'ca 'nemate li?" – ja 'pitat. "'Nemame. - 'vika- Vie ko'tri ste, ko'peli?" Kük'na da 'vidi 'babitjkana – bro'i on e'ki ko'ne i on e'ki 'kopeleta.

"Babo, ſui te popitame n'akna."

"Kük'na 'iſtete" – 'vika 'babitjkana.

"Kük'tri 'mæsec ben'disavaſ po-'mlogo?"

"Majtjini, al'lahavite 'mæseci sa vrit en'nakvi!"

"Gu'l'amen 'mæsec 'mrazi..."

" Ah, 'majtjini, a'ga 'mrazi, kük'na da 'pravem, se'dime 'vutre, ni 'rabata, ni 'nikuna. A'ga 'ima sn'ak, a'ga 'imaſ 'topulko i 'jato..."

"Mal'ken 'mæsec jæ kuc, 'mal'ko sa de'nene..."

"I fof 'mal'ken 'mæsec se'dime i po'minat se de'nene... I na'bliža 'Marta, za'fatat de'nene da gule'm'æyat. Fof 'Lutjko, u-u-u, za'fatat ot'var'at se

lis'tana, zele'ni ze'mæna, tre'vuna za'fata da ras'te... Fof 'Jetʃko cve'tæt' 'kitkine, vrit 'kitkine, vrit tʃe'r'aʃene, 'jabul'kine, 'kruʃene, vrit me'stana cve'tæt. Fof Todo'rovskien za'fatat ja'vaʃ- ja'vaʃ da 'ʒen'at ptʃe'nicana..."

"Fof Ma'rinsken?"

"Fof Ma'rinsken 'ʒen'at..."

"Jagus, 'babø?"

"Fof Jagus 'stanava 'grozdeno, 'hod'me 'zbirame 'grozde..."

"Ruen, 'babø?"

"Ruen jæ hubav, 'majtʃini, 'zbirame 'grozdeno, za'fatame da na'gudame pet'mez, ſu stor'me re'tʃel, ſu na'gudame vino..."

"Di'mitr'ofsken, 'babø?"

"Fof Di'mitr'ofsken za'fatame da o'reme me'stana, za da 's'ajeme. Fof Ger'g'ofsken pak je'nava..."

"Fof Ni'kulica, 'babø?"

"Fof Ni'kulica sa vrit bajr'amete".

"Ej'tuva sme!" - 'vikat. 'Zimat to'var'at ma'gareno i 'davat hi e'din kon, 'klavat hi i dve tor'binki i 'vikat hi:

"Ej's'a ſu 'zemeʃ ma'gareno i 'kon'et' i ſu 'slezeʃ na 'kwiʃtana. ſu zat'vorij 'dʒamavene i zam ſu rasto'variʃ dŵr'vata. I ſu o'prazniʃ tor'binkine 'vutre fof 'kwiʃtana.

I 't̄urnala si jæ na t'ah 'starkana. Doko'ga da si 'fire, smra'tʃilo se jæ. F'pira si fof 'kwiʃtana, zak'l'utʃa vra'tinkine, rasto'var'a dŵr'vana na 'prusta, ot'var'a oda'jena, zat'var'a vra'tana, 'dʒamavene, o'prazn'ava fof oda'jena tor'binkine i rasc'v'atla se jæ oda'jena. Vrit jæ 'bilo al't̄une i pa'ri! O'prazn'ava i 'drugana tor'binka: bilo jæ jato! Drago hi jæ pannalo! Prekar'li sa mlogo zaman, zel' sa i dŵr'va, rukat i doktor za tʃul'akun hi, prizbira i 'kwiʃtana. En'n̄ kom'ʃ'ujka ot stra'n̄una vika:

"Dʒanum, 'vika, do' ftʃera ne'm'a 'nikwna!" I 'pita ja e'din den: "Ot'de 'imaʃ e'swʃ 'mlogo pa'ri? Doj's'a ne'm'ahte i zorla'disaje sa?"

‘Babitſkana hi ‘kazava, ga’ribkana: “E’nuj - e’swj, ‘hodih na ba’iren da ‘zbiram dūr’va. I ‘videh ‘kopeleta ej’tam. Po’pitaha me ej’zi i ejnu’zi i ‘dahaha m’ hi”.

“A, ej’swj li si?” – hi vika kom’ſ’ujkana. Breh, ‘zima ma’gareno i ‘drugana ‘starka ‘hodi na bar’tʃinana. ‘Nito jæ dūr’va ot’r’azala, nito jæ dūr’va za’fatila da ‘zbira. ‘Tʃakala jæ, ‘tʃakala jæ i ‘vika: “Ne hi jæ ni ‘tjuja, ne hi jæ ni vi’d’a ej’nava!”

Ta’mam se’d’ala jæ pod ‘sænkana zad en’nu ‘hojna, iz’l’ali sa ‘kopel’tʃena sws ko’nene. ‘Davat hi se’l’am:

“Kw’na ‘praviſ, ‘babo?”

“Ha, ‘dojdah da ‘otrežam i da ‘zberam dūr’va”.

“Kw’de sa dūr’vata?”

“E, ne vid’ mi se, ‘sennah da po’tʃinam i ‘setnæ ſu ‘zberam”.

“A, bre, ‘babo, da te po’pitam za ‘mæse’cine. Kw’tri ‘mæsec jæ po’hubav ot go’dinana?”

“Vrit sa za fu’runen. Kw’tri da ‘rekam? Da ‘rekam Gu’l’amer, po sne’gwn i pole’deno? Fof ‘Mal’ket’, fof ‘Marta, pole’dena ‘babitſkana ot’rano i do ve’tʃera se jæ ‘vdwhnala... Kw’tri da ‘rekam? Fof ‘Lutʃko za’fata ‘rabatana, iz’lizat vrit po mes’tana. Vrit ‘mæsecine e’din sws drug, vrit sws ‘rabata. I ‘l’ato, kw’kna da ‘rekam, ha da ‘ženiſ, ha ‘grozde da ‘zbiraſ, ha en’no, ha ‘drugo... Fof ‘Ruen – ajde pak da sæ’j’at’, Di’mitr’ofsken, Ger’g’ofsken, Ni’kulica pak baj’ram, vrit en’nakvi, kw’kna da ‘rekam...”

“A, ej’twj li si?” – ‘vikat. ‘Fatat ma’gareno, ta’var’at go sws dūr’va, ta’var’at i edin kon’ en’nu tor’binka ot stra’nu na i en’nu fof sræ’de. I ‘vikat hi: “ſu ‘ideſ na vam, ſu rasta’variſ dūr’vata na ‘prusta, ſu zat’vorij ‘džamavene i vra’tana i zam ſu o’prazniſ tor’binkine ‘vutre fof ‘kw’ſtana”.

I ‘hod’at si ‘tije. ‘Starkana odra’goste ‘vika: “‘Dadaha i ‘menæ pa’ri i ‘liri!”.

Hod’ si na t’ah, rasta’var’a dūr’vana ‘starkana, za’kl’utſa vra’tana, o’prazn’ava en’nu na tor’binka, o’prazn’ava i ‘drugana - kw’na da ‘vidi! En’nu na tor’binka i’m’ala jæ ‘kamen’e i ‘drugana ‘zmije. I ‘zmiejene sa i’z’ali ‘starana ‘babitſka. Zana’va ‘vikat: ‘hubav’ut je’zik’, ‘hubavata ‘duma se ‘fata.

E2. ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

E.2.1. Παπαδοπούλα

'Lehna si vete'rtʃek 'l'æten,

'Dujni da 'povurvem,

Ze si me en'nui sev'da, a'man (2)

Ze si me en'nui sev'da, a'man,

Ze si me na'rano (2)

i'b'alana plad'nina.

Da'idat ej sev'da, a'man,

Da'idat 'b'al'ne na vo'da (2)

I'kamutnite da pe'rut.

'Podam i ja, ej sev'da, a'man,

'Podam i ja 'mladitʃek (2)

'Tʃeran kon'o da 'napojem,

Pa'paziva duiſte'r'a da 'sreʃnam, 'deno si 'ide ot 'lozeno.

Suis dve kit- ej sev'da, a'man,

Suis dve 'kitki tren'dafete (2) i 'jabułki fof pr'æs'tel'nikuń,

Dve 'jabułki, ej sev'da, a'man,

Dve 'jabułki hi ja po'iskah (2) i t'a mi 'dava pet'.

Ne'iſtam, ej sev'da, a'man,

Ne'iſtam ti ja 'jabułkite (2) 'smatʃkani.

Ja'iſtam, ej sev'da, a'man,

Ja'iſtam dve ot 'pazuhuńa (2) 'detu'bijat na 'kamutno.

Ca'caki, ej, ca'caki,

Ba'li me gla'vicasa (2)

Ca'caki, ej, ca'caki...

E.2.2. Κόρη που πας στον ποταμό (Γιώργος-Αίγειρος)

Mo'minko 'deno 'pudaʃ na 'r'akwutu

Mo'minko, ej mo'minko, 'deno 'pudaʃ na 'r'akwutu (2)

Mo'minko, 'deno 'pudaʃ na 'r'akwutu 'dripi da pe'reʃ

Da hi ne pe'reʃ sws 'voda, da hi pe'reʃ jal' 'nws sws 'swl'zi,

Î sws sa'pun 'deno mi'jeʃ ko'swta.

Da ne bi da hi pro'streʃ na dwr'vo,

Da hi ne pro'stiraʃ na dwr'veno, nito na 'struci

Jal'nws na pa'dem 'deno 'cv'ati na Gul'amet.

E.2.3. Ράντω (ομάδα γυναικών-Γρατινή)

'Rado

'Minah ot en'nus k'up'r'uja,

Po'glennah na 'dʒamun

Ken'disava al'tunena Je'rfe.

'Rado, 'hubava 'Rado,

Dra'govam te, am' ku'kna da 'pravem,

Sws 'majka hi se 'karam,

'Majtʃinko, 'oʒen'aj me, hi 'vikam,

Da 'stanem sws dom i ja,

'Rado, 'hubava 'Rado,

Dra'govam te, am' ku'kna da 'pravem!

Ko'swta ti 'dlega,

Î swr'ceto 'men'æ 'iʃte.

‘Rado, ‘hubava ‘Rado,
Dra’govam te, am’ ku’kna da ‘pravem!

‘Premætni ko’suta na’dzat,
Da te ‘vidæm da te ‘zagal’am.

‘Rado, ‘hubava ‘Rado,
Dra’govam te, am’ ku’kna da ‘pravem!
‘Premætni ko’suta na’priʃ,
Da te ‘vidi glave’nikut ti.

‘Rado, ‘hubava ‘Rado,
Dra’govam te, am’ ku’kna da ‘pravem!

E.2.4. ΤΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ (μιτζί) (Μόσχος-Ιασμος)

Mesæ’tʃinko svet’liva, svet’liva,
Í svet’liva nad’anata (2)
Ot’ se zabl’a doko’ga da iz’lizaʃ
Í doko’ga da za’nikneʃ (2)
Da se smra’tʃi bar’tʃinuна,
Da se smra’tʃi o’vunna,
Da ‘idat b’ul’ b’ul’ tʃe’tana na gnez’dana,
Í pil’tʃkovene na ‘majcine. (2)
Í da ‘ide ‘kopeleno na gale’nicana,
Na gale’nicana (2)

E.2.5. Τζαναμ Κατιρινιό (ομάδα γυναικών-Γρατινή)

‘Ftʃera za’ftʃeraʃnik na ‘vetʃer fof e’din so’kak, ‘dʒanum Katerini’o,
‘Videh vi’soki i ‘tenki, ‘videh sws v’æʃki ‘kohto ſi’rit, ‘dʒanum Katerini’o,

‘Videh i, ‘videh i gale’nicana mi na ka’pƿjena se u’pr’ala, ’dʒanƿum Katerini’o.

‘Voda hi po’iskah da ‘pijnem i t’ɑ mi ‘dade ‘malko, ’dʒanƿum Katerini’o.

I doko’gato si ‘idam, i doko’gato si’ idam na ‘kƿftana, izsu’ʃi me ‘kohto ze’hir, ’dʒanƿum Katerini’o.

Í fof ſup’ʃ’akun go ‘kladah, i na dok’tor go o’nesah, ’dʒanƿum Katerini’o.

Dok’tor, ej dok’tor, de da vijʃ ‘bol’kasa mi na sƿur’ceso, ’dʒanƿum Katerini’o.

Ne jæ bo-, ne jæ ‘bol’ka na sƿur’ceto, ami jæ gale’nica, ’dʒanƿum Katerini’o.

E.3. EYXEΣ-KATAΡΕΣ

EYXEΣ

E.3.1. Καθημερινή ζωή

‘Dencki 3’u’vot

1. ‘Hubav bere’ket’!
2. Sƿus ‘leko da ti se ‘rabati!
3. Al’lah da ti po’maga!
4. Elhamdülillah
5. Al’lah da te ‘ima ‘hubave/ Da si ‘hubave
6. Al’lah sƿus ‘tebe da jæ i vrit pejham’berete!
7. Al’lah da ti ‘dava!

(Αποτροπή κακού)

8. Al’lah da te ‘brani!
9. Da’no jæ ne na’pisano!
10. ‘Udri ‘dƿrvo!
11. Da’letʃe ot ej’tuva!
12. Pl’uj si f ‘pazƿuhwta!

E.3.2. Γιορτές

1. 'Hubava 'Nova go'dina!
2. Zdrav da ti jæ baj'ramut!
3. Sws 'zdrav'e da se pomi'ne go'dinata!
4. Sws 'zdrav'e da se pre'kara go'dinasa!
5. Baj'ramut da ti jæ zdrav!
6. Dlek da ti jæ ʒi'votet'!
7. Dano ʒi'vejʃ do bin!
8. I dogodina sws 'zdrav'e!

E.3.3.

Γέννηση -Σαραντισμός- βάφτιση

Ro'dil'ka

1. 'Živo i 'zdravo da vi jæ!
2. Da ʒi'vej da osta'rej!
3. 'Zdravko da jæ i sws kws'met!
4. Da vi jæ 'Živo i 'zdravo!

Στην έγκυο (πριν τη γέννηση):

5. Sws 'leko da se o'prazniʃ!
 6. Sws en'nw bol'ka!
 7. (μετά τη γέννηση) Sws 'hubavo da kwrklan'disaʃ!
- (Βάφτιση)
8. Da vi jæ 'Živo i 'zdravo i sws 'jumeto!
 9. ('deno mu 'klava 'jumeto) Da jæ Živ i zdrav!

E.3.4. Γάμος

'Svadba

(Στονς μελλόνυμφους)

1. Na 'hubav sa'hat'? Der'lik da 'imat!
2. 'Hubavo ven'tjilo!

(Μετά την στέψη)

3. Hair'lui da hi jæ!
4. Der'lik da 'imat!
5. 'Hajde, dano se naplo'dite!

(Στον κουμπάρο)

6. Vse zdrav i ʒiv!

(Στονς ανόπαντρους που βοηθούν)

7. I na vam da'no 'dojde!
8. I na gla'veite vi da'no 'dojde!
9. I vam e'din 'hubav kuis'met!
10. Da'no se naplo'dite dogo'dina!

E.3.5. Θάνατος

Na um'r'alo

(Na 'vwtreʃnine)

1. Al'lah rax'met' ej'læ!
2. Da ʒ'u'vejte da go 'pomnite!
3. Da ste 'zdravi da hi spo'minate!

(όταν μνημονεύεται ο νεκρός)

4. Al'lah afet'cin!
5. Lek da mu/hi jæ pars'nə.
6. Dʒen'neten' da mu jæ ot'voren!

E.3.6. Κατάρες

'Bed'uva

1. Da'no te 'nema!
2. Da'no ne 'vidiʃ ha'ir i da ne pro'kopsaʃ!
3. Ot Al'laħa da go 'najdeʃ!
4. Da gebe'r'asaʃ/ 'Grozni go'dini da' imaʃ!
5. Da'no se ne 'vurneʃ...

E.4. NANOYPIΣMATA-TAXTARIΣMATA

'Eλα ύπνε μ' και πάρε το (Γιώργος –Αίγειρος)

'Jela 'suntʃeko da go 'zemeʃ

'Jela 'suntʃeko da go 'zemeʃ i 'onesi go na tar'line,

na'pwl'n'aj mu 'pazuhuta sis 'kitki me'neʃki.

Ne'mojte 'tʃuka, ne'mojte u'driva, 'dætenceno spi.

Spej, 'dætence, jaʃʃ te 'n'ankam.

I ja 'l'ulkataʃʃ 'l'ul'am i ti 'slatko pos'pej.

Ne'mojte 'tʃuka, ne'mojte u'driva, 'dætenceno spi.

Spej sisʃe'ker i 'stani sisʃ med,

I o'mijaj se s tren'dafilova 'voda 'deno 'pijat ev'lijene.

Ne'mojte 'tʃuka, ne'mojte u'driva, 'dætenceno spi.

Ταχταρίσματα (Μόσχος- Ιασμός)

'Mojto 'dæte jæ 'jatce 'hubavo 'kohto al'tun,

Ín'sanskine de'ca sa 'kakto s'duptʃena pa'ra.

'Dæteno mi 'iſte da 'ripka, 'svirkine sa ne ej'tuva,
'Deto 'ide da hi do'kara, dva al'tune fof rui'kine.
Da po'ripka, da mu 'panne 'drago,
Doko'ga jæ 'malko 'dæte,
'Utre ſu sa o'ženi, v 'dert'ove ſu 'vleze.
'Dahtiri mu 'vikaha i 'ženiha go,
'Dadaha mu i pri'k'e an'no ra'ſeto vra'tjovnik.
'Dadaha mu i en'no 'loze, go'l'amo 'kolko 'zajek da vle'ze.

E5. ΣΥΝΤΑΓΕΣ

(Χαρίκλεια-Κομοτηνή)

E.5.1. Βαρβάρα

Aſu're

Zá'fatame sws aſu're. 'Zimame na'preſ 'bobun, vra'tjovnik i la'hut'. Klavame hi e'din den' na'preſ fof 'voda da se na'dujat, ot' sa ko'ravi. A'ga se za'kisnat, 'setn'æ 'klavame da se va'r'at, i otde'leni o'stav'ame hi na'kraj. Ot na'preſnen den' 'zimame ptje'nica, 'tjistime ja, 'mijeme ja, 'klavame ja fof 'voda dva sa'hat'a da se za'kisne. A'ga se za'kisne, 'klavame i 'bobun, sws vra'tjovniken i sws la'huten, svar'eni sa po-na'preſ. 'Bürkame hi sws ptje'nicana i 'klavame hi da se va'r'at. A'ga se sva'r'at, za 'jadene, 'imame su'samun xazur kavur'disano i o'ml'ato, 'zimame i 'malko 'smokvi, dro'bime hi na 'mwtſki par'tje, 'malko sta'fidi, 'malko 'orehi i ſe'keren, sws 'nega i ka'nela i 'sipavamefaf 'tendžurunus da po'vrut doko'ga da se ftju'vursne tfor'bunus. Aſu'renu a'ga jæ sva'rena, 'zimame i 'klavame fof 'tasave i raz'dav'me ja po kom'ſ'ujene sws ka'nela otvur'hu i 'jadki. Ejs'va jæ aſu're.

E.5.2. φασόλια με τουρσί

Bob sws 'lahanova tur'ſija

Vaŕime 'bobun ot vetſ'run, or'tosavame go, o'tjist'avame go i 'klavame go ot vetſ'run da se za'kisne. I na'ranno go 'klavame da po'vri i o'stav'ame go na'krajen. 'Zimame 'lahanovana tur'ſija, dro'bime ja na 'drebno i 'klavamefaf 'tendžurunus zej'tin, 'kolko 'mlogo za'b'alenoiſteſ ti... 'kolko iſteſ mu 'sipavaſ zej'tin. 'Kloknava tur'ſijunus e'din tje'irek – polo'vina sa'hat', vaŕime go 'malko ot' jæ ko'ravo. 'Setnæ 'būrkame sus 'bobun i o'stav' me hi da vrut 'n'akuv tje'irek vrit naan'no, 'setn'æ 'zimame zej'tinen, 'klavame go na e'din tas, a'ga izgo'ri zej'tinen, 'sipavame mu tjer'ven bi'ber i kavur'disavame. Ko'gano kavur'disavame 'jatono i a'ga jæ sva'reno, zam ſu go iz'vad'me, o'prazn'avame go na en'nus 'tepc'a i 'klavame go fof fu'rune. Pak 'klavame zej'tin da se pre'puvži, 'sipavame tjer'ven bi'ber i pak go 'sipavame vur'hu 'jatono. 'Klavame go fof fu'rune da 'fati ko'ra ot ot'gore za e'din tje'irek. I 'jatoto jæ ha'zur da ja'deme.

E.5.3. καβουρμάς

Kav ur'ma

'Zimame me'sono, 'svincko, dro'bime go na 'drebno, i 'lojen dro'bime na par'tjitski. 'Klavame hi na e'din go'l'am ka'zan, 'kolkono jæ me'sono, 'malko ili 'mlogo. A'ga se kavur'disa, 'sipavame 'malko 'voda da vri. 'Setn'æ 'klavame mu tjer'ven bi'ber, 'būrkame vrit naan'no. Skram 'klavat fof ka'zanen i a'ga se sva'ri vrit naan'no, 'malko tjer'en bi'ber, 'malko 'rigan, 'malko sol'. A'ga jæ sva'reno, os'tav'at go da iz'stine i 'klavat go na 'tjukale za da 'fati 'kora ot ot'gore, da se 'skrami, ot' duvži 'mlogo. Ej'nava jæ, ne znam po-'mlogo.

E 6. ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ (Αθανασία –Κομοτηνή)

Starí dumí

1. Buda'luna 'hodi i do'hada, akul'luno se 'eſte 'tjudi.
2. Vrit 'ptjel'te ko 'praveha med, i tjer'ga'žijete ſu ja'd'aha.
3. Sus 'vutreſnine jaſ i pij, a'lui ve'riſ ne'moj 'pravi.
4. Vrit 'tjukalene se ka'd'at', ne 'znaeſ kük'na va'r'at.
5. 'Praznine tene'kije po- go'l'ama g'urul' 'tija 'prav'at.
6. Ot vetſ'e run aga ti jæ ras'surdeno, 'duvži go za na'ranno.
7. 'Deto 'dumi, pro'dava, 'deto 'sluſa, ku'pova.
8. Vuł'kuł, 'kolkoto da sta'ree, 'huj'ut si ne ob'ruiſta.
9. Ot ſej'tanskuna ko'liba ni 'ml'ako, ni 'sirene.

10. 'Staret' duʃ'manin aret'lik ne 'stanava.
11. 'Hrani 'zmija na zi'mos, da te izja'de 'l'atos.
12. Za en'nui 'buulha ga'ri jur'ganui.
13. 'Bol'ka ot 'noʒen se za'gaja, 'teʒka 'duma pri'biva.
14. Ne'moj 'gleda 'obrazui, 'gledaj mu kuis'meten.
15. 'Deto 'ima 'mlogo bi'ber, 'sipava go i na 'lahana.
16. Za'pal'aj si kan'dilet' do'de se jæ ne smra'tjilo.
17. 'Deto jæ na'jadeno, ne spo'mina 'gladnono.
18. Ot'biralo jæ, ot'biralo jæ, i fof g'ob'reno naf'pr'a.
19. 'Purvemune 'putitʃka, 'drugemune k'up'r'uja.

E7. ΕΥΘΥΜΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

E7.1 ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟ (ομάδα γυναικών-Γρατινή)

Πάπια

Jur'dek

Jur'deken se'di na le'dun,
 pole'deni mu sa kri'lana
 i neh'tene sa boja'disani,
 na Al'laха se 'moli.
 i s'u'k'ur 'pravi.

 Da se nava'li e'din duʃ'
 da se otle'd'at kri'lana,
 da se u'mijat neh'tene,
 da 'furknam, da 'idam
 ot'dol na 'g'olen, na pesa'kun,
 'prav'at 'racine 'svadba,
 i 'ʒen'at Ma'lamo.

 'Ruknali i 'men'æ da 'ida,
 da 'ripkam i da jam.

 Ne 'iskah da 'idam,

tʃuh 'dambwur-'dumbwur
i 'stana mi 'swrce da 'idam.
'Klavam klin na to'tʃilka i 'vino na ſup'ʃakwun,
'zimam pwt' i 'podam,
na'hadam 'metʃka da se'di
i 'zajekwun da 'trwunka 'sazwun,
i 'ʒelvana saj'bijka
'surne 'deno 'ripkat,
i 'eʃen 'kohto 'kopel
se'di na no'ʒinka
i 'miga hi sws o'kono,
'jela 'vetʃer na ja'takwun,
da po'l'ubiʃ 'tʃerni 'otʃi
i 'snaga 'koto pa'mutʃek.

E7.2 Έχω πέντε παράδεις (ομάδα γυναικών-Γρατινή)

'Imam pet' pa'ri

'Imam pet' pa'ri, tʃeti'rine ſw hi is'pijwm.
E'nono ſw 'dwrʒam oti ſw sa 'ʒen'a.
'Svirkine 'svir'wt, la'ternine pe'jwt,
Na 'tvojena kavwur'dʒik 'kosa.
Na 'fesen mi 'ima 'funda i vwru'hu 'ima de'niz,
Za en'nw Diamando'pula a'kwlt si ot'bavih.
'Svirkine 'svir'wt, la'ternine pe'jwt,
Na 'tvojena kavwur'dʒik 'kosa.
I ko 'nemam pa'ri, 'fesen pro'davam,

‘Fundana amanet’ os’tav’am, klad’ mi ‘vino da ‘pijem.

‘Svirkine ‘svir’ut, la’ternine pe’jut,

Na ‘tvojena kavur’džik ‘kosa.

‘Slunceno za’nikna na ‘džamavene ti
i men’æ a’kwlut na’bi na ‘tjernite ti ‘v’æžki.

‘Svirkine ‘svir’ut, la’ternine pe’jut,

Na ‘tvojena kavur’džik ‘kosa.

Ε.8. ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ- ΑΠΟΤΡΟΠΑΪΚΕΣ ΤΕΛΕΤΕΣ (Χαρίκλεια-Κομοτηνή)

E.8.1. ρίξιμο μολυβιού (αποτροπή φόβου)

‘Lejeme ku’ržum (za da mu is’karat stra’huń)

‘Zimat en’nu ‘keptʃa gli’boka, tʃel’bet’ s̄us sap, ‘oti ſu se o’pariʃ, ne ‘možel’ ‘drugak da go d̄ur’žiʃ. Iz’livat ‘vñtre ku’ržumun - enu’va ‘keptʃa ja ‘klavat ‘vñrhu ‘ogun’a, za da se sto’pi ku’ržumun. ‘Setnæ ‘zimat ‘nožen a’ga se jæ sto’pil’ ku’ržumun i ſu me ‘pita tʃu’l’akun deno ‘iſte da ‘lejem ku’ržum: “Ku’na ‘ræžel, ‘babu?” i ja ‘tr’abava da ‘vikam i ja ‘retʃkine: “‘Ræžem ‘ruki, ‘ræžem ‘nogi, ‘ræžem ‘uſi, ‘ræžem ‘kosa, ‘ræžem je’zik” I pak ‘zimame enu’va ‘keptʃa i ‘sipavame – ‘imame i e’din tas ‘voda i fof ‘tasun tije ‘imat ‘malko pro’so, e’din tʃer’ven konc i en’nu pa’ru, en’nu pa’ru, kak’vosiste da jæ i iz’livam ku’ržumun sto’pen ‘vñrhu gla’vuna. kük’nano se is’piše ‘vikam u’plaſenomune kük’nano go jæ u’plaʃ’ ot tomofil’, ot tʃu’l’ak, ot kük’na ſte.

Ej’zi go ‘prav’me tri ſke’re, ‘pñrvana ‘sñbata triʃ, ‘dvena ‘sñbati pak triʃ go ‘prav’me, ‘prav’me go do’kus ke’re, tri ‘sñbati. I naj- ‘setnæ aga ‘sñrʃi, ‘zima go ‘setnæ tʃu’l’akun, ‘deno jæ u’plaſen i ‘klava go fof ‘pazñhuna ku’ržumun, obi’viva go na e’din par’tal’ i ‘klava go fof ‘pazñhuna. Naj- ‘setnæna ‘sñbata kñ’deno iz’liva ku’ržumun, ‘zima go i na’biva na’ranno, sa’hat al’tu na’ranno i na’biva. Na e’din kñrsto’put’ ‘vika: “Ku’no se ‘pñrsnavat pil’cene, of’cene, vo’duna e’nui da ‘pñrsne ‘uplahunun ot Iorgo, ot Hariklia...” ili ot ‘drugo ‘jume... Ei’zi jæ ‘bajene, ‘nema ‘drugo ‘nikuna. ‘Prav’me go tri ‘sñbati na’triʃ na do’kus ke’re. Do’vñrʃihme.

E.8.2. Ξεμάτιασμα

Uro'tjasano

‘Zimame e’din fil’džan ot ka’ve, ’klavame ’malko ’voda ’vutre, sws tri ’pwurst’ a ’zimame ’malko sol’ fof kri’vatjen i ’vikame ’vutre, ... ’sipavame fof vo’duna i ’vikame: “Kuk’no se ’pwrsnava sol’’nū, e’nuj da se ’pwrsne i stra’hwūn ot Evge’nia”, ’prav’mē go na triš, ’setnæ ’zimame en’uvā ’voda kuk’no jæ i ja ’pwrskavame ’vurhu gla’vunā tju’l’akune i ’vikame: “Kuk’no se ’pwrsnava vo’duna, e’nuj da se ’pwrsne i ’uplahwūn ot Georgia”. ’Zimame ’malko zej’tin ot kan’dilen, tri ’kapki i ’sipavame go fof vo’duna: ko jæ ’renken ot zej’tinen ’ruso, ot rus tju’l’ak, ako jæ ’mratjen, ot ’tjeran ūn jæ tju’l’ak ’deno te jæ pog’lennalo, ot ko’gono si uro’tjasan. ’Zimame vo’duna ’setnæ, e’nuva ’voda, iz’lizame na’vun i ’sipavame go ku’deno ne ’stipat i ’vikame: “Kuk’no se ’pwrsnava vo’duna, e’nuj da se ’pwrsne i stra’hwūn ot Georgia, na’triš. ’Vrajtame se na’dzat i ej’zi ’beje.

Ε 10 ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

E.10.1. Τραγούδι του γάμου για τη νύφη (ομάδα γυναικών- Γρατινή)

’P’asna na ’svatbwuna za ne’v’astwuna

Klad’ hi ’skeml’æ nasre’de da ’senne frango’pula,

Daj hi ogle’dalo fof rw’kine i ’greben na ko’swna.

Daj hi en’no ’mwatʃko ’dæte na ’skutwun.

Bu’g’un’ ’svæti ne’bono, bu’g’un’ ’svæti de’næs,

Bu’g’un’ se raz’dæl’ a ’majka sws dwſte’r’ a.

Ne’v’asto, kw’de jæ ’majka ti sws bu’bajko ti,

kw’de sa i ’bratijeto da se’d’at pri ’teb’æ.

Ne’v’asto, na kw’trwta ’kwʃta ’podis, ’jatce da ja dra’govaʃ

’D’ado ti i ’baba ti da ’znaeʃ da m’ hi ’imaʃ saj’gwja.

E.10.2. για το γαμπρό (ομάδα γυναικών- Γρατινή)

Za ’zeten

Klad' hi 'skeml'æ da 'senne nasre' de 'kopeleto,
Klad'te 'ostra na bra'duna i 'miski na gla'vuna,
Ber'ber'ne, ost'ruta da na'ostrij
I 'hubavet' zet' 'hubave da go o'britsj.
'Zet'u, ne'v'astuna da dra'govaʃ, da ja ne 'karaʃ,
'Kohto bo'silek da ja 'gledaʃ
'Zet'u, 'deno se 'gizdiʃ, da ʒ'u'vejʃ da osta'rejʃ.
I na 'tvojto 'dæte na 'svatbuña ſer'fe da raz'davaʃ.

E.10.3. Μανόλης (όταν πηγαίνων το γαμπρό στη νύφη) (ομάδα γυναικών- Γρατινή)

Bre, Ma'nol, Ma'noltʃo, bre 'hubavo 'dæte,
Smej se, 'pilence, bre 'hubavo 'dæte,
Kuk'va 'hubava 'žena 'imaʃ i ne ti jæ 'drago.
Smej se, 'pilence, i ne ti jæ 'drago.
Ku'de ja 'najde i ben'disa ja,
Smej se, 'pilence, i ben'disa ja,
Fof tren'dafel'ova gradina ja 'videh i ben'disah ja,
Smej se, 'pilence, i ben'disah ja,
Ze'len fus'tan na'd'avaʃe s tʃer'ven præs'tel'nik pre'pasan,
Smej se, 'pilence, s tʃer'ven præs'tel'nik pre'pasan,
I 'retʃe mi en'nui 'duma i ben'disah ja,
Smej se, 'pilence, i ben'disah ja.

E.10.4. της λυγερής το φόρεμα (Γιώργος-Αίγειρος)

Sel'vi'jeno hi fus'tanuñ

Sel'vi'jeno hi fus'tanun, ne'v'astune hi fus'tanun,
 On 'momi hi ſi'jut, on se'kis ter'zije.
 En'nus 'moma 'kamutna, 'kakno fof 'Jetko zum'bakun,
 Suis tjer'veni 'lanti, 'kohto ka'linka is'pisana, 'peje,
 'Kolkono ſi'rit i pa'dem 'ima, ne'v'asto, fus'tanut ti
 E'nolkos da ti sa go'din'te i 'hubavi da ti sa!

E11. ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ (Αθανασία-Κομοτηνή)

1. 'Burmisse mi na ' būrnite ti, ru'kuſa mi fof 'dupkuſna ti. Kak'na je? (Fil'džanun)
2. Natisnata fliza, ov'anuta izliza. Kak'na je? (Klinun)

- (ομάδα γυναικών-Γρατινή)
3. Šuſt - puſt na vra'tana. Kak'na je? (Met'luna)
4. Ot'dol' de'rija, ot'gore de'rija, fof sre'dæ 'braſno. Kak'na je? (Kos'tene)
5. Tiri-tiri se l'u'leje, 'tiri tira'nisava se, suis ze'leno ibi'vito, na tjer'veno spi. Kak'na je? (tje'r'aſa)

E13 ΚΑΛΑΝΤΑ/ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

E13.1. ΛΑΖΑΡΟΣ (Μυροφόρα –Αίγειρος) na katevei kai to xelidonisma

'Dojde 'Lazaren, 'dojde i 'Vaja,
 'Dojde ne'del'a 'deno ja'dat 'riba,
 'Pisavaj, 'Todore, 'pisavaj, Di'mitre,
 'Pisavaj li'monene i sel'vija,
 'Stani, 'bul'ko, da m' da'deſ jaj'ce,
 Da 'idam i na 'drugi vra'ta,

I na 'drugana vra'ta 'tjakan da 'idam,

Sus pa'ra fof 'ruki,

Sus pa'ra fof 'ruki.

E13.2. ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ (Τούλα-Αίγειρος)

De'nes jæ 'tjerno ne'bono, De'nes jæ 'tjeron denæn'

Ejzi den' c'al' den' insanun sa kahurni, i bar'tjinune hi jæ 'balno.

Pana'gijena 'Despina se'di sa'mitka

i mol' se za kusmet' za 'mutjoko hi 'dæte.

Glas 'dojde ot ne'bono, ot naj-go'l'amana mel'aj'ke,

mel'aj'kevene us'ta, 'fatat se d'uvine, i 'fata se 'molenono.

'Fat'li sa sinut ti i na 3ele'zana go 'karat.

I na Pi'latovine 'dvorove ejtam go tira'nisvat.

Pana'gijena kakno jæ 'tjula, 'pannala jæ, za'brav'la sa,

'Voda hi sa 'sipali, tri 'tjaſkine 'miski,

I tri 'tasa 'g'ulova 'voda za da s' hi 'dojde jum na 'm'asto,

'Kakno si jæ doſ'lula na ju'mun, 'zbrala si jæ a'kula,

'Marta i Magdalini i 'Lazaro 'majka mu,

I 'Jakovune 'sestra mu, i 'tjetrine na en'no,

'zbirat i o'pinat puit'itka,

o'pinat puitpres puit'titkana, iz'karava hi na mastor'ov'ne vra'ta,

"Lek da ti je de'net', 'majstore, 'leka da ti je 'rabatana,

Sus kuu'kna se 'bor'te, kuu'kna je ejtu'zi?"

E'din ev'rein mi po'runtja tri 'sajki da 'stor'a,

A'la ja za tvoj ha'tur u'drivam i 'pravem pet',

Ti, Fara'o, 'deno hi si 'storil, 'tr'abava da hi 'utſiʃ,

Klad'te mu 'dvete na rƿ'kite, sƿis rƿ'kite 'deto jæ 'pravil 'hubavo,
I 'dvete na 'nogite, 'deto po'minal pres de'nizen
I 'deto o'stanava en'no, 'deto jæ 'mlogo zehir'li, 'klad'te go na sƿr'ceno,
da te'kne kƿrf 'koto 'voda, 'kohto r'aka da mu se na'ƿulni du'ʃena.
Kakno go jæ 'tʃula Pana'gijena, 'teʃka mu 'dava bedd'uvv̄i,
I ti i de'cata ti ot kasa'b̄i na kasa'b̄i da obig'ravate.
hl'ap da sa ne na'javate.
I e'din star ka'vat' na gur'bun da na'd'avate.
'pepel ot ba'dʒena da ne fƿr'nite.
I o'pinat pƿit pres pƿtitʃkana,
Iz'vadat na ku'mitenumu vra'ta,
Na'hadat vra'tana za'kl'utʃena i 'kl'utʃet hi 'zemeni,
'Stor'la jæ ot rƿ'kine 'kl'utʃene hi i no'gine 'kl'utʃene
I ka'ƿijene ot 'uplah sa'mitʃki se ot'var'at.
I 'gledat in'sanvun 'stanava po-'mlogo, 'nikoga ne po'znavat,
'Gleda na ot'lesno, 'gleda na ot'l'avo, i 'videla je me'l'ajke Jani.
Bre, Jani Prodrome, i 'deno 'klade 'jumeto na 'sina mi,
'Mojet sin da go s' ne 'videl, 'mojto 'dæte, 'mojno 'dæte da si ne 'videl?
Ro'dila si go, is'kut'la si go go'l'am i ne po'znaval li go?
Kw'tro 'ima 'usta da ti re'tʃe, kw'tro ima e'zik' da ti 'kaʒe,
I 'deto is'kara g'u'm'uʃen 'pƿurstun za da ti go pri'kaʒe
'Gledal li na'prazno ga'ropalo i kahur'lui,
'Deto na'd'ava kƿr'viv ka'vat'
Ej'zi jæ si'nwt ti i 'menæ 'deto 'utʃi,
Pana'gijena na'bliʒa, 'slatko mu 'duma:

Ne 'dumiʃ mi, 'dætence, ne 'dumiʃ mi, 'majtʃino!
Kuk'na da ti 'rekam, 'majtʃice, 'deto da ne 'znaeʃ
'Dones'aj mi n'akna da se 'sabor'a, 'ogun da se 'zapal'a,
'Dones'aj g'u'm'uʃene 'nojce ta mi 'otreži ko'swsa.
'Majo, 'majtʃice, ko sa za'koliʃ ti, vrit 'majcine hi 'kol'at.
'Majo, 'majtʃice ko 'zemeʃ da se o'plakvaʃ ti, vrit 'majcine da se o'plakvat.
'Kladi 'vino fof ſupʃ'akut i pwr'nat peksi'met',
'Otsuni se nakra'jet' za da 'turnat i 'drugine,
I ispra'tajat 'majcine de'cana i de'cana 'majcine.
I da se mol'at I da 'prav'at 'hubavo tʃul'ac'ne ,
I de'cana da stanat tʃu'l'aci.
Ko'ga, da 'tʃakam da dojde, 'majo, Go'l'ama 'Swbata, pres 'vetʃer,
Ko'gano ekli'sijene i ko'gano 'papazene se 'mol'et' i pe'juš,
zam 'majtʃice, 'tebe da je 'drago, 'mlogo da ti jæ 'drago,
'deto go 'vika 'brani go, i 'deto go 'v'arava mel'aj'ke 'stanava.
Do dʒen'neten' vur'vi, dʒen'neten' go 'tʃaka,
I 'pwtten mu jæ ot'voren, sws mel'aj'kene da vur'vi.

E.13.3. ΚΑΛΑΝΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ (Γιώργος -Αίγειρος)

Ot 'bejska 'kwiʃta iz'1'azahme i na 'bejska ſu 'idem,
ſu 'idem i na 'bejen, 'mlogo go'dini da ʒ'u'vej,
'Otvari, saj'bikko, 'kwiʃtata,
Da 'dojdeme 'kope'lise.
I 'rasprostrez vuzg'lanice, da sen'nut nare'deni.
Ej'zi 'vetʃer se Hris'tos ro'dil i in'sanut se ne raz'birat.
Ro'dil se jæ, klal' mu sa 'j'ume na ne'bono ot'gore,

Ej'zi 'vetſer ſu 'ſleze fof ekli'sijena,
Da pro'strete d'u'ſek, da 'ſenne na min'derun da pri'kazava na'pravo,
ku'tro 'ima g'u'n'ah i 'drugi 'deno sa dʒehen'nemski,
'Deto go 'tſuje, 'drago mu je, 'deto go 'vika, ev'lje 'stanava.
I ku'troto go pri'sluſeva, dʒen'neten' ſu 'najde.
Na dʒen'neten' da 'puſrſka hu'mur, i po monas'tiren.
monas'tirene pe'ju i ekli'sijena pe'je,
Pe'ju Hris'tos jæ 'stanal 'dwarvo ſus dva fili'z'a i ſus dva ko'rania.
Ima g'u'm'uſeni 'lista 'deto sa ev'lijete.
'Kazaval' sa, 'vikali sa za Hri'sta ku'na jæ pre'karal
'Peli sme za Hri'sta, da re'tʃeme 'bejet'umu
Vuſ'sennal jæ kon' na tri go'dini,
nau'tſil go jæ da vuſ'vi,
nau'tſil go jæ da ig'rake,
nau'tſil go jæ da 'ripka pres 'ropi
pres ku'deno 'stipa 'tʃernet' pres li'vadana i pres ku'jujena
i pot ſu'ru 'deno sa ku'juje ſus 'voda nare'deno,
I 'kolkono er'gatki go sa 'tſuli, vrit hod'at ta puſl'n'at.
'Samo en'nu 'muſtʃka er'gatka jæ ne 'zela i ne jæ 'puſl'nila.
Am' ti, 'muſtʃko, ot' ne 'zimaʃ, ot' ne 'puſl'niʃ.
Ja ſum ne doſ'lula za 'voda 'nito da 'zema, 'nito da 'puſl'n'a,
Ja 'dojdah na 'bees, da 'videm i ʒe'nuna mu.
Da ʒ'u'vejʃ, 'beje, i fse da pe'jeʃ,
I fse da ti jæ 'drago i da si ʒ'uv i zdrav i za dogo'dina!

E.13.4. ΧΕΛΙΔΟΝΙΣΜΑ (Μυροφόρα-Αίγειρος)

'L'astavitʃka

'Marta 'dojde, do 'bre 'dojde,
'Kitkine se sa ras'cv'atli, ze 'm'aena 'bije,
'L'astavitʃkine do 'hadat ot a'rapene,
Do 'nisat mi 'l'atna ku'kuja, 'c'alo 'l'ato,
Sws cvæ't'eno, sws 'kitkine i sws 'hubavo.
I nie sme za ej'nava do 'ʃlili
Se 'l'am da vi da'deme
I da se po'mol'me na Al'laha i na pejhām'berene,
Da vi po'maga na vrit ʒ'u'vuitwt.
Naj'suva 'kuiʃta 'deso 'dojdahme,
'Kamen' da se ne 'vraʃta
I 'kuiʃtinne saj'bija 'mlogo da'no poʒ'u'veje.
Da ni da'de pa'ri saj'bijesw,
Da 'ideme i na 'drugi ka'pwje,
I 'drug'ne ka'pwje 'tʃakat,
Sws pa'rīne f rui'kine,
Sws pa'rīne f rui'kine.

T 1 – ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ (MASALLAR)

T 1.1 Köylü ile Kasabalı (αφηγητής: Nazmiye / Ήπιο)

Bir varkan, bir yokkan evvel zaman içinde kalbur saman içinde küylülen kasabalı varmış. Bunlar bi gün biri demiş, ben demiş toplayım demiş kozalakları demiş götürreyim demiş kasabaya. Kasabalı da demiş: ben de demiş kurbağ boklanı demiş yapağ yerine demiş toplayım, götürreyim demiş küylülere satayım. Ondan sonra bunlar ikisi de cambazlık yapalım istemişler. Almışlar, yükletmişler eşeklerine çuvallanı, çekilmişler yola gidermişler. Rasgelmişler biribirlene. Haydi undan sonra demişler: Sen demişler ne satıyesin? Ceviz. Biri demiş: ben demiş yapağ satıymem. Ha demiş, ikimiz de demiş, değişelim demiş. Sen indir eşeinden yapağları, sen de indir şeyleri, cevizleri. Yüklettirmişler eşeklere, götürmüşler evlere. Garının garısı demiş birinin, kasabalının garısı demiş: Getir bakam demiş cevizleri kiralım. Bi de ne bakıyalar kozalak dolu. Öbürü de demiş ben de demiş içireyim demiş yapağlamı demiş. Bi de bakıu da yemyeşil gurbag boku.

Undan sonra unlar bi gün gene gelmiş bi zaman raslaşmışlar. Arkadaş demiş biz demiş ikimiz de demiş çok cambazız demiş. Biz demiş bi ağıaya demiş çoban girseke, bi yerde olalım ikimiz. Girelim demişler, anlaşmış ikisi, girmişler bi ağıaya çoban. Ama bi ineğe iki sırtmaç undan sonra biri gitmiş bi gün, u inekte çok yantalmış. Ha orda a borda goca gün hiç oturtmamış unu. Ağa gene öbürünü hiç oturtmamış, ha orasını paklattırmış ha borasını paklattırmış, unu hiç otutmamış goca gün. Neyse, akşam olmuş toplaşmışlar gene. Arkadaş demiş nası geçti bugün demiş günün demiş. Çok iyi demiş, yarın yorganı da aliyem demiş, uyumak için. Senin nası geçti demiş. Benim de çok raat demiş, ağa demiş oturdum kütüün üstüne, sildim, süpürdüm demiş, bi kave getirdi içtim demiş, çok raatım iydi demiş. Neyse sonaki gün, biri gidiye, aliy yorganı da öteki, gidiy inek olatma. Biri gene paklayı damı, undan sonra oturiya kütüün üstüne, kave bekliye. Ağa gelirmiş şimdiki, bi tükürümüş, çabuk demiş borasını da pakla, ne oturıysen orda. Öbürü de şimdiki inek uyutçak beniye diye yorganı da tartaklarmış, orda yorgan, borda yorgan, pultuzak olmuş yorgan.

Undan sonra bize demişler, gene akşam olmuş toplaşmışlar. Bu demiş ağanın demiş garısı veridir bu akı demis. Bizi demişler hiç dinlendirmeye. Sesleyelem kam ne konuşuyalar. Bi de gidiyeler undan sona. Demiş ağa inen altında demiş bi küp, bi çölmek altın vardi dermiş, unnarı bulmasınlar çobanlar. Bunlar da usulcanak bi saklanıyalar bi de gidiyeler, bakıyeler ağalar yok bişey inen altında. Kazma mazma yokmuş. Undan sonra bunlar duydular gibi bi gaziyalar unun altını, aliyalar çölme, aydi kaçışalar o akşam. Saba kalkiye a! araye yok. Ah demiş, gitti altınlar.

Neyse bunlar u altınları üleşmişler, bi tane gene galmiş. Galmiş ama şimdii u altını almış kasabalı, ben demiş ifaklattırm demis, sen demiş filan gün gel. Adam gitmiş, yok. Taa demiş, ifaklatmadım. Neyse, filan gün gel. Gene yenden gene gitmiş, gene demiş ifaklattıramadım demiş. Undan sonra bi gün gene gitmiş, a! ah demiş: garı, arkadaşım nerde demiş. Arkadaşın demiş rametli oldu demiş. Aa üle mi demiş, ha demiş ben demiş giderim demiş unu dolaşmağ. Aliy bi çan, bi kısım da keçi boku. Kaçarmış mezarın üstünde, tümbül, tümbül, tümbül, tümbül, çanı çalarmış. Arada gene gumaından basalarmış, şeyi gumak da bırakmışlar mezarın üstünde, hava alsın diye. Salarmış, be hayırsız keçi demiş, nası rastlattırıyesin bu gumağ bu gadar demiş. Neyse bi iki sefer dolanmış üle, salmış. Çık çıktı arkadaş demiş bikam demiş,

keçi meçi diil demiş, ben geldim gene demiş. Ah be arkadaş demiş, al sen demiş hakkını demiş, kurtuluş yok bundan demiş, bu borcu ödecez demiş. Çıkmiş, ifaklatmış ödemışlar. Büyüne bugün yaşarmışlar.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ο χωρικός και ο κάτοικος της κωμόπολης

Μια φορά κι έναν καιρό, τον παλιό καιρό, όταν το κόσκινο ήταν μέσα στο άχυρο, ήταν ένας χωρικός κι ένας κάτοικος μιας κωμόπολης. Μια μέρα ο χωρικός είπε: «Θα μαζέψω τα κουκουνάρια και θα τα πάω στην κωμόπολη». Και ο κάτοικος της κωμόπολης είπε: «Εγώ αντί για μαλλί πάω να μαζέψω τις ακαθαρσίες του βατράχου και θα πάω να τις πουλήσω στους χωριάτες». Έτσι, και οι δύο ήθελαν να κάνουν πονηριά. Πήραν και φόρτωσαν τα τσουβάλια τους στα γαϊδούρια τους, ξεκίνησαν και πήγαιναν στο δρόμο. Συναντήθηκαν μεταξύ τους. «Άντε», είπαν μετά από αυτό, «Εσύ τι πουλάς;». «Καρύδια», είπε ο ένας. «Εγώ πουλάω μαλλί», είπε ο άλλος. «Χα», είπε, «ας κάνουμε ανταλλαγή. Εσύ κατέβασε το μαλλί από το γαϊδούρι σου». «Εσύ κατέβασε τα καρύδια», [είπε ο άλλος]. Τα φόρτωσαν στα γαϊδούρια, τα πήγαν στα σπίτια. Η γυναίκα του ενός, η γυναίκα του κατοίκου της κωμόπολης, είπε: «Φέρε λοιπόν τα καρύδια να τα σπάσουμε». Μα τι να δουν, είναι γεμάτο με κουκουνάρια. Και ο άλλος είπε: «Κι εγώ να κλώσω το μαλλί μου», είπε. Κοιτάζει, κι αυτό είναι γεμάτο καταπράσινες ακαθαρσίες βατράχων.

Μετά από αυτό ήρθε πάλι μια μέρα, ένας καιρός, συναντήθηκαν. «Φίλε», είπε, «εμείς και οι δύο είμαστε πολύ πονηροί. Εμείς», είπε, «να πάμε ως βοσκοί σε έναν αγά, στο ίδιο μέρος να είμαστε και οι δύο μαζί». «Να πάμε», είπαν. Συμφώνησαν οι δύο τους και πήγαν ως βοσκοί σε έναν αγά. Άλλα [όπως λένε], δύο βοσκοί σε μία αγελάδα. Μετά από αυτό ο ένας πήγε μια μέρα, κι εκείνη η αγελάδα ήταν πολύ άτακτη. Μια εκεί, μια εδώ όλη την μέρα [η αγελάδα] δεν τον άφησε να καθίσει. Ο αγάς πάλι τον άλλο δεν τον άφησε να καθίσει. Μια τον έβαλε να καθαρίσει εκεί, μια τον έβαλε να καθαρίσει εδώ, όλη την μέρα δεν τον άφησε να καθίσει καθόλου. Τέλος πάντων, βράδιασε και μαζεύτηκαν σε ένα μέρος πάλι. «Φίλε», είπε ο ένας, «πώς πέρασε σήμερα η μέρα σου;» «Πολύ καλά», είπε [ο άλλος], «αύριο θα πάρω και το πάπλωμα για να κοιμηθώ. Εσύ πώς πέρασες;» «Κι εγώ πέρασα πολύ καλά», είπε, «ο αγάς με έβαλε κι έκατσα σε ένα κούτσουρο, σκούπισα, σφουγγάρισα, μου έφερε έναν καφέ και ήπια, είμαι πολύ καλά, ήταν καλά», είπε. Τέλος πάντων, την επόμενη μέρα, ο ένας πηγαίνει, παίρνει και το πάπλωμα, πηγαίνει να βοσκίσει την αγελάδα. Ο άλλος καθαρίζει το αχούρι, μετά από αυτό κάθεται πάνω στο κούτσουρο και περιμένει καφέ. Τότε έρχεται ο αγάς, τον φτύνει: «Γρήγορα», του λέει, «καθάρισε και εδώ, τι κάθεσαι εκεί;» Και ο άλλος πάλι, σκεπτόμενος ότι θα τον αποκοιμίσει η αγελάδα, ταρακουνούσε το πάπλωμα. Εκεί το πάπλωμα, εδώ το πάπλωμα, έγινε άνω κάτω [χάλια] το πάπλωμα.

Μετά από αυτό μας είπαν... πάλι βράδιασε και μαζεύτηκαν. «Αυτά», είπαν, «είναι συμβουλές της γυναίκας του αγά. Για να μην μας αφήνει καθόλου να ξεκουραζόμαστε. Ας σωπάσουμε, λοιπόν, να ακούσουμε τι λένε.» Μετά από αυτό πηγαίνουν [να ακούσουν]. Έλεγε ο αγάς: «Κάτω από την αγελάδα υπήρχε ένα κιούπι με χρυσό, μην τυχόν το βρούνε αυτοί οι βοσκοί». Και αυτοί κρύβονται προσεκτικά.

Και πήγαν οι αγάδες και βλέπουν ότι κάτω από την αγελάδα δεν υπάρχει τίποτε. Ούτε κασμάς ούτε τίποτε δεν υπήρχε. Μετά από αυτό, αυτοί όπως το άκουσαν, σκάβουν κάτω από την αγελάδα, παίρνουν το κιούπι και φεύγουν εκείνο το βράδυ. Το πρώι ξυπνάει, το ψάχνει, «Α! λείπει. Αχ!», είπε, «πάνε τα χρυσά».

Τέλος πάντων αυτοί μοιράστηκαν εκείνα τα χρυσά, όμως έμεινε ένα. Το χρυσό το οποίο έμεινε το πήρε ο κάτοικος της κωμόπολης. Είπε: «Εγώ θα το χαλάσω [θα κάνω ψιλά], εσύ έλα την τάδε μέρα». Πήγε ο χωριάτης «Δεν έχει, ακόμα δεν το χάλασα», είπε. Τέλος πάντων, «Έλα την τάδε μέρα», είπε. Ξαναπήγε, «Πάλι», είπε, «δεν μπόρεσα να το χαλάσω». Μετά από αυτό πήγε μια μέρα πάλι. «Αχ», είπε, «Γυναίκα, πού είναι ο φίλος μου;» είπε. «Ο φίλος σου έγινε μακαρίτης», είπε [η γυναίκα]. «Α, έτσι;», είπε. «Χα!», είπε, «εγώ θα πάω να τον επισκεφτώ». Παίρνει ένα κουδούνι και μια φούχτα ακαθαρσίες κατσίκας. Τριγυρνούσε πάνω στον τάφο, χτυπώντας το κουδούνι ντριν ντριν ντριν. Επίσης που και που πατούσε την τρύπα. Γιατί είχαν αφήσει μια τρύπα πάνω από τον τάφο για να παίρνει αέρα. Αμολούσε τις ακαθαρσίες της κατσίκας. «Βρε άχρηστη κατσίκα», έλεγε, «πώς βρωμίζεις αυτή την τρύπα τόσο πολύ». Τέλος πάντων, τριγύρισε έτσι μια δυο φορές, τον άφησε. «Βγες φίλε, βγες λοιπόν, βαρέθηκα», είπε, «δεν είναι ούτε κατσίκα ούτε τίποτα», είπε, «εγώ ήρθα πάλι». «Αχ βρε φίλε, πάρε εσύ το δίκιο σου» είπε [ο άλλος] «δεν γλιτώνω από αυτό. Θα πληρώσω αυτό το χρέος». Βγήκε, το χάλασαν, πλήρωσαν. Ζούνε ακόμη και σήμερα [Εζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα].

T 1.2 Çingene Güveyi (αφηγητής: İbrahim / Καλαμόκαστρο)

Ee, eskiden bugünkü gibi vasıtalar sık sık, gidim gelim yokmuş. Hiç yanındaki köy biribirini tanımadırlar. Böyle bir zamanda bir çingenenin çocuğu bir zengin bir ailenin kızıyla evlenmiş. Evlendikten sonra bunlar ilk bayramlarda orey gitmek biraz uygun gelmemiş. Heralde kız biyenmez de kalıra yerindeye diye, bunlar da ilk bayramda yalnız olarak gitmiş güvey, kaynanaşına-kaynatmasına.

Gittiği zaman kaynanaşı u kadar güzel yemek yapmış kii, o kadara çingene güveyin ağızında kalmış ve sormuş kaynana demiş: Bu yemek çok tatlı demiş, nasi yaptı bunu? E, demiş, yaparız biz. Kızın da yapar mı bunu? Elbette demiş getirirsen malzemeyi, aşerini elbet yapar. Bu da şimdi adına ne derler bunun demiş. Bunun adına Bumbar Dolması derler. Bumbar Dolması kalın barsaklardan çıkarılıp, içine dolduruyular malzeme, ciğerinden şeyinnen, her bi malzemesinden ve sonraunu pişirip, çok güzel bi yemek oluy gerçekten. Bu şimdi yatmadış orda, yidikten sonra da çıkıştı kapıdan, çıktıktan sonra dönmüş geri, kaynana ned u yemen adı? Bumbar dolması demiş. On adım gitmiş, gene unutmuş. Gene sormuş. Kaynana ned u yemen adı? Bumbar dolması be oğlum demiş.

Bu şimdi Bumbar dolması, bumbar dolması derkeydin çevirmiş bu lafi Hambar Dolmasın demeg. Hambar dolmasın, Hambar dolmasın, Hambar dolmasın.....Bu şimdi bi çiftçi de çift sürürmüş, tulum ekermış o zamanlarda öküzlerle çift haydi, haydi. A ben demiş, bu ne diy bu çingene be kendi kendine. Ben, demiş, uğraşiyim da bu Hambar Dolmasın diye, demiş. Ne demekmiş dolmasın hambar, dua ediy. Oha di hayvanlara, hayvanlar da duruy. Uzun vendere, uzun sopa, dequekvardı o zamanlar, vendere derlerdi. Undan sonra u venderelen dirisi una bi sopadan geçiriy unu, ne

deyem be ağaçızım, yapma be ağaçızım ne deyem be ağaçızım. Bereketli olsun deceğsin, demiş.

Bereketli olsun, bereketli olsun, bereketli olsun....Fakat bu bereketli olsun ama,çiftçi içindi. Biraz ileri gittikten sonra çoban gene eskiden bit de vardı insanlarda. Bugünkü gibi diildi. Çoban da çıkarmış şeylerini, bitlerini temizlermiş ama o bereketli olsun....Çoban bu sefer sopasının ben unnarı yok etmeğ istiyim, sen gene bereketli olsun, diysin. Una da bi çoban sopasından geçiriy unu. Undan sona ne deyem be ağaçızım. Cinsi sünsün de, diy.

Cinsi sönsün, cinsi sönsün.Bra gelirkeydin bi Hristiyan ölmüş. Öldükten sona, tam mezarla götürdükleri sıradıa karşı gelmiş. Bu da cinsi sünsün, cinsi sünsün. Aa, bu bize cinsi sünsün deyi, aa....Bıraklıyler ore ölüyü, bu hristiyanlar da bi sopa'dan geçiriyler unu. Tokat , mokat.. Ne deyem be ağaçızım, yapma be ağaçızım, ne deyem ? Kışalacasın demiş hastalık kişaa,decesin, demiş.

Fakat şimdi başka bi kүye gelirkeydin, eskiden biz derdik sarı asma. Siz nasi diysiniz bunlara? Sarı asma deyiler. Bi kuş kinalı üle sarılı, sarı sarı incirlerde incir ağaçlanda, üzümlerde,bağlarda üle şeyler yiylər. Ne diysiniz bunlara? Ha, neyse tamam, avci kayrı kez alırmış, (hüv) bu kişaa dermiş. Taa çok gördü beni şimdı kişi demezseydim düğceke deye, taa kişaa demiş. Gür, uçmuş sarı asma da. Avcı vuramamış hiç bi tane. Bu sefer öfkelenmiş una silanın dipçinnen paat, küt. Yapma beyav, napeym süle ne deyem, nasi yapeym? Sine sine gitçeğsin, demiş.

Sine sine ama beriye gelerkeydin, tamaam artık bostanlar varmış, karpuzlar, bekçi de orda tee yüksek bi ağaçın üstünden bakarmış. Ha dermiş bu karpuz çalmağ geliy ama, ha bakalım şimdı hangi karpuza gircek? Hangi karpuza gircek? Bakılı, niyeti yok unun karpuz çalmakta, üle sine sine gidermiş: Bu demiş du bakam gideyim, bi sopa şisiriy beline. Yapma be ağaçızım niçin vuruysun beni be ağaçızım? Karpuz çalmağ gidisin. Be hayır be, bilmem ne... Nasi gideyim? Kaykila kaykila gitçeğsin demiş. Ne bu sine sine gidiysin.

Undan sonra kaykila kaykila, ama artık evine de gelmiş. Geldikten sonra, tamam, kapıdan gelceğ zaman kaykılırmış. Bu sefer eskiden kapılar biraz hem alçaktı, hem biraz örtülüdü, yoktu nerde bulacak, biraz örtülü, tak kafası vurmuş. Bi tane gene geri çıkmış, gene "karibaşa" unlar üle derler, "karibaşa" . Ne var, demiş. Geti baltayı ordan demiş. Be napçan? Kesçem bunu geçemiyim, demiş. A, be sinsene. Sinersin sen demiş yi sopa'yı da, sinersin. Ben başıma gelmedik, kalmadı. Geti borey sen baltayı. Aliy baltayı, pata pata kesiy, üle geçiy ordan. A be noldu? A be, ne olacak demiş annen güzel bi yemek pişirdi, demiş, adını da unuttum demiş. Borey gelince demiş başına gelmedik kalmadı, demiş. Hepsi de birer kere sopa çektiler. Keşke üğrenmeyedim u yemeğ, demiş. Be üledi büledi, neyse bu büle kalmış.

Bir zaman geçtikten sona, iki ay, on gün sonra Ramazan Bayramından iki ay on gün sonra Kurban Bayramı gelir, bizim. Kurban Bayramında yolda yayan yürüyelek giderlermiş. Giderleykeydin karısı demiş: Orda bak sofrada şimdı orda demiş terbiyennen yi yeme, demiş. Yapma terbiyesizlik demiş. Bi şey görmemiş gibi, sen de orda ayak uydur unnarın töresine demiş. Sen gene beni türtüver demiş, yemek ne zaman bakarsan demiş güzel, yemim türtüver beni demiş, ben demiş aklım başıma gelsin. Eeee, geliler artık giriler hoşbeş aşşam yemeğ oluy. Getiriyyeler kayrı yemekleri. Çeşit çeşit börekler, pilavlar etler be çorbalar, her şeyler getiriyyeler. Getiriyyeler ama taam bi kaşık almış, o gene kedi varmış unnardı. Bi kedi istermiş yemek, kafasının

hururmuş. Hemen yarabbi şükür demiş, çekilmiş kenara. Be yisene be yisene. Hayır demiş, yimemiş. Ama bu saat geldikten sonra artık, yatçaklar, yatmışlaar. E bunnar tabi iki kişi bi odada başka yokmuş, onnar gitmişler öte odaya başkaları. Bunnar kalmışlar iki, odada. Karibaşa, karibaşa! Ne var, demiş. A, be ben açıktıma demiş. A, be sen zeten yimedine demiş. E sen beni türdüverdin ya demiş. E türdüysem, ben türtdedim seni. Kedi hurmuş sana demiş. Ben türtdedim seni. Ayy ne yapayım? Ta orda demiş dolapta al hepsicegni dolabin üstünde yi demiş. Eskiden musandıra derlerdi, yorganları döşekleri dolaba koyarlardı. Beri tarafta yemek düzelmeye çanak çölmek durudu. Bu tarafta da banyo dolabı vardı. Yoktu bugünkü gibi son sistem banyolar. Eh, unun üstü de boştu. Bu sefer yidiği yemekleri kaldırılmışlar orey. Te demiş kalk al ordan, demiş, yi yicegni. İndiriy sofrayı olduğu gibi, girişiy kalan çorbalara yi bakam çorba, etler, pilaflar. Hiç o kadara nefis, hiç o kadara lezzetli, hiç bırakamazmış. Yi bakalım, yi bakalım bi de üstüne bi tas ta yurt içmiş, yatis u yatis. Yatis ama bu kadar şistinen karın ne olur? (şimdi biraz ayıp olacak ama) Undan sonra tamaam yelleneyim demiş. Haar diye doldurmuş borey kadara. Undan sonra sabağ olmuş hiç kalkmazmış. Kız demiş: Ana be demiş anasına, git bakam demiş ne yapmış, sıçmış mı, napmış u demiş. Kalkamış kalkmıy demiş. Aa, du ben gideyim demiş, kaynanaşı. Şimdi adını çarmış: Hüseyin, Hüseyin! AAA ilk evela hiç ses çıkarmamış, iki üç defa, dört defa. Haa! Demiş. Kalk bakam be çögüm hasta misin, demiş. Ne oldu, niye kalkmadın sen? Aah demiş kaynana demiş, bi rüya gördüm ama demiş bi fena rüya demiş. Hiç sorma demiş. Annat bakalım ne rüya gördün demiş ne olacak demiş: Minarenin üstüne minare koydular demiş, minarenin üstüne başka bi minare demiş, üstüne de demiş bi sini koydular demiş. Sininin üstüne bi iğne demiş, iğnenin üstüne de bi yumurta demiş. Yumurtanın üstüne de beni koydular demiş. İncecik de bi yel demiş esti. Ha düştüm, ha yumurta ezilcek, kırılacak, iğne gitçek başıma, ha ben yere düşcem, derken demiş kaynana sen olsan ne yapardın? demiş. Ne yapacam altıma işerdim korkudan demiş. E ben gene sıçtımya demiş. Aa kalk demiş madem sıçtıysandın demiş, insan yapar bunu. Undan sonra bunu alıylar kuyudan çıkarırlar kufayı atıylar atıylar yıkıylar, hadi bakam uğrattırılyer. Masal da burda sona eriy.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ο τσιγγάνος γαμπρός

Ε, παλιά δεν υπήρχαν συχνά μέσα μεταφοράς όπως σήμερα, δεν πηγαινοερχόταν ο κόσμος. Σε δυο διπλανά χωριά δεν γνώριζαν ο ένας τον άλλον μεταξύ τους. Σε μια τέτοια εποχή ο γιος ενός τσιγγάνου παντρεύτηκε μια κοπέλα πλούσιας οικογένειας. Στο πρώτο μπαϊράμι μετά το γάμο δεν ήταν πολύ ταιριαστό να πάνε εκεί [στην οικογένεια της νύφης]. Έτσι λοιπόν κάνανε κι αυτοί και στο πρώτο μπαϊράμι ο γαμπρός πήγε μόνος του στα πεθερικά του με την σκέψη ότι ίσως η κοπέλα δεν θα ήταν ευχαριστημένη [από τον άντρα της] και[, αν πήγαινε] θα έμενε εκεί [στους γονείς της].

Όταν πήγε, η πεθερά του έκανε τόσο ωραίο φαγητό που η γεύση του έμεινε αξέχαστη για τον τσιγγάνο γαμπρό και την ρώτησε: «Πεθερά αυτό το φαγητό είναι πολύ νόστιμο. Πώς το έκανες;» «Ε», είπε αυτή, «το κάνουμε εμείς». «Αντό το κάνει και η κόρη σου;», [ρώτησε ο γαμπρός], «Φυσικά», είπε αυτή, «αν φέρεις τα υλικά φυσικά θα το κάνει». Αυτός τότε τη ρώτησε: «Πώς το λένε αυτό [το φαγητό];» «Το

όνομά του είναι γεμιστό μπουμπάρι [bumbar dolması]», είπε αυτή. Το μπουμπάρι είναι παχύ έντερο και μέσα βάζουν εντόσθια και τέτοια και ό,τι χρειάζεται και μετά το ψήνουν και πραγματικά γίνεται ένα πολύ ωραίο φαγητό. Αυτός [ο γαμπρός] λοιπόν δεν κοιμήθηκε εκεί. Αφού έφαγε, βγήκε από την πόρτα. Μόλις βγήκε, γύρισε πίσω. «Πεθερά», είπε, «ποιό ήταν το όνομα εκείνου του φαγητού;» «Γεμιστό μπουμπάρι», είπε εκείνη. Πήγε δέκα βήματα, πάλι το ξέχασε. Πάλι την ρώτησε: «Πεθερά, ποιο ήταν το όνομα εκείνου του φαγητού;» «Γεμιστό μπουμπάρι, βρε γιε μου», είπε εκείνη.

Αυτός λοιπόν [προχωρούσε] λέγοντας «γεμιστό μπουμπάρι, γεμιστό μπουμπάρι» [για να μην το ξεχάσει] άλλαξε το όνομα σε «το αμπάρι να μην γεμίσει, το αμπάρι να μην γεμίσει [hambar dolmasın]»... Ένας αγρότης όργωνε, εκείνα τα χρόνια όργωναν με τα βόδια, άντε άντε... «Α!», είπε [ο αγρότης], «τι μονολογεί βρε αυτός ο τσιγγάνος; Εγώ παλεύω και αυτός λέει να μην γεμίσει το αμπάρι. Τι σημαίνει αυτό; Εύχεται να μην γεμίσει το αμπάρι!» Λέει «Οχά» στα ζώα και αυτά σταματάνε. Είχε μια μακριά βουκέντρα, εκείνα τα χρόνια υπήρχε ένα μακρύ ραβδί που το λέγανε βουκέντρα. Ρίχνεται λοιπόν σε αυτόν με την βουκέντρα και τον χτυπάει. «Τι να πω, βρε αγά μου, μην το κάνεις βρε αγά μου, τι πρέπει να πω, βρε αγά μου», [λέει ο τσιγγάνος γαμπρός]. «Θα πεις ‘Ο Θεός να τα πληθαίνει’», είπε [ο αγρότης].

«Ο Θεός να τα πληθαίνει, Ο Θεός να τα πληθαίνει, Ο Θεός να τα πληθαίνει....» [λέγοντας προχωρούσε ο τσιγγάνος]. Όμως αυτό το «Ο Θεός να τα πληθαίνει» ήταν για τον αγρότη. Αφού προχώρησε λίγο παραπέρα, ένας τσομπάνης... Παλιά στους ανθρώπους υπήρχαν και ψείρες, δεν ήταν όπως σήμερα. Ο τσομπάνης έβγαλε τα πράγματά του, καθάριζε τις ψείρες του, αλλά αυτός [ο τσιγγάνος έλεγε:] «Ο Θεός να τα πληθαίνει». Ο τσομπάνης με τη γκλίτσα του είπε: «Εγώ θέλω να τα εξαφανίσω κι εσύ λες ‘Ο Θεός να τα πληθαίνει’;» Του ρίχνει ένα ξύλο με τη γκλίτσα του ο τσομπάνης. Έπειτα, «Τι να πω, βρε αγά μου;», [λέει ο τσιγγάνος]. «Πες ‘να χαθεί το σόι του [της ψείρας]», λέει [ο τσομπάνης].

«Να χαθεί το σόι του, να χαθεί το σόι του, να χαθεί το σόι του», [λέγοντας προχωρούσε]. Καθώς πήγαινε πέθανε ένας χριστιανός. Τον συνάντησε τη στιγμή που τον πήγαιναν στο νεκροταφείο αφού πέθανε. Και αυτός [συνέχιζε να λέει] «να χαθεί το σόι του, να χαθεί το σόι του». «Α, αυτός μας λέει ‘να χαθεί το σόι του!’,» [είπαν οι συγγενείς του νεκρού]. Αφήνουν εκεί τον νεκρό οι χριστιανοί και του τον περνάνε ένα χέρι ξύλο. Χαστούκια και τέτοια... «Τί πρέπει να πω, βρε αγά μου. Μην χτυπάς, βρε αγά μου, τι να πω;» «Θα διώξεις την αρρώστια», είπε, «θα πεις ‘ξου, ξου’».

Όμως τώρα καθώς πλησίαζε σε ένα άλλο χωριό... παλιά εμείς το λέγαμε συκοφάγο. Εσείς πώς το λέτε;. Το λένε συκοφάγο. Είναι πουλί στο χρώμα της χέννας, κίτρινο, στα σύκα, στα σταφύλια, στα αμπέλια, τέτοια πράγματα τρώνε. Πώς τα λέτε εσείς; Τέλος πάντων, καλά. Ακριβώς τη στιγμή που ένας κυνηγός σημάδευε [έναν συκοφάγο] αυτός [ο τσιγγάνος] είπε «ξου! Τώρα πιο πολύ με είδε. Αν δεν πω ‘ξου’ θα με δείρει» κι άρχισε να λέει πιο πολύ «ξου». Και το πουλί, χοπ, πέταξε. Ο κυνηγός δεν μπόρεσε να χτυπήσει ούτε ένα. Αυτή τη φορά εκνευρίστηκε, τον ξυλοφόρτωσε με το κοντάκι του όπλου... «Βρε μη βαράς, τι πρέπει να κάνω, τι να πω, πώς να κάνω?», είπε [ο τσιγγάνος]. «Θα πας στα μουλωχτά», είπε [ο κυνηγός].

Καθώς όμως προχωρούσε στα μουλωχτά προς τα εδώ, έφτασε σε μποστάνια με καρπούζια. Ο φύλακας παρατηρούσε από ένα ψηλό δέντρο. «Χα», έλεγε, «αυτός τώρα έρχεται κλέψει καρπούζι αλλά άντε να δούμε σε ποιο καρπούζι θα πάει τώρα;

Σε ποιο καρπούζι θα πάει;» Βλέπει ότι αυτός δεν έχει σκοπό να κλέψει καρπούζι, έτσι πήγαινε στα μουλωχτά. «Άντε να πάω να ρίξω μια ματιά», είπε [ο φύλακας] και με ένα ξύλο τον χτυπάει στη μέση του. «Μην το κάνεις, βρε αγά μου. Γιατί με χτυπάς, βρε αγά μου;» «Πας να κλέψεις καρπούζι!», [είπε ο φύλακας]. «Βρε όχι, βρε...» δεν ξέρω τι..! «Πώς να προχωράω;», [είπε ο τσιγγάνος]. «Θα προχωράς άνετα, απλωτά. Τι είναι αυτό το μαζεμένο βάδισμα;», [είπε ο φύλακας].

Μετά από αυτό [άρχισε λοιπόν να περπατάει] άνετα και απλωτά. Έφτασε πια στο σπίτι του. Όταν έφτασε και ήταν έτοιμος να περάσει την πόρτα, ήταν άνετος και στητός. Παλιά λοιπόν οι πόρτες ήταν και χαμηλές και λίγο σκεπασμένες, διότι υπήρχε φτώχια, πού λεφτά. Βρήκε και, τακ, χτύπησε το κεφάλι του. Πήγε πάλι πίσω. «Γυναίκα!», είπε. Αυτοί έτσι λένε τη σύζυγο. «Γυναίκα!» «Τι έγινε», είπε αυτή. «Φέρε το τσεκούρι από εκεί», είπε. «Βρε τι θα κάνεις;», είπε αυτή. «Θα την κόψω», είπε, «δεν μπορώ να περάσω». «Α βρε, σκύψε», είπε αυτή. «Εσύ να σκύψεις και να πας στα μουλωχτά και να φας το ξύλο. Εγώ και τι δεν έπαθα!... Φέρε εσύ εδώ το τσεκούρι». Παίρνει το τσεκούρι, χτύπα χτύπα, την κόβει [την πόρτα] κι έτσι περνάει από εκεί. «Βρε τί έγινε?», [είπε η γυναίκα του]. «Τι να γίνει», είπε αυτός, «η μάνα σου έκανε ένα ωραίο φαγητό, ξέχασα και το όνομά του. Καθώς ερχόμουν εδώ και τι δεν έπαθα! Όλοι με έδειραν! Μακάρι να μην το μάθαινα εκείνο το φαγητό. Βρε ήταν αυτό; Βρε ήταν το άλλο?» Τέλος πάντων αυτό έτσι έμεινε.

Μετά από λίγο καιρό, δύο μήνες και δέκα μέρες, έρχεται το Κουρμπάν Μπαϊράμι [Γιορτή των Θυσιών], το δικό μας. Στο Κουρμπάν Μπαϊράμι πήγαιναν πεζή στο δρόμο. Καθώς πήγαιναν η γυναίκα του είπε: «Εκεί στο τραπέζι τώρα να φας με ευγένεια. Μην είσαι αγενής. Μην κάνεις σαν νεόπλουτος. Να προσαρμοστείς στα έθιμά τους». «Κι εσύ σκούντησε με όταν θα δεις ότι είναι ωραίο το φαγητό, σκούντησέ με να μην φάω, να συνέλθω», είπε αυτός. Ε, έφτασαν πια, μπαίνουν, κάνουν κουβέντα, ετοιμάζεται το δείπνο. Φέρνουν και τα φαγητά. Λογής λογής πίτες, πιλάφια, κρέατα, σούπες, φέρνουν από όλα. Τα φέρνουν αλλά τη στιγμή που παίρνει ένα κουτάλι εμφανίζεται μια γάτα. Η γάτα ήθελε να φάει και τον χτυπούσε με το κεφάλι της. Αμέσως αυτός είπε «Δόξα τω Θεώ» και κάθισε στην άκρη. «Βρε φάε, βρε φάε», [του είπαν]. «Οχι», είπε, δεν έφαγε. Αλλά όταν ήρθε η ώρα να κοιμηθούν, δυο άτομα σε ένα δωμάτιο, άλλος δεν ήταν, αυτοί έμειναν οι δύο τους στο δωμάτιο. «Γυναίκα, γυναίκα!», [είπε]. «Τι έχεις», είπε αυτή. «Α, βρε», είπε, «πείνασα». «Α, βρε εσύ, αφού δεν έφαγες», [είπε αυτή]. «Αφού εσύ με σκούντηξες», είπε αυτός. «Σε σκούντηξα; Εγώ δεν σε σκούντηξα. Η γάτα σε χτύπησε», είπε. «Αμάν, τι να κάνω?», είπε αυτός. «Ακόμη είναι εκεί στο ντουλάπι. Πάρε όλα όσα είναι πάνω στο ντουλάπι και φάε», είπε αυτή. Παλιά το έλεγαν μεσάντρα. Έβαζαν στο ντουλάπι τα παπλώματα και τα στρώματα. Σε αυτή την πλευρά στέκονταν τα φαγητά και τα πιάτα. Και από αυτή την πλευρά ήταν το ντουλάπι του μπάνιου. Δεν υπήρχαν μπάνια της μόδας όπως σήμερα. Ε, και το πάνω μέρος ήταν άδειο. Αυτή τη φορά έβαλαν εκεί τα φαγητά τα οποία έφαγαν. «Να το, πάρε από εκεί, φάε ό,τι θα φας». Κατεβάζει το σοφρά όπως είναι, βάλθηκε στις σούπες που έχουν μείνει. Τρώει λοιπόν σούπα, κρέατα, πιλάφια. Ήταν τόσο υπέροχα, τόσο νόστιμα που δεν μπόρεσε να τα αφήσει καθόλου. Έφαγε, έφαγε. Από πάνω ήπιε κι ένα μπολ γιαούρτι. Πήρε κι έναν ύπνο! Όμως όταν φουσκώνει τόσο πολύ η κοιλιά τι συμβαίνει; Τώρα θα είναι λίγο ντροπή, όμως... Μετά από αυτό του ήρθε να αεριστεί. Πριπιτ... γέμισε ο τόπος!. Μετά ξημέρωσε, αυτός δεν σηκωνόταν καθόλου. Η κοπέλα είπε στη μητέρα της: «Βρε μάνα, πήγαινε να δεις τι έκανε, έχεσε; Δεν μπορεί να σηκωθεί». «Στάσου να πάω εγώ», είπε η πεθερά του. Φωνάζει λοιπόν το όνομά του: «Χουσεΐν, Χουσεΐν!». Στην αρχή δεν απαντούσε, δυο, τρεις, τέσσερις φορές. «Αα», είπε, «σήκω λοιπόν, γιε μου.

Ἄρρωστος είσαι; Τι έγινε, γιατί δεν σηκώνεσαι;». «Α πεθερά», είπε, «είδα ένα όνειρο, αλλά ένα άσχημο όνειρο. Μην τα ρωτάς.» «Για πες λοιπόν τι όνειρο είδες;», είπε, «τι θα γίνει;». Είπε αυτός: «Πάνω σε έναν μιναρέ έβαλαν έναν άλλο μιναρέ, πάνω σε αυτόν έναν άλλο και πάνω σε αυτόν έβαλαν ένα σινί», είπε, «πάνω στο σινί μια βελόνα και επάνω της ένα αυγό», είπε. «Και πάνω στο αυγό έβαλαν εμένα. Φύσηξε ένας ελαφρύς άνεμος», είπε «Εκεί που έλεγα ότι τώρα θα πέσω, ότι το αυγό τώρα θα γίνει λιώμα, τώρα θα σπάσει, η βελόνα τώρα θα μπει στο κεφάλι μου, ότι εγώ τώρα θα πέσω κάτω», είπε, «πεθερά, αν ήσουν εσύ στη θέση μου τι θα έκανες?». «Τι να κάνω, θα κατουριόμουν από το φόβο μου» είπε αυτή. «Ενώ εγώ έχεσα», είπε αυτός. «Ε», είπε αυτή, «αφού έχεσες, συμβαίνουν αυτά». Μετά από αυτό τον παίρνουν, βγάζουν τον κουβά από το πηγάδι, ρίχνουν τον κουβά, τον πλένουν. Άντε λοιπόν, τον διώχνουν. Και το παραμύθι τελειώνει εδώ.

T 1.3 Çoban ile ırgat (αφηγητής: İbrahim / Καλαμόκαστρο)

Eski zamanda, çok eski zamanlarda her ahalede zenginler fakirlerden birer çobannan birer de çiftçi tutarlardı. Çiftçilere ırgat derlerdi, çobana da çoban derlerdi. Fakat bu çobannarlar ırgatların yerleri ayrıydı. Hayvannarın yanında ve yahut koyunnarın yanında birer oda, yatıp kalkarlardı orda. Bi gün böyle aylak kalmışlar, işi bitirdikten sonra çobannan ırgat görüşürlermiş, pehlivanlık yaparlarmış. Bi güpürtü, bi lapırtı ağlan kadıncaz demiş ağa: kadın demiş, sakın demiş bizim hazineyi çıkarmasınlar bunnar be. Hazine biliyin ?Çıkarmasınnar bunnar. Hayır be demiş adam gene. Unnar oynuyalar demiş.

İyi ama çocuk duyuyunu küçük çocuk, altı yedi yaşlarında bi çocuk varmış. Gidiy unnara: heey demiş sakın bizim hazineyi çıkarmayasin. Hayır be kadaşım demiş çıkarmayız hazineyi. Nerde u demiş. Te borda demiş. Haa, gece olduktan sonra bu çobannan ırgat bunu, borda dedi demiş, du bakalım bakalım. Bi de bakıylar koca bi teneki altın, orda. Çıkarıylar bunnar bu altını, altınları çıkarıylar ama şindi nasi üleşçekler. Biri istermiş hepsini alsın, öteki istermiş hepsini alsın.

Kaçıriylar bunar şindi uzak bi ormanın içine dalıylar. İy ama açılmışlar, bi günlük diil. Acıktıktan sonra saliy birini öteye, bu ırgat olan çobandan saklıya diye, başka bi yere gidiy, bulunmasın bu diye. Fakat açılmışa, şimdi ben diy bu çoban ya diy nasi bulcam bunu? Yok diy. Haa, ben diy kılık değiştiriy, kıyafet değiştiriy, başlıy? Simitçii! Simitçii! Acıktiya. Ha,demiş u da. Çıkaym şimdi ben buna simit alayım karnımı doyurayım. Simitçii gel borey gel, simitçi gel borey gel, haa sen şindi demiş şindi, çobana bu simitçi olan. Yani şindi beni çariysın ha! Ge bakam borey. Bi de gidiy bakıy, a be demiş sen neye kaçdın. Hayır, be demiş kaçmadım ama, beni korkuttular, bilmem ne yalan malan.

Gidiyler şindi simit ...o da biraz şey yaptıktan sonra, bu ırgat şindi eve kaçıy, evine kaçıy. Kaçıktıktan sonra, bu nerde , nerde? Evinde gidiy. Evinde gidiy buluy bunu çoban. Çoban diy ki, nerde filan aga beyav. Mesela Hasan aga nerde? Eh, borda çok hasta yatıy, altına da yufka yapmışlar, yufka yapmışlar, çarşafın altına yufkaları koymuş, döndükçe çatır,çatır: Ayy! Kemicikerim, vaay! Kemiciklerim. Bu sefer yufkalar da çatır, çatır kırılmış. Kırıldıktan sonra kemikleri kırılıy gibi sülermiş. Derkeydin bu üledi, büledi ya madem demiş iy oldunen gelcem bak. Gelcek ama bu sefer öldü yapıy, koyi bi, kazıyeler bi mezar koyular , bi de boru hava alsına deye koyular. Annamış çoban bunun sahte olduğunu. Undan sonra ben demiş çıkarcam,

görcem, dua da dua okucam demiş. Be yapma, etme çıkariy çok bordan demiş. Neyse niyet paraları kavgalan mavgalan alıyler paraları taksim ediyler. Masal da borda bitiy.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ο τσομπάνης και ο εργάτης

Παλιά, στα πολύ παλιά χρόνια, σε κάθε λαό οι πλούσιοι προσλάμβαναν έναν τσομπάνη κι έναν αγρότη από τη φτωχολογία. Τον αγρότη τον έλεγαν εργάτη και τον τσομπάνη τσομπάνη. Όμως άλλη ήταν η θέση των εργατών και άλλη των τσομπάνηδων. Δίπλα στα ζώα ή δίπλα στα πρόβατα έδιναν στον καθένα ένα δωμάτιο, εκεί κοιμόνταν και σηκώνονταν. Μια μέρα που, επειδή τελείωσαν τη δουλειά, ήταν άεργοι, ο εργάτης κι ο τσομπάνης συνεννοήθηκαν και πάλεψαν. Ένας σάλος, μια φασαρία. Λέει ο αγάς στην γυναίκα του: «Βρε γυναίκα, μη τυχόν αυτοί βγάλουν τον θησαυρό μας. Ξέρεις, το θησαυρό; Μη τυχόν τον βγάλουν.» «Όχι βρε, αυτοί παίζουν», είπε πάλι ο άντρας.

Το ακούει όμως αυτό ένα μικρό παιδί. Ήταν ένα μικρό παιδί έξι, εφτά χρονών. Πηγαίνει σε αυτούς: «Ει», είπε, «μη τυχόν βγάλετε το θησαυρό μας!» . «Όχι, βρε αδερφέ», είπε, «δε βγάζουμε το θησαυρό. Πού είναι αυτός?», είπε. «Να, εδώ», είπε [το παιδί]. Λοιπόν όταν βράδιασε, αυτός ο τσομπάνης με τον εργάτη είπαν «Είπε ότι είναι εδώ, για να δούμε λοιπόν» και καθώς κοιτάζουν βλέπουν εκεί έναν μεγάλο τενεκέ με χρυσά. Βγάζουν τα χρυσά, όμως πως θα τα μοιραστούν; Κι ο ένας ήθελε να τα πάρει όλα κι ο άλλος ήθελε να τα πάρει όλα.

Φεύγουν τώρα αυτοί, μπαίνουν σε ένα δάσος μακριά. Πείνασαν όμως διότι δεν ήταν εκεί [μόνο] για μια μέρα. Όταν πείνασαν, [ο τσομπάνης] στέλνει τον άλλο πέρα [για να βρει τροφή]. Ο εργάτης, επειδή κρύβει από τον τσομπάνη [τα χρυσά], πηγαίνει σε ένα άλλο μέρος για να κρυφτεί. Όμως επειδή πείνασε τώρα αυτός ο τσομπάνης, λέει «Πώς θα τον βρω; Δεν είναι εδώ». «Χα!» λέει, αλλάζει φορεσιά, αλλάζει ρούχα, αρχίζει [να φωνάζει]: «Κουλουράς! Κουλουράς!» Πείνασε [ο εργάτης]. «Χα!», είπε κι αυτός [ο εργάτης], «εγώ τώρα να βγω να πάρω ένα κουλούρι να χορτάσω». «Κουλουρά, έλα εδώ, έλα κουλουρά, έλα εδώ, έλα. Χα! εσύ τώρα!». Είπε ο κουλουράς στον εργάτη: «Δηλαδή τώρα με καλείς, ε; Έλα λοιπόν εδώ». Πάει και βλέπει, λέει «Α βρε, γιατί το έσκασες?» «Όχι βρε, εγώ δεν το έσκασα, αλλά με φόβισαν», είπε [ο εργάτης]. Δεν ξέρω πόσα τέτοια ψέματα είπε.

Πηγαίνουν τώρα κουλούρι... Κι αυτός ο εργάτης αφού έκανε κάτι πηγαίνει στο σπίτι του. Αφού έφυγε αυτός «Πού είναι, πού είναι;», [λέει ο τσομπάνης]. Πηγαίνει στο σπίτι του. Ο τσομπάνης πηγαίνει στο σπίτι του και τον βρίσκει. «Που είναι βρε ο τάδε αγάς; Ας πούμε, ο Χασάν αγάς που είναι;», λέει ο τσομπάνης. «Ε, είναι πολύ άρρωστος, εδώ ξαπλώνει», [λέει η γυναίκα του]. Κι από κάτω από το σεντόνι έβαλαν [ψημένα] φύλλα και όσο αυτός γύριζε λέγοντας «Αχ τα κοκαλάκια μου, αχ τα κοκαλάκια μου» έσπαζαν τα φύλλα με θόρυβο. Κι όσο αυτά έσπαζαν, αυτός έτσι έλεγε. «Θα έρθω λοιπόν όταν θα γίνει καλά», είπε. Ήρθε αλλά αυτή τη φορά [ο εργάτης] κάνει πως πέθανε. Βάζει και σκάβουν έναν τάφο και τον βάζουν [μέσα], βάζουν κι έναν σωλήνα για να παίρνει αέρα. Κατάλαβε ο τσομπάνης ότι αυτός έκανε ψέματα πως πέθανε. «Θα τον βγάλω να τον δω», είπε, «θα προσευχηθώ για αυτόν». «Βρε μην το κάνεις αυτό» [του είπαν], «Θα τον βγάλω από εδώ», είπε. Τέλος πάντων,

στο τέλος με καβγάδες και τέτοια παίρνουν τα χρήματα και τα μοιράζονται. Και το παραμύθι τελειώνει εδώ.

T 2 – ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ (TÜRKÜLER)

T 2.1 Debreli Hasan (τραγουδιστής: Mümin / Λινό)

Drama köprüsünü bre Hasan gece mi geçtin?
Hasan gece mi geçtin?
Ecel şerbetini bre Hasan ölmenden içtin
Ecel şerbetini bre Hasan ölmenden içtin
Anadan babadan bre Hasan nasıl vazgeçtin,
Hasan nasıl vazgeçtin?
At martini debreli Hasan dağlar inlesin more Hasan
Drama mahpusunda bre Hasan dostlar dinlesin
Mezar taşlarını bre Hasan koyun mu sandın?
Hasan koyun mu sandın?
Adam öldürmeyi bre Hasan oyun mu sandın?
Adam öldürmeyi bre Hasan oyun mu sandın?
Drama mahpusunu bre Hasan evin mi sandın?
Hasan evin mi sandın?
At martini debreli Hasan dağlar inlesin
Drama mahpusunda bre Hasan dostlar dinlesin
At martini debreli Hasan dağlar inlesin more Hasan
Drama mahpusunda bre Hasan dostlar dinlesin

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ο Ντέμπρελη Χασάν

Βρε Χασάν, το γεφύρι της Δράμας, βράδυ το πέρασες;
Χασάν, βράδυ το πέρασες;
Βρε Χασάν, το σερμπέτι του θανάτου το ήπιες πριν πεθάνεις;
Βρε Χασάν, το σερμπέτι του θανάτου το ήπιες πριν πεθάνεις;
Βρε Χασάν, πώς παράτησες τον μπαμπά σου, τη μάνα σου,
Πώς τους παράτησες, Χασάν;
Βάρα το τουφέκι, Ντέμπρελη Χασάν, να στενάξουν τα βουνά, μωρέ Χασάν
Να το ακούσουν, βρε Χασάν, οι φίλοι στη φυλακή της Δράμας
Βρε Χασάν, τις ταφόπετρες τις πέρασες για πρόβατα;
Νόμισες, Χασάν, πως είναι πρόβατα;
Βρε Χασάν, νόμισες πως είναι παιχνίδι να σκοτώνεις ανθρώπους;
Βρε Χασάν, νόμισες πως είναι παιχνίδι να σκοτώνεις ανθρώπους;
Βρε Χασάν, τη φυλακή της Δράμας την πέρασες για σπίτι σου;
Νόμισες πως είναι σπίτι σου, Χασάν;
Βάρα το τουφέκι, βρε Χασάν, να στενάξουν τα βουνά
Να το ακούσουν βρε Χασάν οι φίλοι στη φυλακή της Δράμας
Βάρα το τουφέκι, βρε Χασάν, να στενάξουν τα βουνά, μωρέ Χασάν

Να το ακούσουν, βρε Χασάν, οι φίλοι στη φυλακή της Δράμας

T 2.2 Penceresi yola karşı (τραγουδιστής: Mümin / Λινό)

Penceresi yola karşı penceresi yola karşı
Gelen geçen atar taşı gelen geçen atar taşı
Benim yarım kalem kaşlı benim yarım kalem kaşlı
Var ara eşini eşini vay vay, saysana liralarin beşini vay vay
Var ara eşini eşini vay vay, saysana liralarin beşini vay vay
Çay başında gördüm seni, çay başında gördüm seni
Kaşlarından bildim seni, kaşlarından bildim seni
İnkar etme sevdim seni, inkar etme sevdim seni
Var ara eşini eşini vay vay, saysana liralarin beşini vay vay
Var ara eşini eşini vay vay, saysana liralarin beşini vay vay

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Το παράθυρό της είναι απέναντι από το δρόμο, το παράθυρό της είναι απέναντι από το δρόμο
Οι περαστικοί ρίχνουν πέτρα, οι περαστικοί ρίχνουν πέτρα
Η αγαπημένη μου έχει γραμμένα φρύδια, η αγαπημένη μου έχει γραμμένα φρύδια
Έλα, ψάξε το ταίρι σου, το ταίρι σου, βάι βάι, μέτρησε πέντε λίρες βάι βάι
Έλα, ψάξε το ταίρι σου, το ταίρι σου, βάι βάι, μέτρησε πέντε λίρες βάι βάι
Σε είδα στην άκρη του ποταμιού, σε είδα στην άκρη του ποταμιού
Σε αναγνώρισα από τα φρύδια σου, σε αναγνώρισα από τα φρύδια σου
Σε αγάπησα μην το αρνείσαι, σε αγάπησα μην το αρνείσαι
Έλα, ψάξε το ταίρι σου, το ταίρι σου, βάι βάι, μέτρησε πέντε λίρες βάι βάι
Έλα, ψάξε το ταίρι σου, το ταίρι σου, βάι βάι, μέτρησε πέντε λίρες βάι βάι

T 2.3 Berber oğlan (τραγουδιστής: Mümin / Λινό)

Ocak başında kaldım ince fikre daldım
Her kapı kakılışa berber geliyor sandım
Her kapı kakılışa berber geliyor sandım
Aaah! Aaah! a berber oğlan, oğlan boynuma dolan
Aaah! Aaah! a berber oğlan, oğlan boynuma dolan
Ocak başı mermeli, ben severim berberi
Traş eder beyleri, mis kokuyor elleri
Traş eder beyleri, mis kokuyor elleri
Aaah! Aaah! a berber oğlan, oğlan boynuma dolan
Aaah! Aaah! a berber oğlan, oğlan boynuma dolan

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Κάθισα στην άκρη του τζακιού, βυθίστηκα σε πολλές σκέψεις

Σε κάθε σπρώξιμο της πόρτας νόμισα πως έρχεται ο μπαρμπέρης
Σε κάθε σπρώξιμο της πόρτας νόμισα πως έρχεται ο μπαρμπέρης
Ααχ! Ααχ! Ε, μπαρμπέρη αγκάλιασέ με
Ααχ! Ααχ! Ε, μπαρμπέρη αγκάλιασέ με
Μάρμαρο στην άκρη του τζακιού, εγώ αγαπώ τον μπαρμπέρη
Ξυρίζει τους κυρίους, μοσχοβολάνε τα χέρια του
Ξυρίζει τους κυρίους, μοσχοβολάνε τα χέρια του
Ααχ! Ααχ! Ε, μπαρμπέρη αγκάλιασέ με
Ααχ! Ααχ! Ε, μπαρμπέρη αγκάλιασέ με

T 2.4 Mehmed’im (τραγουδιστής: Mümin / Λινό)

Tiren gelir yamandan, görünmüyor dumandan
Tiren gelir yamandan, görünmüyor dumandan
Mehmed’im öksüz kalmış, hem anadan babadan
Mehmed’im öksüz kalmış, hem anadan babadan

Mektep önü taşları, Mehmed’imin kaşları
Mektep önü taşları, Mehmed’imin kaşları
Mehmed’imi vuranlar, mektep arkadaşları
Mehmed’imi vuranlar, mektep arkadaşları

Yılana bak yılana, kıvrım kıvrım dolana
Yılana bak yılana, kıvrım kıvrım dolana
Mehmed’imi kaybettim, bin altın var bulana
Mehmed’imi kaybettim, bin altın var bulana

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Το τρένο έρχεται από τα ξένα, δεν φαίνεται από τον καπνό
Το τρένο έρχεται από τα ξένα, δεν φαίνεται από τον καπνό
Ο Μεχμέτ μου έμεινε ορφανός, και από μάνα κι από πατέρα
Ο Μεχμέτ μου έμεινε ορφανός, και από μάνα κι από πατέρα

Οι πέτρες μπροστά στο σχολείο είναι τα φρύδια του Μεχμέτ μου
Οι πέτρες μπροστά στο σχολείο είναι τα φρύδια του Μεχμέτ μου
Αυτοί που χτύπησαν τον Μεχμέτ μου είναι οι συμμαθητές του
Αυτοί που χτύπησαν τον Μεχμέτ μου είναι οι συμμαθητές του

Το φίδι δες, το φίδι, τυλίγεται και κουλουριάζεται
Το φίδι δες, το φίδι, τυλίγεται και κουλουριάζεται
Έχασα τον Μεχμέτ μου, χίλια χρυσά σ' όποιον τον βρει
Έχασα τον Μεχμέτ μου, χίλια χρυσά σ' όποιον τον βρει

T 2.5 Fethiye (τραγουδιστής: Osman / Πολύανθος)

Anne ben ne ettim teyzeme gittim
Anne ben ne ettim teyzeme gittim

Teyzemden gelir iken annem can telef ettim
Teyzemden gelir iken annem can telef ettim

Gelme ölüm gelme üç gün ara ver
Gelme ölüm gelme üç gün ara ver

Al başımdan kanlı bezi götür annene ver
Al başımdan kanlı bezi götür annene ver

Sendelli çeşmeleri ne gür akıyor
Sendelli çeşmeleri ne gür akıyor

Kara gözlü Fethiyem bayın yatıyor
Kara gözlü Fethiyem bayın yatıyor

Gelme Halil gelme benim üstüme
Gelme Halil gelme benim üstüme

Kara gözlü Fethiye derler ismime
Kara gözlü Fethiye derler ismime

Poş poş köprüsünü seller mi aldı?
Poş poş köprüsünü seller mi aldı?

Fethiye'nin yavrusu ellere kaldı
Fethiye'nin yavrusu ellere kaldı

Gelme ölüm gelme üç gün ara ver
Gelme ölüm gelme üç gün ara ver

Al başımdan kanlı bezi götür annene ver
Al başımdan kanlı bezi götür annene ver

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Μάνα, εγώ τι έκανα; Στη θεία μου πήγα
Μάνα, εγώ τι έκανα; Στη θεία μου πήγα

Μάνα μου, καθώς ερχόμουν από τη θεία μου, σκοτώθηκα
Μάνα μου, καθώς ερχόμουν από τη θεία μου, σκοτώθηκα

Μην έρθεις θάνατε, μην έρθεις, δώσε μου τρεις μέρες
Μην έρθεις θάνατε, μην έρθεις, δώσε μου τρεις μέρες

Πάρε το ματωμένο πανί από το κεφάλι μου, πήγαινε δώσε το στη μάνα σου
Πάρε το ματωμένο πανί από το κεφάλι μου, πήγαινε δώσε το στη μάνα σου

Οι βρύσες του Σέντελι [Δύμη] πόσο ορμητικά κυλούν;
Οι βρύσες του Σέντελι [Δύμη] πόσο ορμητικά κυλούν;

Η μαυρομάτα Φετχιγιέ μου κείτεται λιπόθυμη
Η μαυρομάτα Φετχιγιέ μου κείτεται λιπόθυμη

Μην με πειράζει, Χαλήλ, μην με πειράζεις
Μην με πειράζει, Χαλήλ, μην με πειράζεις

Με λένε μαυρομάτα Φετχιγιέ
Με λένε μαυρομάτα Φετχιγιέ

Την γέφυρα του Ποσπός την πήρε ο χείμαρρος;
Την γέφυρα του Ποσπός την πήρε ο χείμαρρος;

Το παιδί της Φετχιγιέ έμεινε σε ξένα χέρια
Το παιδί της Φετχιγιέ έμεινε σε ξένα χέρια

Μην έρθεις θάνατε, μην έρθεις, δώσε μου τρεις μέρες
Μην έρθεις θάνατε, μην έρθεις, δώσε μου τρεις μέρες

Πάρε το ματωμένο πανί από το κεφάλι μου, πήγαινε δώσε το στη μάνα σου
Πάρε το ματωμένο πανί από το κεφάλι μου, πήγαινε δώσε το στη μάνα σου

T 3 – EYXEΣ KAI KATAPEΣ (DUALAR VE BEDDUALAR)

(αφηγητής: Ayşe / Κομοτηνή)

EYXEΣ (DUALAR)

T 3.1 Καθημερινή ζωή (Gündelik Hayat)

1. Çok şükür
2. Kolay gelsin
3. İyi günler
4. Pazar ola
5. Elhamdülillah
6. Bereketli olsun

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Πολλές ευχαριστίες/δοξολογίες [Δόξα τῷ Θεῷ]
2. Να είναι εύκολο [καλή ευκολία]
3. Καλές ημέρες [καλημέρα / γεια]
4. Να γίνει παζάρι [καλό παζάρι, καλές δουλειές]
5. Δόξα τῷ Θεῷ
6. Να είναι άφθονα [ο Θεός να τα πληθαίνει]

T 3.2 Γιορτές (Bayram)

1. Bayramınız mübarek olsun
2. Allah tekrarını nasip etsin
3. Hayırlı bayramlar

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Η γιορτή σας να είναι ευλογημένη [χρόνια πολλά]
2. Ο Θεός να δώσει την επανάληψή της (της γιορτής)
3. Καλές γιορτές [χρόνια πολλά]

T 3.3 Γέννηση (Doğum)

1. Yaşı uzun olsun
2. Bahti açık olsun
3. Allah analı babalı büyütsün

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Να είναι τα χρόνια του πολλά [να ζήσει]
2. Να είναι η τύχη του ανοιχτή [καλότυχο]
3. Ο Θεός να το μεγαλώσει με μάνα και πατέρα

T 3.4 Γάμος (Düğün)

1. Tebrik ederim
2. Hayırlı olsun
3. Allah bir yastıkta kocatsın

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Συγχαρητήρια
2. Ας είναι καλό [με το καλό]
3. Ο Θεός να σας κάνει να γεράσετε σε ένα μαξιλάρι [να ευτυχήσετε]

T 3.5 Θάνατος (Ölüm)

1. Başınız sağolsun
2. Mekanı cennet olsun
3. Allah kabir rahatlığı versin

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Το κεφάλι σας να είναι γερό [ζωή σε σας]
2. Ο παράδεισος ας είναι ο τόπος του [καλό παράδεισο]
3. Ο Θεός να του δώσει άνετο μνήμα [ας είναι ελαφρύ το χώμα του]

T 3.6 ΚΑΤΑΡΕΣ (BEDDUALAR)

1. Allah belanı versin
2. Kırın gelsin kafana
3. Allah sana daha beterini versin
4. Kör olası
5. Boynu devrilesi
6. Yere batası
7. Allah seni bildiği gibi yapsın
8. Bin beter ol

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Ο Θεός να δώσει τον μπελά σου [από τον Θεό να το βρεις]
2. Θανατικό να έρθει στο κεφάλι σου [να σου πέσουν τα μαλλιά]
3. Ο Θεός να σου δώσει χειρότερο από αυτό (για κάποιον που μας έκανε κάτι κακό)
4. Που να τυφλωθεί [ο αναθεματισμένος]
5. Που να αναποδογυρίσει ο λαιμός του [ο αναθεματισμένος]
6. Που να βουλιάξει στη γη [ο αναθεματισμένος]
7. Ο Θεός να σου κάνει όπως Αυτός ξέρει [από τον Θεό να το βρεις]
8. Χίλιες φορές χειρότερα να πάθεις για κάποιον που μας έκανε κάτι κακό)

T 4 – ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑΤΑ (NİNNİLER)

T 4.1 Uyu yavrum (τραγουδιστής: Hatice / Κομοτηνή)

Uyu yavrum, uyanacak günler var
Uyu yavrum, uyanacak günler var

Sen uyurken, ben ağlarken ninni
Sen uyurken, ben ağlarken ninni

Ninni yavrum, ninni bebeğim ninni
Ninni yavrum, ninni meleğim ninni

Uyu yavrum, gene şimşek çakıyor
Uyu yavrum, gene şimşek çakıyor

Şehit baban gelmiş, bize bakıyor
Şehit baban gelmiş, bize bakıyor

Yarasından kızıl kanlar akıyor
Yarasından kızıl kanlar akıyor

Dur bağlayım o yarayı ben, ninni
Dur bağlayım o yarayı ben, ninni

Ninni yavrum, ninni bebeğim ninni
Ninni yavrum, ninni meleğim ninni

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Κοιμήσου παιδί μου, υπάρχουν μέρες να ξαγρυπνήσεις
Κοιμήσου παιδί μου, υπάρχουν μέρες να ξαγρυπνήσεις

Ενώ εσύ κοιμάσαι, ενώ εγώ κλαίω, νάνι
Ενώ εσύ κοιμάσαι, ενώ εγώ κλαίω, νάνι

Νάνι, παιδί μου, νάνι, μωρό μου, νάνι
Νάνι, παιδί μου, νάνι, αγγελούδι μου, νάνι

Κοιμήσου παιδί μου, πάλι αστράφτει
Κοιμήσου παιδί μου, πάλι αστράφτει

Ήρθε ο πατέρας σου ο μάρτυρας, μας κοιτάζει
Ήρθε ο πατέρας σου ο μάρτυρας, μας κοιτάζει

Κόκκινα αίματα τρέχουν από την πληγή του, νάνι
Κόκκινα αίματα τρέχουν από την πληγή του, νάνι

Στάσου να δέσω εκείνη την πληγή
Στάσου να δέσω εκείνη την πληγή

Νάνι, παιδί μου, νάνι, μωρό μου, νάνι
Νάνι, παιδί μου, νάνι, αγγελούδι μου, νάνι

T 4.2 Nenni nenni (τραγουδιστής: Hatice / Κομοτηνή)

Nenni nenni de nennisine
Dün sabah gitmiş teyzesine

Taze suğan, kuru mamalar
Doldurmuşlar heybesine nenni

Hu, hu, hu, bebeğim nenni
Hu, hu, hu, yavrum ninni

Hu, hu, hu, bebeğim nenni
Hu, hu, hu, yavrum ninni

Nenni nenni de nennisine var
Küçük yavrumun uykusu var

Nenni nenni de nenni

Uyusun, büyüsün nenni

Tıpiş tipiş yürüsün nenni

Hu, hu, hu, bebeğim nenni
Hu, hu, hu, yavrum ninni

Nenni nenni de nennili bebek
Yan yan yürüyor fettan bebek

Benim bebeğim pek küçük
Şimden sonra büyüyecek nenni

Hu, hu, hu, bebeğim nenni
Hu, hu, hu, yavrum ninni

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Νάνι, νάνι το νάνι του
Χθες το πρωί πήγε στη θεία του

Φρέσκα κρεμμύδια, ξερά μαμ
Γέμισαν στο δισάκι του, νάνι

Χου, χου, χου, μωρό μου, νάνι
Χου, χου, χου, παιδί μου, νάνι

Χου, χου, χου, μωρό μου, νάνι
Χου, χου, χου, παιδί μου, νάνι

Νάνι, νάνι κι έχει νάνι
Το μικρούτσικο παιδί μου νυστάζει

Νάνι, νάνι, νάνι

Να κοιμηθεί, να μεγαλώσει, νάνι
Να περπατήσει τσουπ τσουπ, νάνι

Χου, χου, χου, μωρό μου, νάνι
Χου, χου, χου, παιδί μου, νάνι

Νάνι νάνι, το μωρό με το νάνι
Περπατάει στραβά το γοητευτικό μωρό

Το δικό μου μωρό είναι μικρούτσικο
Από δω και πέρα θα μεγαλώσει, νάνι

Χου, χου, χου, μωρό μου, νάνι
Χου, χου, χου, παιδί μου, νάνι

T 4.3 Dandini dandini (τραγουδιστής: Hamdiye / Κομοτηνή)

Dandini dandini dasdana
Danalar da girmiş bostana

Kov bostancı danayı
Yemesin lahanayı

E,e,e,e.....

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ντάντινι, ντάντινι ντασντανά
Τα μοσχάρια μπήκαν στο μποστάνι

Διώξε το μοσχάρι, μποσταντζή
Να μην φάει το λάχανο

E,ε,ε,ε,ε....

T 5 – ΣΥΝΤΑΓΕΣ ΦΑΓΗΤΩΝ (YEMEK TARİFELERİ)

T 5.1 Akıtma (αφηγήτρια: Nazmiye / Ήπιο)

A, şimdi akıtma tarifini vercem. Başta suyunu koyarız, gararınca undan sona garız, un koyarız içine, tuz atarız, hemen sulan, tuzlan, unnan garız. Undan sona kayayı koyarız hateşe, kayada akıtma diyz biz una, kayayı koyarız ateşe pişiriz incecik, açarız unu, dökeriz hamuru üstüne, undan sona tavuç, yerli tavuk, semiz olcak, pişiriz unu, bayaca sulu bırakırız, içine sağ yağ da koyarız. Undan sona u çörekleri pişiriz, keseriz, dilim dilim keseriz, dörtçap dörtçap, dizeriz tavaya unu undan sona etin suyunnan ıslarız, etlerini de üstüne bi dökeriz afiyet olsun deriz yeriz.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Akıtma

A, τώρα θα δώσω τη συνταγή για Akıtma. Πρώτα βάζουμε την κατάλληλη ποσότητα νερού, μετά από αυτό ανακατεύουμε, μετά προσθέτουμε αλεύρι, ρίχνουμε αλάτι, αμέσως το ανακατεύουμε με νερό, αλάτι και αλεύρι. Μετά από αυτό βάζουμε την πέτρα πάνω στη φωτιά, εμείς αυτό το λέμε ‘Akıtma στην πέτρα’, βάζουμε την πέτρα πάνω στη φωτιά, το ψήνουμε, αυτό το ανοίγουμε πολύ λεπτό φύλλο, χύνουμε την ζύμη πάνω στην πέτρα, μετά από αυτό (βάζουμε) το κοτόπουλο, ντόπιο κοτόπουλο, να έχει λίπος, το ψήνουμε, το αφήνουμε αρκετά ζουμερό, μέσα βάζουμε και βούτυρο. Μετά από αυτό τις πιτούλες τις ψήνουμε, τις κόβουμε σε κομμάτια τετράγωνα, τα αραδιάζουμε στο τηγάνι, μετά από αυτό τα περιβρέχουμε με το ζωμό του κοτόπουλου και βάζουμε από πάνω το κρέας. Λέμε ‘καλή όρεξη’ και τρώμε.

T 5.2 Kesikli Börek (αφηγήτρια: Nazmiye / Ήπιο)

Şindi biz kesikli börek yaparız, yufkasını kendimiz açarız. Yımirta kırız yufkanın içine yuğuz sulan, sulan olsun, sütlən olsun. Açarız yufkasını, içine undan sonra bulgur, bulguru gaynattırız, ölçülen koyarız bulgurunu, pişiriz. Nane, suğan, tuz her şeyini atarız içine, ulaşık ta koyarız, kesik yurt kesiği. Undan sonra döşeriz unu, altını, üstünü ocakta gizattırız. Bu gene börek tarifimiz.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Πίτα με μυζήθρα

Τώρα θα κάνουμε πίτα με μυζήθρα, το φύλλο το ανοίγουμε εμείς. Σπάζουμε αυγά μέσα στο φύλλο, ζυμώνουμε με το νερό, είτε με νερό είτε με γάλα. Ανοίγουμε το φύλλο, μετά μέσα βάζουμε πλιγούρι με μέτρο, το ψήνουμε. Βάζουμε απ' όλα μέσα, δυόσμο, κρεμμύδι, αλάτι. Βάζουμε και μυζήθρα, κομμένο γιασούρτι. Μετά το απλώνουμε, και το τηγανίζουμε στη φωτιά πάνω κάτω. Και αυτή είναι η συνταγή μας για πίτα.

T 5.3 Kaşnika (αφηγήτρια: Hamide / Κομοτηνή)

Şindi kaşnika: Mısır unundan kaşnika. Mısır unu, yoğurt, süt, yumurta, yağı, biraz kabartma tozu, soda. Bunnari karıştırıp bir krema gibi yapıyorsun, pırasaları ince ince doğrayıp içine koyuyorsun. Bunları güzelce bir kek hamuru yapıp tepsiyi yağlıyorsun, tepsİYE yayıp, fırına koyuyorsun, biraz kırmızı biber ekiliyorsun üzerine, fırından çıktıktan sonra keserek ayranla ikram edilir. Afiyet olsun.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Κάσνικα

Τώρα Κάσνικα. Κάσνικα από καλαμποκάλευρο. Καλαμποκάλευρο, γιασούρτι, γάλα, αυγά, λάδι, λίγο μπαίκιν, σόδα. Τα ανακατεύεις και τα κάνεις σαν μια κρέμα, λιανίζεις μέσα λεπτά το πράσο. Αυτά τα κάνεις μια ωραία ζύμη κέικ και λαδώνεις το ταψί, το απλώνεις στο ταψί και το βάζεις στο φούρνο. Προσθέτεις επάνω λίγο κόκκινο πιπέρι και όταν βγαίνει από το φούρνο το κόβεις και το προσφέρεις με αριάνι. Καλή όρεξη.

T 6 – ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ (ATASÖZLERİ)

(αφηγητής: Ayşe / Κομοτηνή)

1. Ağlamayan kızana meme verilmmez
2. Aleme kuyu kazan kendi düşer içine
3. Anasına bak kızını al, hastarına bak bezini al
4. Armudun güğnüsünü kaplumbağalar yermiş

5. Çok söz yalansız, çok para haramsız olmaz
6. Çok gülmenin sonu ağlamaktır
7. Dereyi görmeden paçaları sıvama
8. Devletli yanını kaşsa, fukara para verecek sanır
9. Eşege kızıp semerden öfke alınmaz
10. Ev alma, komşu al
11. Fukara samanlıkta yatar, padişah rüyası görür
12. Kasabalyı et, köylüyü inat batırır
13. Kurdun yavrusu gene kurt olur
14. Olmayacak duaya amin denmez
15. Sonradan görme, dininden dönme
16. Meyve veren ağaç taşlanır
17. Yerin kulağı vardır
18. El öpmekten dudak aşınmaz
19. Garip kuşun yuvasını Allah yapar
20. Hocanın dediğini yap, yaptığını yapma

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Στο παιδί που δεν κλαίει δεν δίνουν στήθος
2. Όποιος σκάβει πηγάδι για τους άλλους πέφτει ο ίδιος μέσα
3. Κοίτα τη μάνα και πάρε την κόρη, κοίτα τη φόδρα και πάρε το ύφασμα
4. Το γινωμένο αχλάδι το τρώνε οι χελώνες [ο υπομονετικός κερδίζει]
5. Πολλά λόγια χωρίς ψέματα δεν υπάρχουν, ούτε πολλά λεφτά χωρίς χαράμι [όποιος μιλάει πολύ λέει και ψέματα, όποιος είναι πλούσιος κάνει και άνομες δουλειές]
6. Όποιος γελάει πολύ, στο τέλος κλαίει
7. Μην μαζεύεις τα μπατζάκια πριν δεις το ρυάκι
8. Αν ο πλούσιος ξύσει την πλαϊνή του πλευρά, ο φτωχός νομίζει ότι θα του δώσει λεφτά [ο φτωχός κρίνει τις κινήσεις των άλλων κατά την επιθυμία του]
9. Όταν θυμώνεις με το γάιδαρο μην ξεσπάς στο σαμάρι
10. Μην παίρνεις σπίτι, πάρε γείτονα.
11. Ο φτωχός κοιμάται στον αχυρώνα κι ονειρεύεται πως είναι σουλτάνος
12. Τον κάτοικο της κωμόπολης τον καταστρέφει το κρέας, τον χωριάτη το πείσμα
13. Και το λυκάκι πάλι λύκος είναι
14. Στην προσευχή που δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί δεν λέμε «αμήν» [δεν πρέπει να ασχολούμαστε με απραγματοποίητα σχέδια]
15. Νεόπλουτος, αλλαξόπιστος
16. Το δέντρο που δίνει φρούτα το πετροβιολούν [για να πέσουν τα φρούτα: ο ικανός, ο πετυχημένος συνήθως προκαλείται]
17. Το έδαφος έχει αυτιά [και οι τοίχοι έχουν αυτιά]
18. Τα χείλη δεν διαβρώνονται από το χειροφίλημα [δεν παθαίνεις τίποτα αν παρακαλέσεις κάποιον]
19. Ο Θεός χτίζει φωλιά στο φτωχό πουλί
20. Κάνε ό,τι λέει ο χότζας, όχι ό,τι κάνει

T 7 – ANEKLOTA / ΚΩΜΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ (FIKRALAR)

(αφηγητής: Ayşe / Κομοτηνή)

T 7.1 Hocanın Mektubu

Bir gün Hoca'ya komşusu gelmiş: Hoca, oğlum Atina'da, ona bir mektup yazar mısın? demiş.

Hoca, ‘ Ben Atina'ya gidemem ’, demiş.

‘Ama’ , demiş komşusu, ‘sana Atina'ya git demedim ki...’

Hoca : ‘Sözü uzatma’ demiş, ‘benim yazım kötü, mektubu okumak için kendim gitmeliyim’.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Το γράμμα του Χότζα

Μια μέρα ήρθε στο Χότζα ο γείτονάς του: «Χότζα, ο γιος μου είναι στην Αθήνα, μπορείς να του γράψεις ένα γράμμα;», είπε.

«Εγώ δεν μπορώ να πάω στην Αθήνα», είπε ο Χότζας.

Ο γείτονας του είπε: «Εγώ δεν σου είπα να πας στην Αθήνα!»

«Μην λες περισσότερα», είπε ο Χότζας, «τα γράμματά μου δεν είναι ωραία, πρέπει να πάω ο ίδιος στην Αθήνα για να διαβάσω το γράμμα».

T 7.2 Anteni de İndir

Bir gün tütünleri kontrol etmek için ilgililer ev ev dolaşıyorlardı. Yanımdaki arkadaş amcama:

- Biraz sonra size geleceğiz, dedi.
- Peki olsun, dedim.
- Peki olsun, deme... Televizyonu sakla, mümkünse antenini de indir. Zenginsin diye tütününün fiyatını düşürüler, dedi.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Κατέβασε και την κεραία

Μια μέρα οι αρμόδιοι πήγαιναν από σπίτι σε σπίτι για να ελέγξουν τα καπνά.

O φίλος που ήταν κοντά μου είπε στον θείο μου: «Μετά από λίγο θα έρθουμε σε εσάς»

«Εντάξει», είπα. Μου είπε: «Μη λες εντάξει...Κρύψε την τηλεόραση και αν είναι δυνατόν κατέβασε και την κεραία. Μπορεί να σε θεωρήσουν πλούσιο και να ρίξουν την τιμή».

T 7.3 Nasrettin Hoca: Doğuran Kazan

Hoca komşusundan ödünç bir kazan alır, kazanı geri verirken içine bir kazan yerleştirir.

Komşusu sorar:

—Bu ne?

—Senin kazan doğurdu der hoca da, komşu çok sevinir.

Aradan bir kaç gün geçer, hoca yine komşusuna gider, bir iki gün kullanmak için kazanı ister.

Komşusu:

—Hay hay baş üstüne der, kazanı sevinerek hocaya verir. Aradan oldukça uzun bir zaman geçer. Komşu kazanı geri gelmeyince hocanın evine gider, sorar:

—Bizim kazan ne oldu?

—Sizin kazan mı? Sizlere ömür der, hoca.

Komşu şaşırır:

—Aman hocam, kazan bu, nasıl ölürl?

Hoca:

—Komşum, kazanın doğurduğuna inanıyorsun da, öldüğünde neden inanmıyorsun? der.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ο χότζας δανείζεται ένα καζάνι από τον γείτονά του. Όταν επιστρέφει το καζάνι βάζει μέσα ένα άλλο καζάνι. Ο γείτονας τον ρωτάει: «Τι είναι αυτό;»

Ο χότζας λέει: «Το καζάνι σου γέννησε». Ο γείτονας χαίρεται πολύ.

Περνάνε κάποιες μέρες, ο χότζας πηγαίνει πάλι στο γείτονά του. Ζητάει το καζάνι για να το χρησιμοποιήσει μια δυο μέρες.

Του λέει ο γείτονας: «Εντάξει, ευχαρίστως». Με χαρά δίνει το καζάνι στο χότζα. Περνάει πολύς καιρός. Όταν δεν επιστρέφει το καζάνι, ο γείτονας πηγαίνει στο σπίτι του χότζα. «Τί έγινε το καζάνι μας;», ρωτάει. «Το καζάνι σας;», λέει ο χότζας, «ζωή σε εσάς». Ο γείτονας σαστίζει «Αμάν χότζα μου, αυτό είναι καζάνι, πώς μπορεί να πεθάνει;» Ο χότζας λέει: «Γείτονα μου, γιατί πίστεψες ότι γέννησε το καζάνι και δεν πιστεύεις ότι πέθανε;»

T 8 – ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ (BATIL İNANÇLAR)

(αφηγητής: Ayşe / Κομοτηνή)

1. Merdiven altından geçmemek
2. Gece aynaya baktırmak ve tırnak kesmemek
3. Kara kedi yolunu keserse, uğursuzluk gelir
4. Yemin ederken sağ ayağını kaldırırsan yemin kabul olmaz
5. Çarşamba günü bir işe başlarsan, işin çarpık gider
6. Sağ avucun kaşınırsa para gelir, sol avucun kaşınırsa para çıkar
7. Bir şeyi kırk defa söyleersen, olur
8. Çocuğun üstünden atlarsan, boyu kısa kalır
9. Giysilerini ters bırakırsan, işlerin de ters gider
10. Ayna kırarsan evde kalırsın

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Να μην περνάς κάτω από σκάλα
2. Το βράδυ να μην κοιτάζεις τον καθρέφτη και να μην κόβεις τα νύχια
3. Αν η μαύρη γάτα κόψει το δρόμο σου, είναι γρουσουζιά
4. Αν σηκώνεις το δεξί σου πόδι όταν ορκίζεσαι, ο όρκος δεν γίνεται αποδεκτός
5. Αν αρχίζεις δουλειά την Τετάρτη, η δουλειά θα πάει στραβά
6. Αν σε φαγουρίζει η δεξιά σου φούχτα, θα πάρεις χρήματα, αν σε φαγουρίζει η αριστερή θα ξοδέψεις χρήματα
7. Εάν πεις κάτι σαράντα φορές, θα πραγματοποιηθεί
8. Εάν πηδήξεις [περάσεις] πάνω από ένα παιδί, αυτό θα μείνει κοντό
9. Εάν αφήνεις τα ρούχα σου από την ανάποδη, θα πάνε και οι δουλειές σου ανάποδα
10. Εάν σπάσεις καθρέφτη, θα μείνεις στο ράφι

T 9 – “ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ” (MANİLER)

(αφηγητής: Ayşe / Κομοτηνή)

T 9.1 Ερωτικές «μαντινάδες» (Aşk Manileri)

Tarlası ayrıaklıya
Ben gitmem çarıklıya
Allah nasip eylesin
Boynu kravatlıya

Ev arkında haşlama
Haşlamayı taşlama
Ben nişanlı değilim
Dünürcüyü boşlama

Köyümün çardakları

Dizilir bardakları
Ben yarımı tanırıım
Pembedir yanaklırı

Cici pabucum cici
Gezdiğim çimen içi
Benim de sevdiğim
Kavrulmuş badem içi

Su gelir akmak ile
Ne çıkar bakimak ile
Çırkin güzel olur mu
Çok altın takmak ile

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Δεν παίρνω κάποιον με τσαρούχια
Κάποιον με χωράφι μεσιακό
Ο Θεός να δώσει
Να πάρω κάποιον με γραβάτα στο λαιμό

Πίσω από το σπίτι τα φυτά
Μην πετροβιολάς τα φυτά
Εγώ δεν είμαι αρραβωνιασμένη
Μην παραμελείς την προξενήτρα

Τα υπόστεγα του χωριού μου
Αραδιάζονται τα ποτήρια
Εγώ αναγνωρίζω την αγαπημένη μου
Είναι ροζ τα μάγουλά της

Είναι ωραία τα παπούτσια μου
Βολτάρω μέσα στη χλόη
Και η δική μου αγαπημένη
Είναι καβουρδισμένη αμυγδαλόψιχα

Το νερό έρχεται κυλώντας
Τι βγαίνει με το κοίταγμα;
Με το να φοράει πολλά χρυσά
Γίνεται η άσχημη όμορφη;

Τ 9.2 «Μαντινάδες» του Ραμαζανιού (Ramazan Manileri)

Sarı keçiyi olatırım
Yardan yara atlatırım
Bahışımı vermezsen
Bu davulu patlatırım

Güle geldim kapınıza
Selam verdim topunuza
Bahşınızı vermezseniz
Darılırim hepinize

Pilavın kokusu geldi
Manının arkası geldi
Bahşınızı yolla beyim
Gözümün uykusu geldi

Ay'ı gördüm hilal oldu
Bir ramazan hayal oldu
Bahşınızı bolca aldım
Hizmetlerim helal oldu

Eski cami direk ister
Söylemeye yürek ister
Benim karnım tok ama
Arkadaş börek ister

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Βόσκω την κίτρινη κατσίκα
Πηγαίνω από αγαπημένη σε αγαπημένη
Αν δεν μου δώσεις το δώρο μου
Θα κάνω αυτό το νταούλι να σπάσει

Ήρθα γελώντας στην πόρτα σας
Σας χαιρέτισα όλους σας
Αν δεν μου δώσετε το δώρο μου
Θα θυμώσω με όλους σας

Ήρθε η μυρωδιά του πιλαφιού
Τέλειωσαν οι μαντινάδες
Κύριέ μου, στεάλε το δώρο μου
Νυστάζουν τα μάτια μου

Είδα το φεγγάρι, μετατράπηκε σε ημισέληνο
Ένα ραμαζάνι έγινε όνειρο
Πήρα μπόλικα δώρα
Χαλάλι οι κόποι μου

Το παλιό τζαμί θέλει κολώνα
Για να μιλάς θέλει καρδιά
Εγώ είμαι χορτάτος αλλά
Ο φίλος θέλει πίτα

(αφηγητής: Ayşe / Κομοτηνή)

1. Anasının kuzusu
2. Çirkinim
3. Sidiklim
4. Pamucuğum
5. Altın topum
6. Kiyimetlim
7. Koca bebeciğim
8. Maymuncuğum
9. Al yanaklım
10. Mavişim

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1. Αρνί της μάνας του
2. Άσχημό μου
3. Κατουρλιάρικό μου
4. Βαμβακάκι μου
5. Χρυσή μου μπάλα
6. Πολύτιμό μου
7. Μεγάλο μου μωράκι
8. Μαϊμουδάκι μου
9. Κοκκινομάγουλό μου
10. Ξανθό γαλανομάτικό μου

T 1 – ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ (MASALLAR)

T 1.1 Köylü ile Kasabalı

E'din selæ'nin i e'din kasaba'lija

E'din va'kut i en'no 'vræme ot 'star'te go'dini, aga je 'bilo re'setono fof se'nono, i'm'alo e'din kasaba'lija i e'din selæ'nin. E'din den 'vika selæ'ninuw: "Jw zbe'ra ma'hal' ki i Jw hi otkaram na kasabuwu". I kasaba'lijenw 'vika: "Ja za 'vwlna 'mæsto Jw 'zberam 'žabava g'ob're i Jw 'idam da ja 'prodadam na se'lana". I e'nwj i dvo'minata sa 'iskali da 'idat da pro'davat. 'Zeli sa i to'varili sa tju'valene na ma'gareno i o'penali sa pwt. I fof pwt se sa 'sreñnali e'din sas drug. "'Ajde, - 'vika e'dinen – ti kakna pro'davaʃ?" "Orehi" – vika drugen. "Ja pro'davam 'vwlna" – mu 'vika. "Ha-a, - 'vika – da hi razme'nime, ti 'rastovar' aj 'vwlnata ot ma'gareno i ja da 'rastovar' am 'orehise". To'varili hi sa i ot'karali hi sa na 'kwjstene. I en'nemu ʒe'nunw 'vika: "'Donesi 'orehite da hi 'stjukame". I ka'kna da 'vid'at: 'pwł'no je ma'hal'ki i ma'hal'tjewini.

I 'drugen 'vika: "I ja da is'predam 'vwlnasa". Gleda i kakna da vidi - 'pwł'no je 'žabiva g'ob're!

Pak je do'ʃel e'din den i e'din za'man, 'sreñnal' se sa. "'Aretlik, - mu 'vika – nie sme i dvo'minasa 'jatce o'puleni. Nie, - 'vika – da 'idem da se 'fat'me gove'dare na e'din a'ga. Na en'no m'asto da sme i dvo'minasa". "Da 'idem" - mu 'vika 'drug'en.

Sgo'dili si sa i otj'lil' si sa na e'din a'ga, ala 'kakno 'vikat, dvo'mina gove'dare na en'nw 'krava. E'dinen 'hodi e'din den. Ot eij'tam na'cuj 'hodi i e'nava 'krava je 'bila 'jatce nefe'lita i 'loſa. Ha-a naj'tuva, ha naj'tam, c'ael den go je 'kravuwu ne os'tavila da po'tjine. I 'drugen go je ne os'tavil a'gana c'ael den da po'tjine: ha ajtam da otjisti, ha ajtuva, c'ael den go je ne os'tavil da po'tjine. Kak'si ſte da je, 'stanalo je ve'tjera i 'zbirat se na an'no 'm'aesto. "'Aretlik, - 'vika e'dinen – kak pre'kara de'n'aet?" "'Jatce 'hubave – mu 'vika 'drugen. 'Utre Jw si 'zemam i jur'ganuw da 'pospem. Ti kak pre'kara?" – mu vika. "I ja pre'karah 'jatce 'hubave. A'gana me 'klade na e'din k'u't'uk, za'metah, is'sukah, do'nese mi i en'no kave ta is'pih, 'jatce 'hubave, 'hubave 'beſe".

Kak'si ſte da je, 'drugen den se sa razme'nili. E'dinen 'hodi ta 'zima jur'ganuw i 'hodi da pa'se 'kravana, 'drugen 'tjisti 'damuw. Ot'kak je o'tjistil 'damuw, 's'ada na k'u't'ukken i 'tjaka ka've. Zam do'hoda a'gana i po'pl'uva go: "'L'ujse, - mu 'vika - 'otjisti i ej'tuva, ka'kna se'dil ej'tuka?"

I 'drugē se 'tjudi oti ſu go 'prispi 'kravun, 'trusi jur'ganun - eij'tam jur'ganun, eij'tuva jur'ganun, 'stanalo je 'koto ce'dilo. 'Setne ot 'ejzi, pak je 'stanalo 've tjer i 'zbrali se sa i vikat edin sas drug: "Je'nun mu 'dava a'kul da me ne os'tav'a da po'tjinavame. Da hi pris'luſame da 'vid'me ka'kna ſu 'dumet".

O'tjli sa i pris'luſali sa. 'Dumili sa i 'rekul je a'gano: "Pot 'kravana 'ima e'din k'up 'liri. Da ne bi da hi 'najdat?"

I tie se 'skrivat da hi ne 'vid'at gove'darene i 'hod'at na go'vedana, a'ga sa 'videli, 'nema 'niakakna pot 'kravana, 'nito kaz'mi, 'nito 'niakana 'nema.

O'tam na'suj tie 'kakno sa' tjuli, isko'pavat pot 'kravana, 'zimat 'k'upen i iz'b'agvat en'va 'vetjer. Aga o'sumnavat, 'ruka hi a'gano, obi'iskava hi, 'nema hi. "A, - 'vika - na'biha 'liricete, o'kradaha hi!"

Kak'si ſte da je, raz'del'at 'lirine, ala o'stanva en'na. 'Zima go al'tunen kasaba'ljen i vika: "Ja ſu go 'razval'a, ſu go 'stor'am na 'drebno, ti 'jela eto ka'tri den"".

Hodi selae'ninun, 'nema go. I 'vika si sa'mitko: "Ne mo'žih da ja 'razval'a". Ti 'jela pak eto ka'tri den"".

Pak je do'ſel, pak je ne mo'žil da ja 'razvali. Ka'kno da je, pak 'hodi.

"Ah, - po'pita selae'ninun na Je'nun - kui'de mi je art'liket? "

"A, - 'vika mu Je'nun - to se rahmetlen'disa, to um'r'a".

"A, tuj li - 'vika selae'ninun - ja ſu 'idam da go 'obid'am". 'Zima e'din tjan i e'din kri'vatj 'kozavska g'ob're, obi'kal'aval je na me'zare, 'trunkal je 'tjanun: drun, drun, drun... i po'puskal je po 'malko g'ob're. I'm'alo je ed'na 'dupka za da vuuz'dija. I 'kakno je po'puskal po 'malko g'ob're. "Bre, 'loſa 'koza, kak 'možeſ da pisla'disvaſ eij'sava 'dupka eij'suj 'mlogo". 'Kakno da je, obi'kal'al en'nus-dvaſ, o'stav'a go i 'vika mu: "Izlezi, be, 'aretlik, 'izlezi! Ne e ni 'koza ne e ni 'drugo bun'no, ja 'dojdoh pak."

I 'vika mu kasaba'ljen: "A, bre, 'aretlik, ti 'imaſ hak. 'Nema da 'moga da se 'skrija, 'tr'abava da go pla't'a eij'zi bortj."

Iz'liza i raz'val'at 'lirana, raz'del'at ja i 'žuvut si 'jeſte i do eij's'a. 'Tija sa 'žuli 'hubave i nie po-'hubave.

T 1.2 Çingene Güveyi

'Vratjefski zet'

Otnap'reſ je ne i'm'alo ara'bi kak'sa ej's'a. Ne sa 'hod'li i ne sa da'had'li in'sanun. Na dve se'la ne se sa poz'navali en'ni sūs 'drugi. Naejsa'kuva va'kut i za'man en'no 'kopele 'vratjefsko o'žen'lo se jæ na an'nū 'moma zen'ginska. Na 'pūrven baj'ram otkak'no se sa o'žen'li ne go sa i'm'ali da 'idat naan'no na 'babana i na 'd'adono. I en'oj sa 'stor'li i 'tijæ. Na 'pūrven baj'ram 'hodi 'zeten sa'mitſek na 'baba mu i na 'd'ado mu. I 'tjudi se 'oti 'može mo'mana da se 'rasswrdi ot tju'l'akon hi. I ko 'dojde, ſu 'iſte da prele'ži u 'majka hi.

A'ga jæ o'tiſul na 'baba mu, 'storila mu jæ 'jatce 'hubavo 'jato. Os'tal mu jæ f a'kuла 'vratjune 'zet'une i po'pital jæ 'baba mu: "Ei'zi 'jato 'jatce meze'tli i 'jatce 'slatko! Kak go va'riſ?" "E-e, 'vika mu 'babana, nie go va'rime ej'zi.". 'Zeten 'pita: "A duiſte'r'ana 'prav' li go?" "A'm t'el'bet", mu 'vika, ko done'seſ kak'nano 'klavame, ſu go sva'ri". Toj ja po'pital kak go zu'vut 'jatoto. "Zu'vut go bum'bar-dol'ma" - mu 'vika 'babana - bum'baren 'stanava ot de'belana kor'mina i 'vutre mu 'klavame kor'mini, 'drebave, 'surca, 'bubreci i kak'nano 'drugo 'tr'abava. I pe'tjeme go i a'nūj 'stanava 'jatce 'hubavo 'jato".

'Zeten' jæ ne prele'žal u 'baba mu. Ot'kakno se sa na'jali, iz'liza ot vra'tana da si 'hodi. Kak'no iz'liza, 'vraſta si se i 'vika: "'Babo, kak za'v'aha 'jatoto'deto 'jadahme?" "Bum'bar" - mu 'vika tja. 'Kratjnal jæ on 'kratjki i pak ja 'pita: "'Babo, kak go za'v'aha?" "Na'pūlnen bum'bar, bre 'sinule!" I to opina pūt, vurvi i vika: "Na'pūlnen bum'bar, va'pūlnen bum'bar" za da go ne zaba'ravi. Prome'nil jæ 'retſkana i 'vika: "Da se ne va'pūlni ham'baren, da se ne va'pūlni ham'baren, da se ne va'pūlni ham'baren!"

E'din er'gatin o'r'al jæ, eijn'ava go'dini sa o'r'ali sas vo'love. I 'vika: "'Hajde, 'hajde, ku'na mo'murka sa'mitſko 'vratjen? Ja 'mwtſem i to 'vika da mi se ne va'pūlni ham'baren! Ku'na ſu 'kaže ej'zi?"

'Vika "'Oha!" na haj'venene i 'tije 'spirat. I'm'al jæ en'na 'dlega 'prwtſka, pod'm'ata se na 'nega i ud'riva go. 'Vratjen mu 'vika: "Kak'na ti 'storih, bre a'ga? Ne'moj go 'pravi, bre a'ga! 'Kaž' mi kak'na da 'vikam!" - go 'pita 'zeten. "'vikaſ: Al'lah da go na'plodi! Al'lah da go na'plodi!"

'Kakno mu jæ 'rekul a'gana, 'zeten jæ 'vikal: "Al'lah da go na'plodi! Al'lah da go na'plodi!" A'ga se jæ ba'ja izdale'tſil, e'din of'tjarin... Ot

‘star’te go’dini jæ i’m’alo i ‘mlogo ‘vw̄jki, ne jæ ‘bilo ‘kakto eij’s’a... Of’t̄arinun ‘mwt̄ilo jæ da o’t̄isti ‘vw̄jchine, ‘vrat̄en jæ ‘vikal: : “Al’lah da go na’plodi!”. Of’t̄arinun mu ‘vika: ja ‘istam da si za’gub’at, Al’lah da gi ‘krati, i ti ‘vikaš da hi naplo’di!” ‘Dava mu en’na ‘sopa i ‘vika ‘zeten: “Kak’na da ‘vikam, bre a’ga?” “Da ‘vikaš: da mu issu’ji ‘sojet’, da mu issu’ji kore’n’et!”

Za of’t̄arinun jæ ‘vikal: “Da mu issu’ji kore’n’et!” ot’ jæ im’al mlogo ‘vw̄jki.

“Da mu issu’ji ‘sojet’, da mu issu’ji kore’n’et!” kak’no jæ ‘vikal i v̄ur’v’al jæ ‘vrat̄en, u’mira e’din u’rumin, e’din hristi’janin. ‘Srēta hi kak’no sa ‘nos’li dʒe’nazena (um’r’atono) na mezar’luka i to jæ ‘vikal: “Al’lah da’no mu zagu’bi ‘sojet’, da mu issu’ji kore’n’et!”

“A, e’nozi ‘vika da mu issu’ji kore’n’et umr’alone!” – ‘vikat um’r’alune ‘v̄utreſnine, os’tav’at eij’tam um’r’alono i pre’karvat go pres en’na ‘sopa.

“Kak’na da ‘vikam, bre a’ga? Ne’moj me ‘buhta, bre a’ga, ne’moj me ud’riva, bre a’ga! Kak’na da ‘vikam?” – pita ‘vrat̄en.

“ʃw̄ is’p̄udaʃ ‘bolnoto i ʃw̄ ‘vikaš “Ksut, ksut” !”

Kak’no jæ v̄ur’v’alo, nab’liža na en’no ‘selo. Na’preʃ go ‘nije za’v’ahme ‘Smokvino ‘selo. Vie kak go za’vete? I nie go e’nuj ‘vikame, ‘Smokvino ‘selo. En’no ‘pile jæ kak’nano ‘renken ‘želto, na ‘smokvi, na ‘grozde, na lo’zine, ena’kiva ‘rabati ja’dwt. Kak go za’vete vie? Kak’siſte da jæ... E’din av’dzija ‘mwt̄ji da ud’rije i da ‘pukne en’nu ‘pileno, en’nu ‘smokvavina. Ei’nuzi vrat̄ ‘vika: “Ksut! Eij’s’a me po-’hubave vi’d’a. Ako ne ‘rekam “Ksut!” ʃw̄ m̄w nabuh’té”. I ‘zelo jæ da ‘vika po-’mlogo “Ksut!”. I ‘pileno – hop, iz’b’agalo. I av’dzijenun ne mo’žil da ud’rije ‘nito en’no ‘pile. Av’dzijenun se ‘jatce ras’surdil i ‘dava mu en’nu ‘sopa s̄us ‘sapun ot t’u’feken.

“Ne’moj me ‘buhta, bre a’ga!” - mu ‘vika ‘vrat̄en - “Kak’na da ‘vikam, kak’na da ‘stor’am?” “ʃw̄ v̄ur’viʃ pre’sez, ne’moj ‘vika ‘nikana!” – mu ‘vika av’dzijenun.

Kak’no jæ pak v̄ur’v’alo pre’sez, aij’tuva ‘spira pri kar’puzi i ‘deno ‘t̄juva kar’puz’ne go prig’lava ot en’no vi’soko ‘d̄urvo. “Ha, ‘vika eij’nuzi, - ‘Ide i ʃw̄ okra’de kar’puzi! ‘T̄akaj da ‘vid’me na ku’tru kar’puza ʃw̄ ‘ide!”

‘Vrat̄en ne jæ i’m’al ni’jet’ da kra’de kar’puza. L’oe’nuj v̄ur’vi pres g’urul’tija. “‘T̄akaj da ‘vid’ a, jæ ‘rekul ‘deno ‘t̄juva kar’puz’ne. I s̄us en’no ‘d̄urvo go ud’riva pres ‘k̄urstan.

“Ne’moj me ‘buhta, bre a’ga!” - mu ‘vika ‘vrat̄en - Za ka’kna me ud’rivaš, bre a’ga?” “Pojš da ukra’deš kar’puzi!” – ‘vika ‘deno ‘t̄juva

kar'puz'ne. "Bre ne, bre kak da 'vur'v'am?" – go 'pita 'vratjen. "Juu vur'viſ prost'r'at, ras'kratjen, kuu'na jae eij'tuzi, vur'viſ pres ses i pres g'urul'tija?" – mu 'vika.

I ot'tam na'suij pak jae 'zelo da vur'vi ras'pusnat i 'krat'kine gu'l'ami. I 'spira u t'ah, faf 'kuſtana. A'ga 'spira, za da si fle'ze pres vrat'ana, bil jae ser'bes i ras'penat. Otnap'reſ sa 'bili vra'tana i 'krupit'ki i 'malko sūs 'str'aha, ot' ne i'm'alo va'kuſ i i'm'alo jae fukar'luk, kuu'de da 'imat pa'ri za gu'l'ama ka'puſja... Na'hada go i "tak" - ud'riva se na gla'vuna. 'Hodi na'zat i 'ruka: "'Zeno, ej 'Zeno! – 'tije ej'nuij 'rukat 3e'nuna. "Ej, 'Zeno, ej 'Zeno!" "Kuu'na jae?" – 'vika t'a. "'Donesi 'bradvata ot ej'tam!" – 'vika. "Bre kuu'na juu praviſ?" "Juu ja s'cep'am – 'vika – Ne 'mogam da 'pominam!" "A, bre, 'nagurb'aj se!" – mu 'vika t'a." "Ti se 'nagurb'aj, izej 'sopata i juu viſ!" – smo'murkal jae pres ses. – Ja ka'kna ne o'patih. "'Donesi ej'tuva'bradvata!"

Zel jae 'bradvana, s'cepil jae vra'tana i e'nuij po'minal jae ot vra'tana.

"Kak'na o'pati, kak'na ti jae 'stanalo?" – pita go 3e'nuna.

"Kak'na da 'stane!" – 'vika to, – 'Majka ti bae 'stor'la e'din 'hubav je'mek', zaba'ravih kak go zuu'vut i 'kakto si i'd'ah naj'tuva, kak'na ne o'patih, vrit me o'tukaha, vrit me na'buhaha. Da bae ne 'iskal da se 'nautjem kak go zuu'vut ej'nuzi 'jato, bre e'nuij go zuu'vut, bre en'uij go zuu'vut!"

Kak'siſte da jae, e'nava e'nuij os'tanava. 'Setnæ fof 'malko 'vræme, dva 'mæseca i on 'denæ, do'hada i Kur'ban-Baj'ram. Na 'naſen kur'ban-baj'ram vur'al' sa na nogi pres puſten i mu vika 3e'nuna: "Ej'tam na sof'rūnui ſuu 'sennel i 'nema da 'dumeſ. 'Koto tju'l'ak ſuu se'diſ, da ne ras'pitavaſ, da ne 'praviſ 'koto ga si ne 'videval 'jato. Da ne 'praviſ 'kakno 'mladun zen'ginin. Da 'praviſ kuu'nako 'pravet i ne kuu'nako 'iſteſ. "Ti me 'tuukni, ko je 'hubav je'mek'en', 'tuukni me da se 'sætem, da ne jam 'mlogo!" – 'vika to.

Spr'al sa, 'vlizat i zel' sa da 'dumet. Na'gudat ve'tjer'a, pri'nisat sof'rūnui, na tep'ce na tep'ce 'klinavene, pi'l'afuuve, 'meso, 'tforbi, do'nisat ot 'sit'ko. Do'nisat ala 'kakno go 'nos'at, a'ga 'zima luu'3icana, iz'liza en'no 'kote. 'Iskalo da ja'de. I 'tikalo jae 'zaeten sūs gla'vuna. I l'ojno'gava 'vika: "Elhamdūllah!". I 's'ada na e'din kraj. "Bre, 'kuſni, bre, 'jela da ja'deme!" - mu 'vikat. "Ne 'iſtam!" – mi hi 'vika. I ne jae 'sennal da ja'de. A'la ko'gano jae do'ſul za'manun da 'l'agat, dva'mine fof en'na oda'jae, ne jae im'alo 'drugo ban'no. Dva'minana se sa bili fof oda'jena i vika: "'Zeno, Zeno!" "Kuu'na 'iſteſ?" – mu 'vika t'a.

“A bre, oglan’ n’am se!” “A bre, ti ne ’jade!” – mu ’vika ȝe’nuна. “Aga me tikaʃe!” – hi vika to. “Tikala te suм?” - ’vika t’a. “Ja te suм ne ’tikala, ’koteto te ’tikaʃe!” - mu ’vika ȝe’nuна. “Am’ s’a ka’kna ſu ’prav’me ej’se?” – ’pita to. “Eʃte si jæ ej’tam, na dula’puн. Zem’ go vrit kу’nano jæ os’tanalo i ’senni da ’kwsneʃ!”

Otna’preʃ go sa ’vikali ham’bar (mu’sandra). Fof dula’puн sa ’klavali jur’ganene i d’u’ʃec’ne. Naj’sava ’strana se’di ’jatono i sa’hanene i ot ’drugana ’strana dula’puн na ha’mamun. Ne jæ i’m’alo bani’era ’kakno ej’sa. I ot’gore i’m’alo ’m’asto, ej’sa sa ’klali ’jatono navu’rhu, sof’ruнu sa ’klali ej’tam. ’Snima sof’ruнu, ’zima sa’hanene ’deno sa o’stanali. Jæ’de ’supa, jæ’de pi’l’af, kу’nano jæ ar’tisalo, ne jæ mo’ʒil da go o’stavi.

’Jatono jæ ’bilo ’jatce ’hubavo. ’Jalo jæ, ’jalo jæ, otvu’rhu is’piva i e’din ka’uk ’ml’ako i zas’pava, ’zima go e’din suн. A’ga se na’duva ’jatce ko’remuн kу’kna ’stanava (ejs’a ſu jæ ’malko sram’livo), ala to jæ ne ’stanaval ’c’ala noʃ, do’hada mu da se ispuru’di: Pr-r-rt!... na’puл’nil’ jæ ’krajen. O’suvnali sa i toj jæ ne ’stanaval. I mo’mana ’vika ’majci hi: “Re, ’majo, ’vurvi da vijš kу’na jæ ne ’stanalo! Kу’kna jæ ’storil! Ne ’moʒe da ’stane!” “Tʃakaj da ’idam da ’videm!” – ’vika ’babana. ’Ruka go na ’jumeno: “Huse’in! Huse’in!”

Otpurvano se jæ ne o’zoval, dvaʃ-triʃ-tʃet’riʃ go ’ruka. “A! – ’vika – Ajde, ’stani, ’sinule! Da si ne ’boluп, kу’kna ’stana ta ne ’stanavaʃ?” “A, bre, ’babu, - hi ’vika – ’Videh e’din suн, ala e’din ’grozen suн! Ne’moj me ’pita!” “Ajde, kaʒ’ mi, ka’kuv suн si ’videl?” - mu ’vika ’babana. “Da ’vid’me kу’kna ſu ’stane?” – mu ’vika t’a.

“Vur’hu en’nu mina’re sa ’klali i ’druga mina’re i vur’hu ejnuzi i ’druga. Vur’hu ’drugana en’nu si’ne ’kladena. Vur’hu si’nena en’nu ’igla. Vur’hu ’iglana en’no jaj’ce – ’vika. I vur’hu jaj’ceno sa ’klali ’menæ! I ’lehnava e’din te’nuк ’veter. Ka’kno ’vikah ej’sa ſu ’pannam i ſu ’panne i jaj’ceno i ſu se stroʃi ej’sa i ſu mi ’fleze fof glu’vusa ig’lana... ejs’a ſu ’pannam od’dol!”- ’vika. “Babo, ti na ’mojso ’mæsto kу’kna ſu b’a ’stor’la?”

“A, kу’kna ſu stor’am, ſu sa b’ah popi’kala ot ’uplah!” – ’vika t’a.

Puk to ’vika: “Ja se puк pos’rah!” “E, a’ga si se po’sral, ’stanava na ban’nuʃ!” I ot’tam na’suј go ’zimat, iz’vadat ko’ritono ot ka’jujenu, ’litʃnavat mu ko’ritono suš ’voda, is’kuʃpal’ sa go i ’hajdæ, is’puðdat go. I ’prikaznica sa ’svurʃva ej’tuva!

T 1.3 Çoban ile ırgat

Of'tjarnun i er'gatnun

Otna'preʃ, ot 'star'te go'dini, ot 'jatce star'te go'dini na brit dʒuma'jaten i na vrit mi'leten ot vrit se'lana sa 'zimali po edin of'tjarin i po e'din er'gatin. Selæ'ninun za'v'al' go sa er'gatin. I tjo'banun go sa za'v'al' of'tjarin. Alla 'druga jæ 'bila 'rabatunun er'gat'nune i 'druga of'tjar'nune. I pri haj'vanene i pri of'cene, 'daval' mi hi sa po an'nun oda'ju. Eij'tam sa 'spali i ei'tam sa 'stanavali. E'din den sa do'vurjili 'rabatunun, ne sa i'm'ali 'drugo 'niknun da 'prav'ut. Of'tjarnun i er'gatnun 'sdumili se sa da se 'bor'at. En'na g'ur'ul'tija, en'na fasa'rija... 'Vika a'gano ʒe'nenu hi: "Bre, ʒeno, da ne bi da is'karat 'lir'ne 'naʃe? 'Znaeʃ kwt'ri 'liri, da ne bi da hi is'karat?" "Ne, bre, 'tija ig'rajat!", 'vika pak. 'Bilo jæ en'no 'mwtʃko 'dæte, al'tu-je'di gu'dini, i 'tjulo jæ. 'Hodi 'deno tjah i 'vika: "E, 'vika, da ne bi da is'karate 'naʃeti 'liri!" "Ne bre, 'bratko, 'vikat mu, ne is'karavame 'liri. 'Oti, kwt'de sa?" - 'pitat go.

"Na, ei'tuva!- 'vika 'dæteno.

I a'ga se jæ smra'tsilo, ei'nuzi of'tjarin sas er'gatnun 'vikat: "'Retʃe 'dæteto ta sa ej'tuva. 'Tjakaj da 'vid'me!" I a'ga sa 'vide'li, ka'kna da 'vid'at: en'na gu'l'ama tene'kija sas 'liri! Iz'vadat 'lir'ne, ala kak ſu hi rade'l'at? I e'dinenij un 'iskal da hi 'zeme vrit, i 'drugienijun 'iskal da hi 'zeme vrit. Iz'b'agali sa na e'din ba'ir, da'letʃe, oglan'n'al' sa, oti ne sa 'bili tam za e'din den. A'ga sa oglan'n'ali, of'tjarnun pro'vada 'drugijun na'tataku, za da 'najde da ja'dut. Er'gatnun, oti jæ skril ot of'tjar'nun 'lirine, 'hodi ta se 'skriva 'drugade. Ala jæ eijs'a oglan'n'al of'tjarnun i 'vika: "Am' s'a kak ſu go 'najda? 'Nema go ej'tuva". "Ha!"- 'vika, pro'men'a 'drip'ne, pre'men'a se 'drugak i zel jæ da 'ruka: " Torko'laci, torko'laci!"

Oglan'n'al jæ er'gatnun, "Ha!", 'vika, "ja da 'izlezam li s'a da si 'zemem e'din torko'lak? Da se 'najadam".

"Torkolak'tʃija, 'jela ej'tuva!"

"Ha", 'vika torkolak'tʃijen na er'gatnun: "Ejs'a me 'rukaʃ, e? 'Jela, de, ej'tuva!"

'Hodi i 'vika mu: "A, bre, ot' iz'b'aga?"

"Ne, bre, ne sum iz'b'agal, ama me up'laʃiha." - 'vika er'gatnun.

Ne 'znaem 'kolko ana'kiva lɯ'ʒi mu jæ na'redal. Vur'v'ut i ej'nuzi er'gatin jæ 'storil n'akna i hod' si na t'ah. A'ga si 'hodi, 'vika of'tjar'nun: "Kwd'e jæ, kwd'e jæ?"

I of'tjar'nun 'hodi na t'ah i na'hada go. "Kud'e jæ bre – 'pita of'tjar'nun – 'eto kuu'tri a'ga, da re'tjem, Ha'san a'ga kud'e jæ?"

"E, 'jatce jæ 'bolen, ej'tuva le'zi" – 'vika ze'nun mu.

I pot tjar'safan sa 'klali is'petjeni 'kori i 'kakno se jæ l'opre'vraſtal, 'vikal jæ: "Ah! 'Kokal'tjeta mi, ah, 'kokal'kovete mi". I 'kursili se sa lis'tana sūs ses da hi jæ tju'ja. I 'kolkoto se sa 'troſili, toj jæ sūj 'vikal.

"Juu 'dojdam ko'gano se na'pravi!" - 'vika of'tjar'nun.

Do'hada, ala se jæ na'utſil ta jæ um'r'al er'gatnun. 'Klava, ta mu isko'pavat e'din me'zar i 'klavat mu 'vutre i e'din mar'kuſ za da vuz'diſa. Raz'bral se jæ of'tjar'nun ta go o'vurta i go pak 'luze. 'Vika of'tjar'nun: "Kak um'r'a? Juu go 'iskaram da go 'vid'am. Juu se 'otklan'am za 'nega. "Bre, ne'moj go 'pravi!" - mu 'vikat. "Juu go 'izvad'am!" – 'vika.

Kak'siſte da jæ, 'setnæ sūs 'karaneto 'zimat pa'rine i raz'del'at hi. I 'prikanica sa 'svurſva ej'tuva!

T 2 – ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ (TÜRKÜLER)

T 2.1 Debreli Hasan

Debreli Ha'san

Bre Ha'san'u, k'up'r'ujenw 'dramska

Pres 'vetjer li ja si po'minal?

Ha'san, 'vetjer li ja si po'minal?

Bre Ha'san'u, ed'zelesket ſer'bet'

Is'pil dur si ne u'miral.

Bre Ha'san'u, kak 'mozeſ da os'taviſ

bu'bajko ti sūs 'majka ti?

Kak hi os'tavi, bre Ha'san'u?

'Pukaj sūs t'u'fek'wt, deb'relsli Ha'san,

da vuz'duhnat i bar'tjin'ne!

I da go 'tſujat, bre Ha'san'u,

I aret'lic'ne fof zin'danun 'dramski, bre Ha'san'u!

I ot mezar'luka 'kameneno da li 'retje ta sa 'ofce, bre Ha'san'u?

Kak Juu sa 'ofce, bre Ha'san'u?

Da'li ti se 'pravi da ig'raeſ da ispri'bivaſ in'sanwt?

Da'li ti se 'pravi da ig'raeſ da ispri'bivaſ in'sanwt?

Bre Ha'san'u, zin'danun 'dramski kak go pre'kara da ti jæ 'kuſtata?

Da'li 'vikaʃ ta ti jæ 'kɯʃtata, Ha'san'u?
'Pukaj sws t'u'fek'ut, bre Ha'san'u, da vɯz'dɯhnat i bar'tʃin'ne!
Da go 'tʃujat, bre Ha'san'u, i aret'lic'ne fof zin'danɯn 'dramski!
'Pukaj sws t'u'fek'ut, bre Ha'san'u, da vɯz'dɯhnat i bar'tʃin'ne, bre
Ha'san'u!

T 2.2 Penceresi yola karşı

'Tʒaman 'sreʃtu 'pwtən

'Tʒaman hi jæ 'sreʃtu 'pwtən,
'Tʒaman hi jæ 'sreʃtu 'pwtən,

I 'deno po'minat, po'furnet hi 'kamentʃek
I 'deno po'minat, po'furnet hi 'kamentʃek

'Mojna gale'nica 'ima 'pisani 'væʃki
'Mojna gale'nica 'ima 'pisani 'væʃki

'Jela si 'najdi gale'nica, gale'nica, vaj, vaj,
'Pobrojaj hi beʃ 'liri, vaj, vaj!
'Jela si 'najdi gale'nica, gale'nica, vaj, vaj,
'Pobrojaj hi beʃ 'liri, vaj, vaj!

Vi'd'ah te na kraj 'r'aka,
Vi'd'ah te na kraj 'r'aka,

Poz'nah si te ot 'væʃkite,
Poz'nah si te ot 'væʃkite,

Ja te dra'govam, da ne re'tʃeʃ,
Ja te dra'govam, da ne re'tʃeʃ.

'Jela si 'najdi gale'nica, gale'nica, vaj, vaj,
'Pobrojaj hi beʃ 'liri, vaj, vaj!

T 2.3 Berber oğlan Berberin

'Sennah pri ba'dʒena i 'mlogo se za'tʃudih.
L'o'trakna 'vratana i 'misł'am 'deno 'ide ber'bernɯn.

L'o'trakna vra'tana i 'misl'am 'deno 'ide ber'bernwñ.
Aah, aah! E, ber'ber, 'pregrebi me!
Aah, aah! E, ber'ber, 'pregrebi me!
Mer'mer na'kraj ba'džena, ja 'gal'a m ber'bernwñ.
'Britši 'starkine, 'bijat mu na 'kamwtno rw'kine,
'Britši 'starkine, 'bijat mu na 'kamwtno rw'kine,
Aah, aah! E, ber'ber, 'pregrebi me!
Aah, aah! E, ber'ber, 'pregrebi me!

T 2.4 Mehmed'im

'Trenen 'ide otda'le tʃe

'Trenen 'ide otda'le tʃe, ne go jæ vi'd'a ot du'man
'Trenen 'ide otda'le tʃe, ne go jæ vi'd'a ot du'man
Meh'met mi jæ os'tanal si'rak ot 'majka i ot bu'bajka.
Meh'met mi jæ os'tanal si'rak ot 'majka i ot bu'bajka.

I 'kamene ot'preʃ meh'tepen' Meh'metevi sa 'væʒdene.
I 'kamene ot'preʃ meh'tepen' Meh'metevi sa 'væʒdene.
'Dene sa ud'rili Meh'met'a meh'metevi sa aret'lici.
'Dene sa ud'rili Meh'met'a meh'metevi sa aret'lici.

De da vijʃ 'zmijena na'viva se na torko'lak.
De da vijʃ 'zmijena na'viva se na torko'lak.
Zagu'bih si Meh'metka, bin al'twne 'davam, 'deto go 'najde.
Zagu'bih si Meh'metka, bin al'twne 'davam, 'deto go 'najde.

T 2.5 Fethiye

Fethi'je

'Majo, ja kw'kna 'storih, 'hodih na 'lel'a.
'Majo, ja kw'kna 'storih, 'hodih na 'lel'a.

'Majo, 'kakno si i'd'ah ot 'lel'a, pri'bih si sa.
'Majo, 'kakno si i'd'ah ot 'lel'a, pri'bih si sa.

Ne 'moj do 'hada, e 'džel', ne 'moj do 'hada, 'iʃtam tri 'den'a.

Ne 'moj do 'hada, e 'dʒel', ne 'moj do 'hada, 'iʃtam tri 'den'a.

'Zemi kʊr'vivata ſer'fe ot 'menæ i 'onesi ja na 'majka.

'Zemi kʊr'vivata ſer'fe ot 'menæ i 'onesi ja na 'majka.

I 'vrisevene 'sel'ski kak 'mlogo te'tʃet.

I 'vrisevene 'sel'ski kak 'mlogo te'tʃet.

I Fet'hinine 'tʃerni 'otʃi sa zagu'beni.

I Fet'hinine 'tʃerni 'otʃi sa zagu'beni.

Ne'moj me 'bara, Ha'lil', ne'moj me 'bara.

Ne'moj me 'bara, Ha'lil', ne'moj me 'bara.

Zuu'vut me Fethi'je sʊs 'tʃerni 'otʃi.

Zuu'vut me Fethi'je sʊs 'tʃerni 'otʃi.

I k'up'r'ujenw pog'liʃta ja re'kana.

I k'up'r'ujenw pog'liʃta ja re'kana.

Fet'hinono 'dæte na 'tʃuzdi 'rʊki os'tana.

Fet'hinono 'dæte na 'tʃuzdi 'rʊki os'tana.

Ne 'moj do 'hada, e 'dʒel', ne 'moj do 'hada, tri 'den'a mi daj.

Ne 'moj do 'hada, e 'dʒel', ne 'moj do 'hada, tri 'den'a mi daj.

'Zemi kʊr'vivata ſer'fe ot 'menæ i 'onesi ja na 'majka.

'Zemi kʊr'vivata ſer'fe ot 'menæ i 'onesi ja na 'majka.

T 3 – ΕΥΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΕΣ (DUALAR VE BEDDUALAR)

EYXEΣ (DUALAR)

Καθημερινή ζωή (Gündelik Hayat)

1. Çok şükür
2. Ko'laj ge'læ! / Ko'laj da ti je!
3. Sas leko! 'Lekitʃuk da ti je de'n' uu!
4. Lek da ti je pa'zaruu!
5. Elhamdülillah
6. Bereketl'i da je!

Γιορτές (Bayram) – Baj’r’am

1. Baj’ram ba’rola.
2. Da sme ’žjuvi i ’zdravi i dogo’dina da ’pravime baj’ram
3. Hair’lu da ti je baj’ramut!

Γέννηση (Doğum) - Ro’dilka

1. Dleg da mu jæ em’jurut’ de’tetute.
2. ’Tseloto vse da mu jæ ot’voren.
3. Al’lah sas ’majka i sas bu’bajko da go is’kuti.

Γάμος (Düğün) - ’Svadba

1. Derlik da imat.
2. Hair’lu da hi jæ!
3. Al’lah da stori da osta’rejæte na e’na ’vuglanicə]

Θάνατος (Ölüm) - Umr’alo

1. Al’lah rax’met’ ej’læ!
2. Džen’’neten’ da mu jæ ot’voren!
3. Lek da mu jæ pars’nə.

KATAPEΣ (BEDDUALAR)

1. Al’lah da ti ’dava belæ.
2. Da’no um’reſ.
3. Al’lah da’no ti ’davə po- go’l’æmə be’læ.
4. Al’lah da’no ti ’is’karə/iz’vratı o’tſite.
5. Da’no mu se iz’vratı glə’vutə.
6. Da’no te ’zemi ze’mætə.
7. Al’lah da’no te stori ka’kno si ’znae.
8. Da’no te ’najde bin ke’re be’læ.

T 4 – NANOVYRİSMATA (NİNNİLER) – TAXTARIŞMATA

T 4.1 Uyu yavrum

’Zaspej, ’dætence, ’ima ’denæ za da ne spiſ.
’Zaspej, ’dætence, ’ima ’denæ za da ne spiſ.

Ti ſu spiſ i ja ſu ’platſem, ’nanni!

Ti ſuu ſpiſ i ja ſuu 'platſem, 'nanni!

'Nanni, 'dætence, 'nanni, 'mwtſkono 'menæ, 'nanni!
'Nanni, 'dætence, 'nanni, ev'lijtſko 'menæ!

'Pospej, 'dætence, pak se 'leska.
'Pospej, 'dætence, pak se 'leska.

'Dojde ſi ſe 'hitin bu 'bajko ti i nam pri 'gl'ava.
'Dojde ſi ſe 'hitin bu 'bajko ti i nam pri 'gl'ava.

Tſer'venen kwarf te'tje ot ud'ritoto, 'nanni.
Tſer'venen kwarf te'tje ot ud'ritoto, 'nanni.

'Tſakaj da 'zavurzam ej'sava 'bol'ka, 'nanni.
'Tſakaj da 'zavurzam ej'sava 'bol'ka, 'nanni.

'Nanni, 'dætence, 'nanni, 'mwtſkono 'menæ, 'nanni!
'Nanni, 'dætence, 'nanni, ev'lijtſko 'menæ!

T 4.2 'Nenni 'nenni

'Nanni mi, 'nanni, de da 'nanneſ,
'Ftſera mi jæ 'hodil na 'lel'a mu,
'Taze luk, suh je'mek'
na'pwil'nil' mu sa tor'binkana, 'nanni!
Hu-hu-hu, 'mwtſko mu 'dætence, 'nanni!
Hu-hu-hu, 'dætence mu , 'nanni!
Hu-hu-hu, 'mwtſko mu 'dætence, 'nanni!
Hu-hu-hu, 'dætence mu , 'nanni!
'Nanni mi, 'nanni, de da 'nanneſ,
'Mwtſkenomu se jæ dospalo,
'nanni mi, 'nanni, de da 'nanneſ.
Zaspi da narasteſ, nanni!
'Nanni da prevurviſ, nanni!
Nanni, 'mwtſkono 'menæ, 'nanni!
Nanni, 'majtſino, 'nanni!
'Nanni da 'nanneſ, 'mwtſko,
'Krive 'krive vur'vi fe'tan 'dæte.
'Mwtſkoto 'menæ jæ 'jatce 'mwtſko,

Ot's'a na'swj ſu na'raste, 'nanni!
Hu-hu-hu, 'mwtʃko mu 'dætence, 'nanni!
Hu-hu-hu, 'dætence mu , 'nanni!

T 4.3 'Dandini 'dandini

'Dandini 'dandi 'dostana,
Tel'cene sa 'fl'ali f bo'stana,
'Ispwidi, bostan'dʒija, go'vedata
Da ne izja'dwt 'lahanata.

T 5 – ΣΥΝΤΑΓΕΣ ΦΑΓΗΤΩΝ (YEMEK TARİFELERİ)

T 5.1 Akıtma

Te'nica

Kak na'gadame te'nica. Ej's'a ſu 'vidim kwi'kna 'klavame fof te'nitʃkine. Na'preʃ 'klavame 'kolkono 'tr'abava 'voda. 'Setnæ mu 'klavame 'braʃno, 'klavame mu 'malko sol', 'burkame go sws 'voda, 'braʃno i sol'. 'Setnæ ot'kak go pod'mæs'me, 'klavame 'kamene na o'günen i pe'tʃeme go da 'stane 'jatce 'tenko, 'kakno sa 'tenki ko'rime. 'Klavame en'nus ko'koʃka, ta se 'svar'a, 'setnæ 'ræʒime te'nitʃkine i 'klavame hi na ti'gan'a. Vur'hu ko'ritʃkine 'klavame 'tʃorba ot ko'koʃkana ('selcka ko'koʃka), 'klavame vur'hu i par'tʃitʃki ot ko'koʃkana, 'klavame mu i 'maslo. 'Setnæ go 'klavame da sa pe'tʃe, a'ga se ispe'tʃe, 'ræʒime go na k'oʃitʃki i 'sipavame mu otvur'hu pak 'pwırʒeno 'maslo i 'vikame: Da vi jæ 'slatko!

T 5.2 Kesikli Börek

Klin sws 'vurda

Ej's'a ſu prav'me klin sws 'vurda. Ko'rime hi 'sutʃeme (ot'var'ame) nie. 'Tʃukame i jaj'ca fof ko'rime, 'mes'me hi sws 'voda ili sws 'pr'æsno. 'Klavame i bli'gur 'malko, 'klavame mu ot 'sitʃko 'vutre: sol', luk, 'vurda, 'ml'ako tʃu'vursto. Pros'tirame ko'rime en'nuna ot'dol na tep'cena, 'sipavame mu ot'vurhu bor'katʃkana, pak mu 'klavame 'kora otvur'hu i pe'tʃeme go ot 'dvene 'strani. Ej'swj 'stanava 'klinus sws 'vurda.

T 5.3. Kaşnika

Kaʃnif klin

Ej's'a ſu prav'me kaʃnif klin - 'prasenik. 'Klavame 'ml'ako 'pr'asno, mi'sireno 'braʃno, zej'tin, dro'bime na 'drebno 'prasa, 'klavame mu i gurba'nato, 'mes'me go '3idko. 'Klavame na tep'cena 'malko zej'tin, 'sipavame go fof tep'cena i 'klavame go fof fu'rune da se ispe'tje. A'ga se ispe'tje iz'vadaʃ go ot fu'rune i 'reʒiʃ go na kli'naci. Pri'nisaʃ suš '3idko 'ml'ako i suš 'bürkano 'ml'ako.

T 6 – ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ (ATASÖZLERİ)

Stari dumi

1. 'D' æteno a'ga ne 'platʃe, 'tutka mu ne 'davat.
2. 'Deto ko'pe 'ropka 'drugemune, toj si 'pada 'vutre.
3. V'idi 'majka hi, z'emi 'momana.
V'idi has'taren, z'emi 'platnono.
4. 'Kruʃeno hi le'zeten hi go 'sadali '3elvine.
5. 'Mlogo 'dumi prez luʒa 'næma i 'mlogo pa'ri da sa ne ha'ramski 'næma.
6. 'Deto se 'mlogo 'smee, 'setne go ud'riva na 'platʃene.
7. Doku'ga ne 'vidiʃ 'r'akana, ne'moj vuuz'bira rui 'kavete.
8. Kutrit' jæ defski tʃul'ak, a'ga se zasur'bi fuka'rana, pa'ri ſu mu da'de.
9. A'ga ti se razsuri'di na ma'gareno, ne'moj otp'lahnava na sa'maren.
10. A'ga 'zimaʃ 'kuʃta, nap'reʃ 'zemi kom'ʃujwna.
11. Fuka'rana ifaf 'plævn'a ſu 'legne, padi'ʃahwñ 'moʒe 'jalnuʃ fof sa'nun da go 'vidi.
12. 'Dena jæ ot kasa'bui, batuʃdisava go me'sono, 'deno ja ot 'selo, batuʃdisava go i'naten.
13. 'Mutʃkana li'sitʃka pak je li'sica.
14. 'Dena 'rabata 'nema da 'stane, ne'moj 'vika a'man, ne 'stanava.
15. Ot'setn'a ag'a go 'vidiʃ, ne 'moʒeʃ da mu o'bürneʃ 'dinen.
16. 'Deno je'miʃ 'rada, po'furnet mu 'kamene.
17. I ze'mæna 'ima 'uʃi da te 'tʃue.
18. Deno l'ubi 'ruka, 'nema mu 'stanat 'n'akna 'bürnine.
19. 'Deno te 'pilence ga'rip, A'llah mu 'pravi 'kuʃtana.

20. Ka' nano ti 'vika 'hodžata, ti go 'pravi, ka' nano 'pravi, ti go ne'moj 'pravi.

T 7 – ΕΥΘΥΜΑ (ΑΝΕΚΔΟΤΑ / ΚΩΜΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ (FIKRALAR))

T 7 1. Mek't'upun na 'hodžana

E'din den jæ o'tiʃwl kom'sijwna na 'hodžana i mu vika: "Sinut mi jæ fof 'Atina. Možeʃ li – mu 'vika – da mi na'piʃeʃ edin mekt'up?" "Ja ne 'mogam da 'idam na 'Atina. – mu 'vika 'hodžana.

Kom'sijwna mu 'vika: "Ja ti ne 'vikam da 'ideʃ na 'Atina."

"Ja ne 'mogam da 'pisavam 'kamatne, 'trjabava sa'mitʃek da 'idem na 'Atina, zam da mu 'protʃeta mekt'upun."

T 7. 2. 'Snemi ke'reata

E'din den 'hod'at t'un'džarene ot 'kwʃta na 'kwʃta za da pri'gl'avat t'u't'unen. I aret'liken, 'deno jæ do ka'leko, vika mi: "Za 'malko t'un'džarene ſu 'dojdat na vam! Retʃ' mu da 'skrie televizi'onun, i ko 'može, da 'sneme i ke'reana, oti 'može da te is'karat zen'ginin i da 'zemat t'u't'unen 'jeftin."

T 7. 3. Ka'zanun i 'hodžana

'Hodžana jæ zel na'zaem ot kom's'ujena e'din ka'zan za da si 'stori en'nū 'rabata. A'ga si go 'vraʃta, 'klava e'din 'mwtʃek ka'zan. 'Pita go kom's'ujenun: "Kak'na jæ ej'zi?" 'Hodžana 'vika: "Ka'zanet' jæ ro'dil!" Kom's'ujenun se 'jatce zdrago'stil, 'stanalo mu jæ 'drago.

Po'minat se ba'ja 'dene i 'hodžana pak 'hodi na kom's'ujena da 'iʃte ka'zanen za dva-tri 'den'æ. I 'vika mu kom's'ujenun: "Kak da ne, sūs 'sitʃko 'surce!" 'Otdragoste mu go 'dava ka'zanen 'hodžune.

Po'mina se 'mlogo za'man, ne 'vraʃta si mu ka'zanen. Kom's'ujenun 'hodi na 'hodžana na 'kwʃtana i 'vika mu: "Kak'na 'stana ka'zanet?" – 'pita.

"Ha! – 'vika mu 'hodžana – Al'lah rax'met' ej'læ! Um'r'a, to se rahmetlen'disa ka'zanen!"

"A, bre, 'hodža, kak 'može da um're? To jæ ka'zan!"

"Ti kak iz'v'ara ta jæ ro'dil ka'zanen, i ne 'v'araval ta jæ um'r'al?"

ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Τ 8 – ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ (BATIL İNANÇLAR)

Προλήψεις (Κάna da ne 'praviʃ)

1. Da ne po'minal pod 'skala.
2. Na'ʃtes da se na 'gledaʃ na ogle'dalo.
3. Ko 'vidiʃ 'tjerno 'kote, ne vur'vi ti na 'hubavo 'rabitana.
4. Ko'gano 'zimal je'min, ko dig'neʃ 'lesnana 'noga, ne 'fata sa.
5. Fof 'sr'ada ko za'fatiʃ 'n'akva 'rabato, ters ti vur'vi.
6. Ko te swr'bi 'l' avata 'ruka, pa'ri ſu 'zimal, ko je 'lesnata, ſu 'davaʃ.
7. En'nui 'rabata 'kurk ke're ko go re'tʃeʃ, ſu 'stane.
8. Pri 'muitʃko 'd'aete ko obi'ripkavaʃ, 'krupitʃko ſu ja.
9. Ko 'svivaʃ 'dripine ot izvra'ten, ters ſu ti vur'vi 'rabatana.
10. Ogle'dalo ko stro'ʃiʃ, ſu ostaneʃ be'k'ar, 'n'ama da se o'zeniʃ.

Τ 9 – “MANTINAΔEΣ” (MANİLER)

Ερωτικές «μαντινάδες» (Aşk Manileri)

E'velski 'prikaznice

Ja ne 'hodem i ne 'zimam,
'deno 'rabati fof 'mesta.

Al'lah da mi da'de
'deno 'nosi kra'vata.

Op'reʃ 'kuiʃtana 'ima arʃla'mi
'zbirame 'kamen'eno ot arʃla'mine,
ja sam ne zagla'vena,
'svate 'deto 'iʃte 'nema da jæ nap'razno.

Fof 'selono nare'deni tʃa'dure,
t'a na'reda bar'dacne,
ja si poz'navam glave'nicana,
tʃer'veni hi sa'lantine.

‘Novi mi sa ‘kundrite
‘Novi, po’ hodih prez ze’len tʃe’ir,
I ‘mojen gale’nik ſe se kavur’disava,
‘kakno kavur’disavat pa’deman.

Vo’duña do’hada ‘kakno ‘te tʃe,
‘Kana ſe ‘stane aga ja po’glennam,
‘Groznana ‘kamatna ne ‘stanava,
‘Kolko ſte al’tune da ‘nosi.

«Μαντινάδες» του Ραμαζανίου (Ramazan Manileri)

‘Želtine ‘kozi ſu pa’sem,
Od gale’nik na gale’nik ſu ‘vurv’ æm,
Ko mi na da’deʃ bak’ſi ſet,
je’zi ‘tupan ſu go ‘puknam.

Sas ‘leko vi ‘dojdoh na kap’uijete,
vri’cam ‘dadoh se’l’am,
ko mi na da’dete bak’ſi ſet,
ſu se ras’surdem sas ‘vrite ‘koga.

‘Dojde ot pi’l’afan ko’kujata.
I ma’neta go do’kara,
pro’vadaj si mi bak’ſi ſet,
ot’ mi se je dos’palo.

‘Dojde mese’cwt, se pre’kara,
‘eſte e’din rama’zan ‘kohto fof go’dina,
Sbrah si bak’ſi ſet, hiz’metet’
ha’lal da jæ.

‘Stará dže’mija do’ban iſte,
Da rukaſ I da hi raz’budaſ,
iſte gol’amo ‘sürce,
Menæ jæ ko’remas ‘pylan,
A’ma arat’likes klin iſte.

1. 'Majtʃinoto 'jagnence.
2. Gro'zankono
3. Pik'litʃifko
4. 'Koto pa'mutʃek
5. 'Koto 'top mi je al'tuntʃeno.
6. Kɥijmetl'im je
7. 'Kolko mi je na'raslo 'mojto 'muntʃko.
8. Maj'muntʃeto mi
9. 'Majtʃinoto de'belko
10. 'Ruskoto mi

ΠΟΜΑΚΙΚΗ KOINOTHTA

ΜΕΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

με μετάφραση στα Ελληνικά

Π.1. ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Π. 1. 1. Nasra'din 'Hotža i I'mamwan (Μπασιά)

Bir va'kut bir za'man Nasra'din im'al an'nog 'brata. Im' 'ali su 'volove, 'krav i. 'Pasli so gi naan'no. An'nog 'denæ 'vika brat mu, Nasra'dinovjet brat: 'Oti si ne razde'lime vo'lo'vese? Toj mu 'vika: "Tji da, da gi razde'lime. Kak ſu 'stane, kak da gi razde'lime?" Naga'dili 'so su da stor'at 'jeſte an'nog 'kutʃura, an'nog ' potana, za da gi razdel'ut. 'Fatot naa'no ogra'dot an'nog 'potana 'drugog, 'novag. A'nnog 'denæ so 'pasli aj'vanene i Nasradin je popital: "'Biva li 'žine 'vl'aεzat na 'novonog 'potana da su mo, žine 'vl'aεzat na 'staraneg, da su two. Brat mu je rekul: "Da, biva". Do'hodat ak'tjanlū ga'v'ædane, 'vlaz'at vrut vof 'staraneg 'potana. 'Jalnūs an'no im'alo 'kuco, 'žikali sa go 'drugine, 'vl'alo je fof 'novanog 'potana. Nasra'din 'vika: "Tji da mu je bilo ej'zi kūs'met, i za'fata 'hūrgen da go pa'se an'nog 'vola. An'nog 'denæ na 'pladne kak je jal plad'nino, 's'æda 'blize pri 'toga, l'æga 'volot i za'fata da 'druzne. Nasra'din go 'gleda 'kaknū 'druzne i mu 'vika: "Ne'moj mi se 'krivi!" Zaftar'a mu pak: "Ne'moj mi se 'krivi! ſu tu 'zakal'am!". Dvaſ-triſ mu 'vika: "Ne'moj mi se kri'vi! ſu tu 'zakal'am!". 'Volūn se 'pakle 'druzne. I toj 'fata za'kala go. I za'fata da go praj par'tje - par'tje i da go 'm'æta ja'vanem. Da'hod'at ja'vane, kak go na'bivat i 'vikat mu: "Na 'drugono naf'to pa'rū" "Na 'drugon naf'to pa'rū."

'Hodi toj na 'drugon naf'to. Na na'hode 'nikava aj'tamazi. 'Tjaka i 'vide ajtam 'blize pa'mina a'din 'volek. I toj go za'fir'ava v'l'kane. 'Hodi v'l'kon faf an'nū'peſteria ia za'fata da ræ've. 'Kaknū ræ've v'l'klat, 'hodi Nasra'din, v'l'kon na'biva. 'vid'ava an'no 'gorne kūde ræ've v'l'kun. A'ga pa'gl'ava 'votre - 'lire. 'Zima 'gorneno sas 'lirene I 'hodi vof t'ah. I 'kazua 'bratu mu: "Jaj si isi, ad'in 'volek.. 'kaza 'kaknū 'stanalo, 'oti je na'ſel 'lirene. I brat mu pak 'vika: "Da gi razde'lime! 'Vuri, 'vika,

‘donesi kan’tarane od i’ mamuine da gi razde’lime i ne’ moj mu kaza’va, ‘vika, oti i toj ſu iſte!” I toj ‘hodi Nasra’din na i’ mamuine i ‘kaknu mu ‘kaže mu ‘vika :“Oj, I’mam, oj, I’mam, daj mi kan’tarate, ſu ‘teglime ‘lire.” Toj go ‘pi ta I’mamun: “Abe kak’nu su inej lire, kak’nu su inej pa’ri, ‘tolkos ‘mlogo, s kan’tar ſu gi ‘teglite?”“Naſi pari su in’ui, ‘mlogo su, s kan’tar gi ‘teglim.” ‘Hodi si Nasra’in s kan’tarena i ‘kazua ‘bratumu: “Aj isi isi, ‘kazaj imamuve.” Vika: “Ot” mu ‘kaza, toj ſu doj ejse’ a i toj ſu iſte!” Dru’ga go re’tje brat mu, i’ mamun na vra’tana da’hode. Dru’ga ‘nie da’hode i’ mamun, Nasra’din ‘vika: “Toj a’ko ‘dojde, ja ſu go ‘primaža, ga dojde, ſu go ‘pribija.” Da’hode i’ mamun i Nasra’din go pri’mazua. “Ku’na se’ a ſu ‘prajm, oti go pri’maza?”, za’fata da ‘kara brat mu.“Ku’na ſu go praim sea i’ mamusi?”Vika: “Ja ſu go ‘onesa, to si e ‘ma ‘rabata.”I ‘hodi ‘m’æta go f an’nug ‘suha bu’nare i as’tavæ go. Za ‘malko so raz’rukoat maha’l’æene: “Ku’de je ‘naſjet i’ mam, ku’de je ‘naſjet i’ mam?” Nasra’in ‘vika: “Ja znam ku’de je.” “TjI ku’de je?” At’karava gi na bu’narene – ej’tua ‘vutre je. I tij ‘fatat maha’l’æene, ‘siorzvat go s i ‘spuſtat go ‘vutre v bu’narene i vikat mu: “Borzo da is’karaſ i’ mamuine I ‘toa ga ‘slaz’a ‘dolu na mratjnono, na’baroa ‘n’akoja ‘glava i zafata da ‘vika: “Ej, mil’et, ej, mil’et, ‘vaſjet i’ mamen im’æſe li rogove?”

Μετάφραση:

Μια φορά και έναν καιρό ο Νασραντίν είχε έναν αδελφό. Είχαν βόδια και αγελάδες. Τα βοσκούσαν μαζί. Μια μέρα λέει ο αδελφός του Νασραντίν: «Γιατί δε χωρίζουμε τα βόδια μας;» Εκείνος του λέει: «Ναι, να τα χωρίσουμε. Άλλα πως θα γίνει, πως θα τα χωρίσουμε;» Συνεννοούνται να φτιάξουν ακόμη έναν στάβλο, για να τα χωρίσουν. Πιάνουν και χτίζουν άλλον έναν στάβλο, καινούργιο. Μια μέρα όπως βοσκούσαν τα ζώα, ο Νασραντίν ρώτησε: “Γίνεται όποια ζώα μπουν στον καινούργιο στάβλο να είναι δικά μου και όποια μπουν στον παλιό να είναι δικά σου;” Ο αδελφός του λέει: “Ναι, γίνεται”. Έρχονται το απόγευμα τα ζώα και μπαίνουν όλα στον παλιό στάβλο. Μόνο ένα που ήταν κουτσό και το τσιμπούσαν τα άλλα, μπήκε στον καινούργιο στάβλο. Ο Νασραντίν λέει: “Τέτοια ήταν η τύχη μου” και αρχίζει να το βοσκάει το ένα βόδι. Μια μέρα το μεσημέρι όπως έτρωγε μεσημεριανό, κοντά του έρχεται και ξαπλώνει το βόδι και αρχίζει να μηρυκάζει. Ο Νασραντίν το βλέπει που μηρυκάζει και λέει: “Μη μου κάνεις γκριμάτσες!” Του λέει δεύτερη φορά: “Μη μου κάνεις

γκριμάτσες! Θα σε σφάξω!" Δυο-τρεις φορές του λέει: "Μη μου κάνεις γκριμάτσες! Θα σε σφάξω!" Το βόδι συνεχίζει να μηρυκάζει. Και αυτός πιάνει και το σφάζει. Και αρχίζει να το κομματιάζει και να το πετάει στα θηρία. Έρχονται τα θηρία, τον δέρνουν και του λένε: "Την άλλη εβδομάδα τα λεφτά! Την άλλη εβδομάδα τα λεφτά".

Πηγαίνει εκείνος την άλλη εβδομάδα. Δεν βρίσκει κανέναν εκεί. Περιμένει και βλέπει κοντά να περνάει ένας λύκος. Αρχίζει να κυνηγάει το λύκο. Μπαίνει ο λύκος σε μια σπηλιά και αρχίζει να ουρλιάζει. Όπως ουρλιάζει ο λύκος, ο Νασραντίν πηγαίνει να το δείρει και βλέπει ένα πιθάρι εκεί που ουρλιαζει ο λύκος. Όταν κοιτάζει μέσα – λίρες! Παίρνει το πιθάρι με τις λίρες και πηγαίνει σπίτι του. Και λέει στον αδελφό του: "Ετσι κι έτσι, ένας λύκος..." Και του λέει τι έγινε, ότι βρήκε λίρες. Και ο αδελφός του λέει πάλι: "Να τις χωρίσουμε! Πήγανε, λέει, φέρε τη ζυγαριά από τον Ιμάμη, για να τις χωρίσουμε, αλλά μη του λες, λέει, γιατί κι εκείνος θα ζητήσει". Πηγαίνει ο Νασραντίν στον Ιμάμη κι όπως του είχε πει, του λέει: "Οϊ, Ιμάμ, οϊ, Ιμάμ, δώσε μου τη ζυγαριά, έχουμε να ζυγίσουμε λίρες". Τον ρωτάει ο Ιμάμης: "Α, μπε, τι είναι αυτές οι λίρες, τι είναι αυτά τα λεφτά, τόσα πολλά είναι, ώστε να τις ζυγίσετε με ζυγαριά; "Τα δικά μας τα λεφτά είναι έτσι, είναι πολλά, με ζυγαριά τα ζυγίζουμε". Γυρίζει ο Νασραντίν στο σπίτι του και λέει στον αδελφό του: "Ετσι και έτσι, είπα στον Ιμάμη". Του λέει ο αδελφός του: «Γιατί του είπες, θα έρθει τώρα και θα ζητήσει και αυτός». Μέχρι να το πει ο αδελφός του, να και ο Ιμάμης ήρθε στην πόρτα. Πριν έρθει ο Ιμάμης, ο Νασραντίν λέει: "Εκείνος άμα έρθει, εγώ θα τον σκοτώσω". Έρχεται ο Ιμάμης και ο Νασραντίν τον σκοτώνει. "Τι θα κάνουμε τώρα, γιατί τον σκότωσες; ", αρχίζει να το μαλώνει ο αδελφός του. "Τι θα τον κάνουμε τώρα τον ιμάμη? ". Λέει ο Νασραντίν: "Εγώ θα τον πάρω από δω, είναι δική μου δουλειά". Και πηγαίνει και τον ρίχνει σε ένα ξερό πηγάδι. Σε λίγο αρχίζουν να φωνάζουν οι κάτοικοι του μαχαλά: "Που είναι ο Ιμάμης μας, που είναι ο Ιμάμης μας". Ο Νασραντίν λέει: "Εγώ ξέρω που είναι". "Και που είναι"; Τους πηγαίνει στο πηγάδι και λέει: "Να, εδώ μέσα είναι". Και πιάνουν οι κάτοικοι, το δένουν με σχοινί, τον κατεβάζουν στο πηγάδι και του λένε: "Γρήγορα να βγάλεις τον Ιμάμη". Εκείνος, όταν κατεβαίνει κάτω, στο σκοτάδι πιάνει κάποιο κεφάλι και αρχίζει να φωνάζει; "Εί, άνθρωποι, ο δικός σας ο Ιμάμης είχε κέρατα";

Π.1.2. Kali kopela (Εμινέ)

Jæ 'bila en'nu dñste'r'a i e'din bu'bajko. I na'gudat tju'l'akun, je 'bila en'nu kom'ʃ'ujka, za da ja 'zima, da se o'ʒen'at. I'm'ala i t'a 'detʃkove, bil' sa 'nehnine dve 'dñste're i 'negovana en'nu 'dñste'r'a. A'ma ja 'jatce dra'goval bu'bajko hi, ot' 'bila mu jæ dñste'r'ana ot 'deno si ja 'galil, 'deno si ja 'iskal, 'ʒena, a'ma mu u'mr'ala. E, 'zbirat se, po'majtʃinicana ja hitʃ ne dra'govala, ot' jæ 'bila 'jatce 'hubava - kuk'nano hi jæ 'vikala i t'a go jæ 'pravila, kuk'nano hi jæ 'vikala i t'a go jæ 'pravila. A'ga e'din va'kut 'vika tju'l'akune, 'vika, ko 'iʃteʃ da ʒ'u'vejme naen'no, dñste'r'asa ti, 'vika, ſu 'zemeʃ i ſu ja o'staviʃ fof li'vadana. Ako ne, ſu ta 'ostav'a. E, 'zima ja bu'bajko hi dñste'r'ana i 'vika: "'Hajde da 'zbereme dñr'va". Otiʃ'lili sa na li'vadana, za da 'zbirat dñr'va a'gano ot plad'nina 'vika hi bu'bajkono: "Legni, 'vika, da te 'popuʃ'hui", da ja po'milava. I to ja 'zima sun. Aga se jæ probu'dila, na gla'vuna i'm'ala e'din 'kamen' i e'din torko'lak. Iskala bu'bajko ot ej'tuva, bu'bajkono ej'tam, 'n'aema bu'bajko hi. 'Zela da 'platʃe 'momitʃeno i a'ga po e'din va'kut 'zelo da se smra'ʃava i t'a tñr'kal'a torko'lakun i 'vika: "'Deto 'panne torko'lakun i ja ej'tam da 'pannam". I 'pada fof en'na ka'libka. Im'alo jæ tri'mina er'gati fof ka'libkana, aga jæ fl'ala fof kuʃtana 'bilo jæ 'jatce 'pisivo, hitʃ jæ 'bilo ne 'tʃisto. A'ga po sa'baluʃnka se o'sumnalo, po'tʃinala jæ mo'minkana, 'stanava, iz'mita, iz'sukava, na'reda, pod'reda, 'svar'a i 'skriva se. A'ga si do'hadat 'kopeletana ot 'rabata, 'gledat 'druga kva jæ 'stanala 'kuʃtana, 'stanala jæ 'jatce 'hubava, pre'tʃistena. 'Vika edinvun go'l'amun brat: "'Vuʃ'te, 'vika, vie na 'rabata, ja ſu 'senna 'vika da ja tʃakam, 'vika, ku'tro do'hada da n' pre'tʃisti 'kuʃtasa, 'vika. A'ga 'drugen den sa'baluʃnka to 'kakno jæ 'bil umo'ren ot nap'reʃnen 'dene, za'spal' jæ. T'a pak 'stanava, iz'mita, na'gada, pod'reda, 'svar'a plad'nina, do'hada si ot 'rabatuna. "'Fat' li ja, 'vika, ku'tro do'hada, vika, nam da ni 'tʃisti?" "Ne, bre, 'vika, ne 'moʒih da ja 'fatim, 'vika ze me sun". A'ga 'drugen den 'vika ikin'ðʒino brat: "'Ostavi, 'vika, ti 'vuʃri na na rab'tu, ja ſu 'ostana, 'vika, sun 'neja, da 'tʃuvam 'kuʃtasa". A'ga ikin'ðʒino brat i to za'spava, pak o'tʃist'ava. A'ga oʃun'ðʒuno den' 'trine dene 'setne, do'hada naj - 'mwtʃken brat i v'ika: "Ja ſu 'sennam i 'nema da zasp'a, ſu ja tʃakam". A'gano ot plad'nina iz'liza mo'minkana otkuʃ'jeno se jæ 'skrivala, da o'tʃisti, 'fata ja 'mwtʃkono 'kopele. 'Vika hi: "Ti ej'tuva?" "Am' ja, 'vika, sun i sun, 'vika, bu'bajko mi, 'vika, ot'kara na dñr'va, 'vika, da 'zbirame, i o'stav' me, 'vika i ja 'rekah 'deto 'panne torko'lakun i ja ej'tam da 'pannam i ja 'pannah u 'vaʃta 'kuʃta". "Zaba'l'alo ti se je, 'vika, da 'ideʃ na bu'bajko ti, 'vika?" "'Jatce mi se je zaba'l'alo da 'idem na bu'bajka mi". "Da je, 'vika, 'drugen den sa'banlun ſu 'staneʃ, ſu 'ideʃ, vika, da 'kopneʃ pod tʃer'venana 'jabuʃka, kuk'nato izle'ze, twoje si je". I t'a 'stanava sa'banlun, iz'mita, 'svar'a, na'guda, iz'pira, pod'reda, 'kopnava pod tʃer'venana 'jabuʃka i iz'liza e'din 'jatce 'kamuten siv kon, i 'bilo je vrit to'vareno al'tune. Vuʃ's'ada 'konen i ot'karava si ja na 'kuʃtana i 'ruka: "Ej, bu'ba, ej, bu'ba!" I izl'iza bu'bajko hi, 'gleda ja 'jatce s'kamuten kon. "Em, ti, 'vika, dñste'r'a, kak si 'najde pñtet' ta si 'dojde?" "Am na, 'vika, sun i sun 'praveh

mohappet". I 'vika po'majtſinicana na bu'bajkunu: "ʃu 'karaʃ i 'mojta dষte'r'a!" I t'a hi 'rekla, 'vika: "Kw'na si 'prav'la?" "A, nikw'na, 'vika, kw'deno 'panna torko'lakut, 'vika, ja ej'tam 'pannah, 'jadah, pih, se'd'ah, spah, vika, i 'rekaha, 'vika, na ti e'din kon i 'vwrvsi si!". Pro'vada, ot'karava i 'nehnata dষte'r'a. A'ga 'pwrvan den - ne je 'prav'la 'nikwna, a'ga do na ikin'džino den', pak je ne prav'la 'nikwna, a'ga na 'trine 'dene, 'vikat hi 'brat'ene: "'Zemi, 'vwri 'kopni pod b'alana 'jabwlka, kwk'nato izle'ze, 'tvoje da si je. Iz'liza ed'no, 'vika, 'kuco 'sl'apo ma'gare, 'bilo je vrit 'zmije nato'vareno. Iz'idat po'majtſinicana sws d�te'r'ana. I naj-'mwtſkono 'kopele 'zima mo'mana 'deno je 'prav'la 'rabata. Tije sa 'z'uli 'hubave i nije po-'hubave.

Μετάφραση

Είχε κάποτε μια κόρη και έναν πατέρα. Κανονίζουν για τον άνθρωπο, είχε μια γειτόνισσα, να την πάρει, να την παντρευτεί. Είχε και αυτή παιδιά, είχε δυο κόρες και αυτός είχε μια κόρη. Άλλα πολύ την αγαπούσε την κόρη του, επειδή ήταν από τη γυναίκα που την ήθελε, την αγαπούσε, αλλά του πέθανε. Ε, μαζεύτηκαν, αλλά η μητριά καθόλου δεν την αγαπούσε την κόρη του, επειδή ήταν πολύ καλή – ό, τι και να της έλεγε το 'κανε. Μέχρι που μια μέρα, λέει στον άνθρωπο, εάν θέλεις να ζήσουμε μαζί, την κόρη σου, λέει, θα την πάρεις και θα την αφήσεις στο λιβάδι. Εάν όχι, θα σε αφήσω. Ε, παίρνει ο πατέρας την κόρη του και λέει: «Άντε να πάμε να μαζέψουμε ξύλα». Πήγαν στο λιβάδι, για να μαζέψουν ξύλα και μετά το μεσημέρι της λέει ο πατέρας: «Ξάπλωσε, λέει, να σε χαιδέψω!» Και την παίρνει ο ύπνος. Όταν ξύπνησε, στο κεφάλι της είχε μια πέτρα και ένα κουλούρι. Έψαξε τον πατέρα της, εδώ ο μπαμπάς της, εκεί ο μπαμπάς της, πουθενά ο μπαμπάς της. Άρχισε να κλαίει το κορίτσι, κάποια στιγμή άρχισε να βραδιάζει και εκείνη κύλησε το κουλούρι και λέει: «Οπου πέσει το κουλούρι, εκεί και εγώ να πέσω!» Και έπεσε πάνω σε μια καλύβα. Είχε τρεις εργάτες που ζούσαν στην καλύβα, αλλά όταν μπήκε η κοπέλα στο σπίτι, ήταν πολύ βρώμικο, καθόλου δεν ήταν καθαρό. Όταν το πρωί ξημέρωσε, ξεκουράστηκε η κοπέλα, σηκώνεται, σκουπίζει, σφουγγαρίζει, τακτοποιεί, μαγειρεύει και κρύβεται. Όταν γύρισαν τα αγόρια από τη δουλειά, βλέπουν άλλο έγινε το σπίτι, έγινε πολύ ωραίο, καθαρό. Λέει ο ένας, ο μεγάλος αδελφός: «Πηγαίνετε, λέει, εσείς στη δουλειά, εγώ θα κάτσω, λέει, να την περιμένω, να δω ποια έρχεται να μας καθαρίζει το σπίτι, λέει». Την άλλη μέρα το πρωί, όπως ήταν κουρασμένος από την προηγούμενη μέρα, αποκοιμήθηκε. Αυτή πάλι σηκώνεται, σκουπίζει, τακτοποιεί, μαγειρεύει μεσημεριανό και έρχονται από τη δουλειά. «Την έπιασες, λέει, ποια έρχεται, λέει, να μας καθαρίσει;» »Όχι βρε, λέει, δεν μπόρεσα να την πιάσω, λέει, με πήρε ο ύπνος». Την άλλη μέρα λέει ο δεύτερος αδελφός: «Άσε, λέει, εσύ πήγαινε στη δουλειά, εγώ θα μείνω, λέει, να φυλάω στο σπίτι». Και ο δεύτερος αδελφός αποκοιμήθηκε και εκείνη πάλι καθάρισε. Την τρίτη μέρα, τρεις μέρες μετά, έρχεται ο μικρότερος αδελφός και λέει: «Έγώ θα κάτσω και δε θα κοιμηθώ, θα περιμένω». Όταν το μεσημέρι βγαίνει η κοπέλα από κει που ήταν κρυμμένη, για να καθαρίσει, την πιάνει ο μικρότερος και της λέει: «Εσύ τι θέλεις εδώ;» «Αμ' εγώ, έτσι κι έτσι, λέει, ο μπαμπάς με πήγε να μαζέψουμε ξύλα και με άφησε, λέει, και εγώ είπα: Όπου πέσει το κουλούρι, εκεί να πέσω κι εγώ και έπεσα στο δικό σας σπίτι». «Τον

πιθύμισες, λέει, τον μπαμπά σου;» «Πολύ τον πιθύμησα και θέλω να γυρίσω στον μπαμπά μου». «Ας είναι, λέει, αύριο το πρωί θα σηκωθείς και θα πας, λέει, να σκάψεις κάτω από την κόκκινη μηλιά, ό, τι βγει, δικό σου είναι!». Σηκώνεται η κοπέλα το πρωί, σκουπίζει, μαγειρεύει, τακτοποιεί, πλένει, και πηγαίνει και σκάβει κάτω από την κόκκινη μηλιά. Βγαίνει ένα πολύ όμορφο γκρίζο άλογο, ήταν ολόκληρο φορτωμένο με χρυσά. Καβαλάει το άλογο, εκείνο την πήγε στο σπίτι της και φώναξε όταν έφτασε: «Ει, μπαμπά, ει, μπαμπά!» Βγήκε ο μπαμπάς της, τι να δει: ένα πολύ όμορφο άλογο. «Εμ, εσύ, λέει, κόρη μου, πως βρήκες το δρόμο και γύρισες;». «Αμ, να, λέει, έτσι και έτσι έκανα». Και λέει η μητριά: «θα πας και τη δική μου την κόρη!» Και την ρώτησε: «Τι έκανες?» «Α, λέει η κοπέλα, όπου έπεσε το κουλούρι, λέει, και εγώ εκεί έπεσα, έφαγα, ήπια, έκατσα, κοιμήθηκα, λέει και μου είπαν να ένα άλογο και πήγαινε σπίτι σου». Στέλνει και πηγαίνει και τη δική της κόρη. Την πρώτη μέρα – δεν έκανε τίποτα, τη δεύτερη μέρα πάλι τίποτα, την τρίτη μέρα της λένε τα αδέλφια: «Πάρε και σκάψε κάτω από την άσπρη μηλιά, ό, τι βγει, δικό σου να' ναι!» Βγαίνει ένα, λέει, κουτσό και τυφλό γαϊδούρι, φορτωμένο με φίδια. Έφαγαν τα φίδια την μητριά και την κόρη της. Και το μικρότερο αγόρι παίρνει την κοπέλα που ήταν εργατική. Και έζησαν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα.

II.1.3. Pepe'luhka (Εμινέ)

Ej'suva 'prikaznica ja zv'uut Pepe'luha. 'Bila jæ en'nus fukarø, edin sirak i bu'bajkono se o'jen'ava sis 'druga en'nus i po'majtšinicana i'm'ala jæ 'eſte dve dñste're, i 'stanali sa tri. Ko'gano jæ 'zela po'majtšinicana za da ja 'gleda, 'nehnine dñste're si je fse pod'redala, pre'men'ala 'hubave za baj'ram, za 'sit'ko i t'a, 'deno jæ 'bila si'rak, ne ja sa 'ratjili, fse jæ 'bila t'a pod'metnata, pri kujeno jæ ba'džena, pri pepel'nus. Im'ala jæ en'nus 'krava. O'stav'li ja sa ja pre'de 'vulna, ala hi sa 'davalı her'g'un 'jatce 'mlogo 'vulna da pre'de, sa'balujn kat' hi ja da'dut jakšamluin ka ja or'tosa. Naen'nus do'hada po'majtšinicana – ja 'vid'ava, na dvaſ do'hada, na tris do'hada ja 'vid'ava ne 'može 'nikak da ja umo'ret'. Ala mominkuna ot' jæ im'ala 'kravana i 'hran'la ja jæ 'jatce i 'gled'la ja jæ i 'rekla hi jæ'kravana: "Ot' se sakul'disavaſ ti, kük'na ti jæ 'dert'ut, vika?" "O'stav'li mi sa, 'vika, 'mlogo tju'vele 'vulna, 'vika, da 'predam, ala ja ne 'moga". 'Vika: "Ja ſu ja jam, ſu is'karavam pres 'rogovese i ti ſu ja na'vivaſ".

'Videla ja po'majtšinicana ta 'kravana ja'de 'vulnana i pre'karava ja pres 'rogovene i mo'minkuna, si'rakun go na'vivva. 'Vika po'majtšinicana bu'bajkonomu 'vika: "ſu za'kolid 'kravasa". 'Sluſa go pepe'luhku, mo'minkuna ot' ſu za'kol' at 'kravana i 'zela da 'platſe i 'kravana 'vika: "Ot", 'vika, 'platſej, kük'na jæ 'stanalo?" "Am' 'tjuh, 'vika, po'majtšinicana 'vika ſu tui za'kol'at, 'vika, i ja zam nema kuit'ro da mi po'mogne." "A, 'vika, hitſ ne 'moje da ti jæ 'balno, da me za'kol'at, tie ſu ja'dut me'sono i ti ſu z'biraſ 'kokalene". I 'sennala jæ mo'minkuna, tie ja'dut i mo'minkuna

z'bira 'kokale. 'Ruka ja po'majtſinicana: "Jela, 'muri da ja'deſ!" "Ne ſta, ne ſta!" "Jela, 'muri da ja'deſ!" "Ne iſta, ne iſta!" Pak ja sa 'rukrali da 'ide da ja'de ne je ra'tſila. "Am' oti' z'biraſ 'kokaleto?" "Am' 'zbiram, 'vika, da hi ne 'furl'ame". "I a'ga, 'vika, zbe'reſ vrit 'kokaleno, ſu 'ideſ, 'vika, da hi zako'pejſ pod e'din tjer'ven tren'dafel'. Ku'ga-a-ato 'dode va'kut, vika, za da ti pritr'abavat, ſu hi spome'neſ i ſu 'ideſ da isko'pejſ pod tjer'venun tren'dafel". Doſluo jæ va'kut, po'iskali sa ja ot se'lono 'bejevono 'kopele, i otiſluila jæ mo'minkuna... a'ga sa itiſluili da ja iſtat, 'rekla jæ po'majtſinicana: "Ja 'imame, 'vika, dve." "Nemate, 'vika, tri?" "Ne, vika, dve!" "Nie, 'vika, sme se nau'tſili ta 'imate tri 'duſteri. Nij iſteme, 'vika, 'deno jæ, vika, otſun'džuna 'duſter'a, 'vika!" I spome'nala se jæ mo'minkuna za da 'ide da 'kopne pod tjer'venun tren'dafel' i iz'liza e'din tjer'ven kon', 'kamaten 'jatce kon' i 'hodi 'bejevono 'kopele i 'zima mo'mana pepe'luhkuna suſ 'kon'a ven'naj. I'm'alo jæ 'mlogo al'tune i liri. 'tije sa 'zili 'hubavence i bil' sa da'letje ot po'majtſinicana.

Μετάφραση

Αυτό το παραμύθι το λένε «Πεπελούχα» («Σταχτοπούτα»). Ήταν ένα φουκαριάρικο, ένα ορφανό και ο πατέρας της παντρεύτηκε μια άλλη γυναίκα. Η μητριά είχε ακόμη δυο κόρες και έγιναν τρεις. Όταν την πήρε η μητριά να την κοιτάζει, τις δικές της κόρες όλο τακτοποιούσε, τις έντυνε ωραία για τις γιορτές, για όλα, και αυτήν που ήταν ορφανή, δεν την ήθελαν, όλο την έδιωχναν εκεί που ήταν το τζάκι, στη στάχτη. Είχε μια αγελάδα. Της άφηναν μαλλί να γνέθει αλλά της έδιναν κάθε μέρα πάρα πολύ μαλλί να γνέθει, το πρωί θα της το δώσουν και το βράδυ θα το τελειώσει. Μια φορά έρχεται η μητριά και την βλέπει, δυο φορές έρχεται, τρεις φορές έρχεται και τη βλέπει, δεν μπορεί με κανέναν τρόπο να την κουράσει. Αλλά η κοπέλα είχε την αγελάδα, την τάιζε, την κοίταζε πολύ και της είπε η αγελάδα: «Γιατί είσαι στεναχωρημένη, ποιο είναι το ντέρτι σου;» της λέει. «Μου άφησαν, λέει, πολλά τσουβάλια με μαλλί, λέει, να γνέσω, αλλά δεν μπορώ». Της λέει η αγελάδα: «Εγώ θα το τρώω το μαλλί και θα το βγάζω από τα κέρατα νήμα και εσύ θα το τυλίγεις».

Μα η μητριά είδε πως η αγελάδα τρώει το μαλλί και το βγάζει νήμα από τα κέρατα και η κοπέλα, η ορφανή, το τυλίγει. Λέει η μητριά στον πατέρα: «Θα σφάξουμε την αγελάδα». Το ακούει η Πεπελούχα, η κοπέλα, που θα σφάξουν την αγελάδα, άρχισε να κλαίει και η αγελάδα την ρώτησε: «Γιατί, της λέει, κλαις, τι έγινε;» «Αμ' άκουσα, λέει, τη μητριά που είπε να σε σφάξουν, λέει, και εγώ δεν έχω κανέναν να με βοηθήσει». «Α, λέει, καθόλου να μη λυπάσαι, ας με σφάξουν, εκείνοι θα τρώνε το κρέας, και εσύ θα μαζεύεις τα κόκκαλα». Έκατσε η κοπέλα, οι άλλοι έτρωγαν και η κοπέλα μάζευε τα κόκκαλα. Την φωνάζει η μητριά: «Ελα, μαρί, να φας!» «Δε θέλω, δε θέλω!». «Ελα, μαρί, να φας!» «Δε θέλω, δε θέλω!». Πάλι τη φώναξαν να πάει να φάει και δεν ήθελε. «Αμ' γιατί μαζεύεις τα κόκκαλα;» «Αμ' τα μαζεύω, λέει, να μην τα πετάξουμε». «Και όταν, λέει, μαζέψεις τα κόκκαλα, να πας, λέει, να σκάψεις και να τα θάψεις κάτω από μια κόκκινη τριανταφυλλιά. Και ό-ο-όταν έρθει η ώρα και τα χρειαστείς, θα το θυμηθείς και θα πας να σκάψεις και να τα βγάλεις από κάτω από

την κόκκινη τριανταφυλλιά». Ήρθε η ώρα, τη ζήτησαν την κοπέλα από το χωριό, ο γιος του μπέη, και πήγε η κοπέλα... και όταν πήγαν να τη ζητήσουν, είπε η μητριά: «Έχουμε μόνο δυο κόρες». «Δεν έχετε, της λέει, τρεις;» «Όχι, λέει, δυο!» «Εμείς, λέει, μάθαμε πως έχετε τρεις κόρες. Εμείς θέλουμε, λέει, την τρίτη σας κόρη, λέει!» Θυμήθηκε τότε η κοπέλα να πάει να σκάψει κάτω από την κόκκινη τριανταφυλλιά και βγαίνει ένα κόκκινο άλογο, ένα πολύ ωραίο άλογο. Και πήγε ο γιος του μπέη και πήρε την κοπέλα την Πεπελούχα με το άλογο μαζί. Εκείνος είχε πολλά χρυσά και λίρες. Και έζησαν αυτοί καλά, μακριά από τη μητριά.

Π.2. ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Π.2.1. 'Rusa 'kosa 'jimam (Εμινέ)

'Rusa 'kosa 'jimam,

fibitʃki si 'nemam [2]

'Zemi 'menjæ 'pʊrvo 'l'ube

i ja da 'jimam [2]

'Bjæli 'rækki 'jimam,

bur'mi si 'nemam [2]

'Zemi 'menjæ 'pʊrvo 'l'ube

i ja da 'jimam [2]

'Tenka 'snaga 'jimam,

Kadi'fe si 'nemam [2]

'Zemi 'menjæ 'pʊrvo 'l'ube

i ja da 'jimam [2]

'B'æli 'nogi 'jimam,

'kundri si 'nemam. [2]

'Zemi 'menjæ 'pʊrvo 'l'ube

i ja da 'jimam [2]

Μετάφραση

Ξανθά μαλλιά έχω,
κοκαλάκια δεν έχω,
πάρε μου, πρώτη μου αγάπη,
και εγώ να έχω.

Ασπρα χέρια έχω,
Βραχιόλια δεν έχω,
πάρε μου, πρώτη μου αγάπη,
και εγώ να έχω.

Λεπτό κορμί έχω,
Κατιφέ δεν έχω,
πάρε μου, πρώτη μου αγάπη,
και εγώ να έχω.

Ασπρα πόδια έχω,
Κουντούρια δεν έχω,
πάρε μου, πρώτη μου αγάπη,
και εγώ να έχω.

Π.2.2. Rado 'bjalo 'milo 'ljube (Εμινέ)

'Rado 'bjalo 'milo 'ljube,
'Rado 'bjalo 'milo 'ljube,
'zemi 'puʃka ta me 'jobij
'grabne 'noʒe ta me 'zdrobi.

'Grabne 'noʒe ta me 'zdrobi.
'grabne 'noʒe ta me 'zdrobi,
ta me 'stori na dve, na tri,
da ne 'gledat ' mojse 'joʃti.

Da ne 'gledat ' mojse 'joʃti,

da ne 'gledat ' mojse ' joſti,
ga te 'vodi 'drugo j 'ljube
ga te 'vodi 'drugo j 'ljube

As ko ti sȝm glave' nica,
as ko ti sȝm glave' nica
'jimam ljube as vojnika,
'jimam ljube as vojnika.

Μετάφραση

Ράντο áσπρη, αγαπημένη μου,
Ράντο áσπρη, αγαπημένη μου,
Πάρε óπλο και σκότωσέ με,
Άρπαξε μαχαίρι και κομμάτιασέ με.
Άρπαξε μαχαίρι και κομμάτιασέ με,
άρπαξε μαχαίρι και κομμάτιασέ με,
κάνε με δυο-τρία κομμάτια,
να μη βλέπουν τα μάτια μου.
Να μη βλέπουν τα μάτια μου,
να μη βλέπουν τα μάτια μου
που σε éχει áλλος.
Εγώ δεν είμαι αρραβωνιαστικά σου,
εγώ δεν είμαι αρραβωνιαστικά σου,
έχω αγαπημένο εγώ φαντάρο,
έχω αγαπημένο εγώ φαντάρο.

Π.2.3 'N'ur'a 'jotkak jæ 'legnala (Εμινέ)

'N'ur'a 'jotkak jæ 'legnala,
'N'ur'a 'jotkak jæ 'legnala,

c''ala ji 'ravna go'dina .

C''ala ji 'ravna go'dina ,
c''ala ji 'ravna go'dina,
go'dina ji polo'vina.

'Stani se 'N'ur'a 'jopravæj,
'stani se 'N'ur'a 'jopravæj,
'jopravæj, 'N'ur'a 'napravæj.

'Jopravæj, 'N'ur'a , 'napravæj,
'jopravæj, 'N'ur'a , 'napravæj,
'listeno se jæ 'lisnolo.

'Listeno se jæ 'lisnolo,
'listeno se jæ 'lisnolo,
'cvetkene se sa ras'cvjætli.

'Ljube le 'milo ji 'drago,
'ljube le 'milo ji 'drago,
'N'ur'a se 'zbira 'tørnova.

'N'ur'a se 'zbira 'tørnova,
'N'ur'a se 'zbira 'tørnova,
'tebæ se 'v'aera ne 'fata.

Μετάφραση

Από τότε που η Νούρια έπεσε στο κρεβάτι,
ολόκληρος χρόνος,

ολόκληρος χρόνος και άλλος μισός.

Σήκω, Νούρια, να γιάνεις,

να γιάνεις, να γίνεις καλά,

τα φύλλα άνοιξαν

Τα φύλλα άνοιξαν,

τα φύλλα άνοιξαν,

τα λουλούδια άνθισαν.

Αγαπημένε μου, ακριβέ,
αγαπημένε μου, ακριβέ μου,
η Νούρια ετοιμάζεται, φεύγει.
Η Νούρια ετοιμάζεται, φεύγει.
εσένα δεν είναι να σε εμπιστεύομαι.

Π.2.4 'Puška j 'pukna (Εμινέ)

'Puška j 'pukna 'jagdar,
'puška j 'pukna, jag'dice,
'puška j 'pukna v 'gorana ze'lena.

'Detoj 'pannam, 'jagdar,
'detoj 'pannam, jag'dice,
tam me zaro'vjæjte.

S 'noʒitʃki mi, 'jagdar,
s 'noʒitʃki mi, jag'dice,
s 'noʒitʃki mi 'ropa isko'pajte.

S 'noʒeve mi, 'jagdar,
s 'noʒeve mi, jag'dice,
s 'noʒeve mi 'menjæ zaro'vjæjte.

Na no'gi mi, 'jagdar,
na no'gi mi, jag'dice,
na no'gi mi 'loza posad'ajte.

Na sre'de mi, 'jagdar,

na sre' de mi jag'dice,
na sre' de mi tʃeʃ'me jogra'd'ajte.

Na gla'va mi, 'jagdar,
na gla'va mi, jag'dice,
na gla'va mi baj'rak po'bijajte.

Μετάφραση

Τουφεκιά έπεσε, φίλε μου
τουφεκιά έπεσε, φίλε μου
τουφεκιά έπεσε στο πράσινο δάσος.

Όπου πέσω, φίλε μου
όπου πέσω, φίλε μου,
όπου πέσω, εκεί να με θάψετε.

Με τα μαχαίρια μου, φίλε μου
Με τα μαχαίρια μου, φίλε μου
Με τα μαχαίρια μου το λάκκο να μου σκάψετε.

Με τα μαχαιράκια μου, φίλε μου
Με τα μαχαιράκια μαχαίρια μου, φίλε μου
Με μικρά μαχαίρια, εμένα να με παραχώσετε.

Στα πόδια μου, φίλε μου
στα πόδια μου, φίλε μου
στα πόδια μου κλίμα να φυτέψετε.

Στη μέση μου, φίλε μου,
στη μέση μου, φίλε μου,
στη μέση βρύση να χτίσετε.

Στο κεφάλι μου, φίλε μου,
στο κεφάλι μου, φίλε μου,
στο κεφάλι μου μπαϊράκι να σηκώσετε.

Π.2.5. Kuku'vitʃkana 'kukava (Εμινέ)

Kuku'vitʃkana 'kukava

f 'naʃena 'dol'ne gra'dina,

F naʃena 'dolna gra'dina,

na tʃer'venana ka'lina.

Na tʃer'venana ka'lina

'Izlezi, 'majtʃo, pos'lufej.

'Izlezi, 'majtʃo, pos'lufej,

ka'kof mi ha'ber 'kazava.

Ka'kof mi ha'ber 'kazava.

Ili ſu 'boLEN da 'leʒam,

Ili ſu 'boLEN da 'leʒam,

Ili ſu 'bol'ni da 'gledam.

'Sinu le, 'sinu, 'majtʃine,

'Nema ni 'boLEN da 'leʒiʃ,

'Nema ni 'boLEN da 'leʒiʃ,

'Nema ni 'bol'ni da 'gledaʃ,

Jam ste na 'hasker da 'ideʃ,

Dev'let'u his'met da 'praviʃ

Ο κούκος λαλεί

Ο κούκος λαλεί

Στο δικό μας κάτω κήπο.

Στο δικό μας κάτω κήπο,

Στη κόκκινη ροδιά.

Βγες, μάνα και άκουσε,

Τι χαμπέρι μου φέρνει

Μήπως άρρωστος θα πέσω

Ή αρρώστους θα κοιτάζω;

Γιε μου, γιε μου καλέ,
Ούτε άρρωστος θα πέσεις,
ούτε αρρώστους θα κοιτάζεις,
αύριο φαντάρος θα φύγεις,
στο ντουβλέτι (κράτος) χισμέτ να κάνεις.

Π.3. ΕΥΧΕΣ-ΚΑΤΑΡΕΣ

ΕΥΧΕΣ (Μπασιά)

Π.3.1. Καθημερινή ζωή

‘Mlogo da Ʒi ‘vejʃ!
A’llah da ti ‘dava ‘zdrav’e!
‘Ʒivi i ‘zdravi!
A’llah ka’bul da ti ‘praj!

Π.3.2. Ευχές γάμου

Hairl’u da ti je!
Hairl’u da mu je ne’v’astatΛ!
Da’no so po’gadot!

Π.3.3. Ευχές για γέννηση παιδιού

Mashallah!
Dano mu Ʒi ‘vee!
Xair’lu da mu je!
Da ti je ‘zdravo!

Π.3.4. Ευχές για θάνατο συγγενούς

Al’lah rax’met’ ej’læ!
Le’ka da mu je pars’tana!

Na 'hubava me'k'ana da 'ide!

Π.3.5. KATAPEΣ (Μπασιά)

Da'no ne 'vid'avaʃ ha'ir!

Da'no um'reʃ!

Da'no tu grom ud'rije!

Da'no ne 'stigaʃ da vam!

Da'no tu najde bel'a!

Da'no tu 'volek 'iz'ade!

Π.4. ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑΤΑ-ΤΑΧΤΑΡΙΣΜΑΤΑ

Π.4.1. Nani mi nani (Εμινέ)

'Nani mi 'maitʃino

'nani gol''am tʃek da 'staneʃ,

'majce ti is'met da praviʃ.

'Nani da zas'pej 'maitʃino

'Nani gol''am tʃek na ra'stej

'Nani gol''am tʃek na ra'stej

'Nani na a'sker da 'ideʃ.

Μετάφραση

Νάνι της μανούλας το παιδάκι,

Νάνι μεγάλος άνδρας να γίνεις,

της μανούλας το χατίρι να κάνεις.

Νάνι κοιμήσου της μανούλας το παιδάκι

Νάνι μεγάλος άνδρας να μεγαλώσεις

Νάνι μεγάλος άνδρας να μεγαλώσεις

Νάνι στο στρατό να πας.

Π.4.2 Tintiri, Babo... (Εμινέ)

‘Tintiri, ‘babo, tintiri,

‘Imaʃ si ‘moma ‘kamatna.

Daj mi ja ‘babo, daj mi ja,
ʃe ti ‘oram ‘mestata,
ʃe ti ‘oram ‘mestata,
ʃe ti ‘karam ‘dωrvata.

Daj mi ja, babo, daj mi ja,
ʃe ti ‘gledam ‘momata.

Μετάφραση

Τίντιρι, μπάμπω, τίντιρι,
Έχεις κοπέλα όμορφη,
Δωσ’ μου τη, μπάμπω, δωσ’ μου τη,
Θα σου οργώνω τα μέρη (χωράφια)
Θα σου οργώνω τα χωράφια,
Θα σου κουβαλάω τα ξύλα.
Δωσ’ μου τη, μπάμπω, δωσ’ μου τη,
Θα σου την προσέχω την κοπέλα.

Π.4.3 ‘Tiri ‘tiri ‘Radko (Εμινέ)

‘Tiri ‘tiri ‘Radko

‘Zemi ‘men’ā ‘bratko.

Kak da te ‘zemam

Ga si ‘hire gurel’ivo

Ga si ‘Rada parta’livo.

Μετάφραση

Τίρι τίρι Ράντκο,
Πάρε με, αδελφάκι.
Πώς να σε πάρω,
Αφού είσαι τσιμπλιάρης,
Αφού είσαι παρτάλης.

Π.5. ΣΥΝΤΑΓΕΣ (Εμινέ)

Π.5.1 Parenik

‘T ſetiri bar ’daka ’voda, tri bar ’daka ’braſno, aga vuz’vri vo’duna ſa mu’sipeſ ſol’. Ja’vaſ- ja’vaſ ſu mu ’ſipavaſ bra’ſnono i ſu go’burkaf. A’ga stane ’jatce tſu’vurſto na tepeſena ſu ſi ras’ſipala kavur’muna, ’ſireneno i ſu ’ſipeſ otvuz’hu katſa’maka i ſu go ras’tikaſ ſus pi’tar’ ot’ſkra, ſa mu kavur’diſaſ i ’maslono, i ſu go ’ſipeſ otvur’hu, i do ’nega ſu mu vuz’buurkaſ i ’ml’ako, ajr’an.

«Πάρενικ»

Τέσσερις κούπες νερό, τρεις κούπες αλεύρι, όταν το νερό αρχίσει να βράζει να ρίξεις αλάτι. Σιγά – σιγά ρίχνεις το αλεύρι και ανακατεύεις. Όταν δέσει αρκετά, στο ταψί θα έχεις απλώσει τον καβουρμά, το τυρί και θα ρίξεις από πάνω το κατσαμάκι και θα το απλώσεις από άκρη σε άκρη, θα κάψεις το βούτυρο, θα το ρίξεις από πάνω και δίπλα θα ανακατέψεις/χτυπήσεις και το γιαούρτι, αριάνι.

Π.5.2 Klin

Vof e’din bar’dak ’voda ſu ’ſipeſ ’malko ſol’tſica i dve tri ’kapki zej’tin ſu o’mæſiſ da ’prajif ko’rine, ſu ’zemeſ da ot’vorif i ’dvæne ko’ri, ſu vaz’buurkaſ vuf a’nnō le’henſe beſ zuz’na pa’tato, edn’u ’ruka pi’rintſ, ann’u par’tſe ’ſirene, dve jaj’tsa, ’malko ’rigan, i ’malko ſol’tſica i zej’tintſek. I ſu go ras’ſipeſ vof te’pcena i ſu go kla’deſ da sa pe’tſe ’vurhu ’ſobana za da ’stane ’taja paradosja’ko. I ’ſetne ga ſu ispe’tſe ot e’nnuna ſtra’na, ſu go o’buurneſ ot ’drugano i vur’hu is’pekonono ſu mu kla’deſ ’malko ’maslo.

Παραδοσιακή πίτα «Κλιν»

Σε μία κούπα νερό θα ρίξεις λίγο αλατάκι και δυο τρεις σταγόνες λαδάκι και θα ζυμώσεις για να κάνεις φύλλα. Θα πιάσεις να ανοίξεις δύο φύλλα, θα ανακατέψεις σε μια λεκανίτσα πέντε πατάτες, μια χούφτα ρύζι, ένα κομμάτι τυρί, δύο αυγά, λίγη ρίγανη, λίγο αλατάκι και λαδάκι. Θα το αδειάσεις στο ταψί και θα το αφήσεις να ψηθεί στη σόμπα να γίνει παραδοσιακή και μετά αφού ψηθεί από την μία πλευρά θα την γυρίσεις από την άλλη και πάνω στην ψημένη πλευρά θα βάλεις λίγο βούτυρο.

Π.5.3. Zel’e

‘Zemeſ ta zdro’biſ ’zel’eno, po’pariſ go vuf vuz’vr’ana ’voda, ’ſetne go isce’diſ, zdro’biſ tri gla’vice luk, kla’deſ mu ’zel’eno, os’taviſ go da po’vri ’malko ba’ſaj ka’ru bir ſa’hat, i zam da zdr’biſ ber’kat’ zuz’na pa’tato – dve-tri-beſ alt’u. A’ga se ſva’ri pa’tato, ’ſipeſ mu ’maltſinko ’ſalca, ſol’tſica i zej’tintſek. Zej’tin ’malko ’ot’ mu ’ſetne kavur’diſvaſ i ’maslo. E’ga vijſ ta ſe e ſva’ril ’hubao pa’tatono, o’maſkaſ go, ’ſipeſ mu i ’maslono, vuz’buurkaſ go i “Καλή όρεξη!».

Χόρτα

Παιίρνεις και κόβεις τα χόρτα, τα ζεματάς σε βραστό νερό, μετά τα στραγγίζεις, κόβεις τρία κεφάλια κρεμμύδι, βάζεις τα χόρτα και αφήνεις να βράσει λίγο περίπου μια ώρα, για να κόψεις και μερικές πατάτες – δυο-τρεις-πέντε-έξι. Όταν βράσουν οι πατάτες, προσθέτεις λίγη σάλτσα, αλατάκι και λαδάκι. Ελαιόλαδο λίγο, επειδή μετά θα κάψεις και βούτυρο. Όταν δεις ότι έβρασαν καλά οι πατάτες, τις λιώνεις, ρίχνεις και το βούτυρο, ανακατεύεις και Καλή όρεξη!

Π 6. ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ (Μπασιά)

1. A'ga tu u'pari 'pr'asnono, 'dueʃ 'ml'akono.

Οποιος καεί με το γάλα, φυσάει και το γιαούρτι.

2. 'Krade'noto 'nema 'm'asto.

Το κλεμμένο δεν έχει θέση.

3. 'Motno 'vodo da ne 'borkaʃ.

Θολό νερό μην ανακατεύεις.

4. 'Poln i 'otʃi 'prazni 'rok i.

Γεμάτα μάτια, άδεια χέρια.

5. Re'kana vɯ'rvi na de'nizene.

Το ποτάμι πηγαίνει στη θάλασσα.

6. Radi mo da tu 'mehno.

Γέννησέ με να σου μοιάσω.

7. 'ʃilo vof 'torbo ne se'di.

Σουβλί σε τορβά δεν κάθεται.

8. 'Spomeni vol'kate da ti 'dojde na pra'gate.

Ονομάτισε το λύκο να σου 'ρθει στο κατώφλι.

9. 'Stori 'hubavo da si 'najdeʃ be'l'uto.

Κάνε καλό να βρεις το μπελά σου.

10. Stra'hot si 'nema ka'libo.

Ο φόβος δεν έχει καλύβι.

11. Meždu 'suhono 'dúrvo i su'rovono ga'ri.
Μαζί με το ξερό ξύλο καίγεται και το χλωρό.
12. Vol'kot ne je jal sos para'tjeno.
Ο λύκος δεν τρώει με παραγγελία.
13. Jeʃ 'luka da si 'tuka.
Φάε κρεμμύδι, αλλά να είσαι εδώ (Φτωχός, αλλά μείνε στον τόπο σου).
14. 'Zivi 'kone za ze'leno 'tr'avo.
Ζήσε Μάη μου να φας τριφύλλι. (κυρ. Ζήσε άλογο για πράσινο χορτάρι)
15. 'Zie 'nema a'kwla 'ima 'noga.
Οποιος δεν έχει μυαλό έχει ποδάρια.
16. 'Zono 'kutʃe ne 'hape.
Ο σκύλος που γαυγίζει δε δαγκώνει.
17. Al'lah 'sval'a i 'katʃe.
Ο Αλλάχ σε ανεβάζει και κατεβάζει.
18. Bar'zatana 'kutʃka sl'apa gi 'rada.
Η γρήγορη σκύλα τυφλά τα γεννάει.
19. 'Bud'om go 'ima 'utre go 'nema.
Σήμερα έχει, αύριο δεν έχει (Ζήσε το παρόν).
20. Dur ne 'jahneʃ ma'gareno ne'moj trwñ'ka na'gite.
Πριν καβαλήσεις το γάιδαρο, μην κουνάς τα πόδια σου.

Π 7 – ΕΥΘΥΜΑ (ΑΝΕΚΔΟΤΑ / ΚΩΜΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Π.7.1. Ευτράπελη ιστορία για τον Nasra'din 'Hotʃa (Εμινέ)

Nasra'din 'Hotʃa iz'liza na ka'vena da pi'je ka've. 'Sluʃal jæ kom'ʃ'uenā da bro'i pa'ri. Im'al jæ jus al'twne. I 'vika Nasra'din:

- Deto m', 'vika, da'de dokšandu'kus - ſuu gi 'zema, 'deto m' da'de jus - ſuu si mu gi 'vurna.

I to go'tjuje kom'ʃuena, smoabe't'avat se sas 'Zenana i 'vika mu: "Daj 'metneme, 'vika, tij 'n'aema za'gubijme, 'vika, tij pak ſu si ni gi da'de, ot' sa jus". I toj m'ata ot ba'tzena, kom'ʃuena. Sa'bal'an mu 'tjuka i 'vika":

- Ej, Nasra'dine, ej, Nasra'dine!
- Ej, be 'komʃ'u!
- Am' daj si m', 'vika, 'lirite!
- Am' kakvi, 'vika, ja?
- Am' ti 'vikaʃe, 'vika, 'ftʃera : deto m' da'de jus, ſu si mu gi 'dam, 'deto m' da'de dokſandu'kus, ſu gi 'dωrʒa.
- A, 'vika, Elhamdülillah, 'vika! Toj 'deto me e po'sreʃnal sos dokſandu'kusno, da'dojdat i 'jusno, 'vika. To ne do'hadat 'mlogo.

Μετάφραση

Ο Νασραντίν Χότζα βγήκε στο καφενείο να πιεί καφέ. Είχε ακούσει τον γείτονά του να μετράει λεφτά. Είχε χρυσές λίρες. Και λέει ο Νασραντίν:

- Όποιος μου δώσει ενενήντα εννιά, θα τις πάρω, όποιος μου δώσει εκατό - θα του τις γυρίσω πίσω.

Τον ακούει ο γείτονας, συνεννοείται με τη γυναίκα του και της λέει: «Να ρίξουμε, λέει, τις λίρες, δε θα χάσουμε, λέει, πάλι θα μας τις δώσει, επειδή είναι εκατό». Και ρίχνει ο γείτονας τις λίρες από το τζάκι. Το πρωί του χτυπάει την πόρτα και του λέει:

- Ei, Νασραντίνε, ei, Νασραντίνε!
- Tι είναι, γείτονα;
- Δώσε μου, λέει, τις λίρες!
- Ποιες λίρες, λέει;
- Μα εσύ έλεγες, χθες: όποιος μου δώσει εκατό, θα του τις δώσω πίσω, όποιος μου δώσει ενενήντα εννιά, θα τις κρατήσω.
- A, μ' αγαπάει ο Αλλάχ, λέει! Αυτός μου έδωσε τις ενενήντα εννιά, μου έδωσε και τις εκατό, λέει. E, δεν είναι και πολλά.

Π.7.2. Magare i liri (Ο γαϊδαρος και οι λίρες)

I'm'al jæ e'din en'no ma'gare , 'daval go jæ na'zajem. 'Vikal' mu sa: "Kwkk'na 'iſteſ, 'vika, za da ti 'davame za pa'ri?". 'Vika: "Juu go 'karate ma'gareno na 'vwazbwurce, 'kolkonos se ispwar'di, e'nolkonozno 'liri Juu mi 'davate".

Μετάφραση

Είχε ένας ένα γαϊδούρι, το έδινε δανικό. Τθ έλεγαν: «Τι θέλεις, λέει, να σου δίνουμε, για λεφτά;» Και λέει αυτός: «Θα το πηγαίνετε το γαϊδούρι στην ανηφόρα, όσες φορές θα κλάσει, τόσες λίρες θα μου δώσετε».

Π.7.3 Anekduto (Kon v Las Vegas)

Oti'Juul jæ e'din na en'nua kave'ne, se'd'aet i 'vika: "Da ne bi, 'vika, bwun'no da do'pre, 'vika, 'kon'a!" "Am' ot', 'vika?" "Ne iſta, 'vika, da do'pirate 'kon'at, ot' Juu 'stan e kw'nato jæ 'stanalo sto Las Vegas. 'Zeha m' 'kon'a i ia o'tidah s no'gite".

Μετάφραση

Πήγε ένας σε έναν καφενέ, κάθονται και λέει: «Μην τυχόν και πλησιάσει, λέει, κανείς το άλογό μου!» «Αμ' γιατί, λέει;» «Γιατί θα γίνει, λέει, ότι έγινε στο Λας Βέγκας, μου πήραν το άλογο και έφυγα με τα πόδια.»

Π.7.4 Anekduto (Kabadais)

I'm'alo jæ e'din bil jæ 'jatce ka'badahi fof 'selono, vrit go jæ 'bilo strah ot 'nega. Ga hod' na kave'nena za da pi'e ka've, ud'riva na 'macana i 'vika: "'Ima li bwun'no, 'vika, 'drugo bwun'no, da jæ 'manga?" "E, ne!". Hod' pak 'drugija den', hod' pak 'drugija den', a'ga na dva -'trine 'den'æ iz'liza e'din 'vika: "Ja ssum, re, 'vika, 'aretlik, ot', kwkk'na jæ 'stanalo?" "Da, be, vika, senni si, ja i ti sme, nema drug!"

Μετάφραση

Είχε έναν, ήταν πολύ καπάνταης στο χωριό, όλοι τον φοβόντουσαν. Όταν πήγαινε στο καφενείο για να πιει καφέ, χτυπούσε στο τραπέζι και φώναζε: «Είναι κάποιος, λέει, άλλος κάποιος να είναι μάγκας;» «Ε, όχι!». Πήγε και την άλλη μέρα, και την επόμενη, σε δυο-τρεις μέρες βγαίνει ένας και λέει: «Εγώ είμαι, λέει, άρετλικ/φίλε, γιατί, τι έγινε;» «Ναι, ρε, του λέει, κάτσε, εγώ και εσύ είμαστε, δεν υπάρχει άλλος!»

Π.8. Προλήψεις

Π.8.1. (Μπασιά)

A'ku tu prese'tje 'zajek, Juu tu 'najde 'n'ækkoja be'l'a.

Εάν περάσει το δρόμο σου λαγός, θα σε βρει κάποιο κακό.

A'ku je fuka'l'ata mese'tjine, ſu stane 'n'ækoje pa'ratiko na dene'osu.

Εάν το φεγγάρι έχει στεφάνι, θα γίνει κάτι κακό (φυσική καταστροφή) τις επόμενες μέρες.

Π.8.2. Prolipsi F chetvurtak ne pereme (Εμινέ)

F tjet'vwrtuk na Hotdžuma'jagin ne pe'reme 'nikoga 'dripi ot se'le do plad'nina, ot' go 'nename za 'hubavo, 'nito iz'livame vo'duna na ot gra'dinuna, 'sipavame go fof ke'nefen, za da ne o'patime. Na Baj'ram nama'zu sa'bal'ujnka doko'ga da 'idat na džamijena 'muskine i da se 'vwurnat 'tr'aba da sa op'rati 'drip'ne i 'tr'aba da jae že'nana preme'nena i da go 'tjaka tju'l'akun na ka'pjene za da mu po'l'ubi 'rūka, ko ne, 'nemat go za 'hubave, ne vwir'vi 'hubave go'dinana.

Μετάφραση

Την Πέμπτη και την παρασκευή δεν πλένουμε ποτέ ρούχα μέχρι το μεσημέρι, επειδή δεν το έχουμε για καλό, ούτε χύνουμε το νερό έξω στον κήπο, το πετάμε στην τουαλέτα, για να μην πάθουμε κακό. Την ημέρα του Μπαϊραμιού το πρωί ώσπου να πάνε οι άνδρες στο τζαμί και να γυρίσουν, πρέπει να έχουν πλυθεί τα ρούχα και πρέπει η γυναίκα να είναι ντυμένη με τα καλά της και να περιμένει τον άνδρα της στην αυλόπορτα για να του φυλήσει το χέρι, εάν όχι, δεν το έχουν για ακλό, δε θα πάει καλά ο χρόνος.

Π.8.3. Prolipsi Kogano te boli glava (Εμινέ)

Ko'gano te ba'li 'glava, ko'gano te ba'li ko'rem, 'hod'at ta 'zbirat 'suški ta te pod't'urm'avat da si se ne opi'kala 'n'æjde, za da si se ne o'patila.

Μετάφραση

Όταν σε πονάει το κεφάλι, όταν σε πονάει η κοιλιά, πηγαίνουν και μαζεύουν ξερά χόρτα και φύλλα και σε καπνίζουν με αυτά, να μην έχεις κατουρήσει κάπου και να πάθεις κακό.

Π.8.4. Prolipsi Nikoga se ne kape zhena (Εμινέ)

'Nikoga se ne 'kware en'nui že'na ko'gano 'ima 'ajbaʃi, 'oti 'vikat ta ſu da o'pati, 'moʒe da um're ot onu'va, 'moʒe da hi 'stane 'loʃo.

Μετάφραση

Ποτέ δεν κάνει μπάνιο η γυναίκα όταν έχει περίοδο, επειδή, λένε, μπορεί κάτι να πάθει, μπορεί να πεθάνει από αυτό, να γίνει άσχημα.

ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Π.11. Αίνιγματα

Π.11.1 Ainigma (Senka) (Μπασιά)

Ja 'v̄urvem, i toj v̄ur'vi, ja 'sennam, i toj 'senne. Kuk'na je? ('senka)

Μετάφραση

Εγώ περπατώ, και αυτός περπατά. Εγώ κάθομαι, και αυτός κάθεται. Τι είναι; (η σκιά)

Π.11.2 Ainigma (R'aka) (Μπασιά)

Nap'ref v̄ur'vi na'dzat sa ne 'vraʃta. Kuk'na je? ('r'aka)

Μετάφραση

Μπροστά πηγαίνει, πίσω δε γυρίζει. Τι είναι; (το ποτάμι)

Π.11.3 Ainigma (Spirta) (Εμινέ)

Fof ed'na oda'ja sa zat'voreni 'jatce 'mlogo as'keri i vrit sa s̄ws 'tʃerni 'ʃapki. Kuk'na je?

Σε ένα δωμάτιο είναι κλεισμένοι πολλοί στρατιώτες, όλοι τους με μαύρα σκουφιά. Τι είναι; (τα σπίρτα)

Π.11.4 Ainigma (Karpuzi) (Εμινέ)

'Gledaʃ go ot'v̄un jæ ze'leno, ot'vv̄utre tʃer'veno i 'ima 'jatce 'mlogo as'kere s̄ws 'tʃerni 'ʃapki. Kuk'na je?

Το βλέπεις απέξω είναι πράσινο, από μέσα κόκκινο και έχει πολλούς στρατιώτες με μαύρα σκουφιά. Τι είναι; (το καρπούζι)

II1. MASALLAR

II1.1 Basya – Komik Nasreddin Hoca Hikayesi

Bir varmış, bir yokmuş Nasreddin'in bir erkek kardeşi varmış. Öküzleri ve inekleri varmış. Onları beraber olatırlarmış. Bir gün Nasreddin'in kardeşi : "Neden öküzlerimizi ayırmıyoruz? " diyor. O, ona : "Evet, ayıralım. Ama nasıl olacak, nasıl ayıracagız? " diyor. Onları ayırmak üzere bir ahır daha yapmak üzere anlaşıyorlar. Tutuyorlar ve yeni bir ahır daha yapıyorlar. Bir gün hayvanları olatırken Nasreddin: " Yeni ahıra giren hayvanlar benim, eskisine girenler senin olsun, olur mu? " diye sormuş. Kardeşi : " Evet, olur" demiş.

Akşam üstü hayvanlar geliyor ve hepsi eski ahıra giriyor. Sadece sakat olan, diğerlerinin boynuzladığı bir tanesi yeni ahıra girmiş. Nasreddin : "Şansım buymuş" diyor ve bir öküzü olatmaya başlıyor. Bir gün öğlen öğle yemeğini yerken, öküz yanına geliyor ve yatıyor ve gevş getirmeye başlıyor. Nasreddin onun gevş getirdiğini görüyor ve : " Bana yüzünü ekşitme! " diyor. İkinci defa ona: "Bana yüzünü ekşitme! Seni keseceğim! " diyor. Ona iki-üç defa : " Bana yüzünü ekşitme! Seni keseceğim! " diyor. Öküz gevş getirmeye devam ediyor. O da bunu tutuyor ve kesiyor.

Onu parçalamaya ve vahşi hayvanlara atmaya başlıyor. Vahşi hayvanlar geliyor, onu dövüyor ve ona: " Gelecek hafta paraları ! Gelecek hafta paraları " diyor. O diğer hafta gidiyor. Orada kimseyi bulamıyor. Bekliyor ve yanından bir kurdun geçtiğini görüyor. Kurdu kovalamaya başlıyor. Kurt bir mağaraya giriyor ve ulumaya başlıyor. Kurt ulurken, Nasreddin onu dövmeye gidiyor ve kurdun uluduğu o yerde bir küp görür. İçine bakınca liralardır! Liralardır dolu küpü alıyor ve eve gidiyor. Ve kardeşine : "Boyle, böyle, bir kurt....." diyor. Ve ona ne olduğunu, liralardır bulduğunu söylüyor. Ve kardeşi tekrar ona : "Onları ayıralım! Git, onları ayırmamız için imamdan teraziyi getir, ama ona söyleme, o da ister " diyor. Nasreddin imama gidiyor ve onun söylediğii gibi ona: " Vay imam, vay imam, bana teraziyi ver, liraları tartacağiz " diyor. İmam ona : " A be, bu liralardır ne, bu paralar ne, teraziyle tartacak kadar çok mu? " diye soruyor. "Bizim paralarımız böyle, çok, onları teraziyle tartıyoruz ". Nasreddin evine dönüyor ve kardeşine : "Boyle, böyle, imama dedim " diyor.

Kardeşi ona : "Neden ona söyledin, şimdî o da gelecek ve isteyecek " diyor. Kardeşi bunu söyleyene kadar, işte imam da geldi, kapıda. İmam gelmeden önce Nasreddin: " O gelirse ben onu öldürceğim " diyor. İmam geliyor ve Nasreddin onu öldürüyor. "Şimdî ne yapacağız, neden onu öldürdün? " diyerek kardeşi ona bağırmaya başlıyor. " Şimdî imamı ne yapacağız? " Nasreddin: "Ben onu buradan alacağım, benim işim" diyor. Ve gidip onu kuru bir kuyuya atıyor. Biraz sonra mahalle sakinleri bağırmaya başlıyorlar. "İmamımız nerede, imamımız nerede ? " Nasreddin : "Ben nerede olduğunu biliyorum " diyor. "Nerede? " Onları kuyuya götürüyor ve : "İşte burada, içerisinde. "diyor. Halk onu tutuyor halatla onu bağlıyor, kuyuya indiriyor ve ona : "Çabuk İmam'ı çıkar "diyorlar. O aşağıya inince karanlıkta bir kafa tutuyor ve bağırmaya başlıyor: "Hey insanlar, sizin imamın boynuzları var mıydı? "

II1.2 İyi Kız

Bir zamanlar bir kız ve bir baba varmış. Bir komşu kadını varmış, bu adamın onu alıp evlenmesi için ayarlıyorlar (plan kuruyorlar). Bu kadının da çocukları varmış, iki kızı, adamın da bir kızı. Ama adam kızını çok severmiş, çunkü (bu kız) istediği ve onu seven fakat vefat eden kadındanmış. Toplanmışlar fakat analık adamın kızını hiç sevmezmiş,(kız) çok iyi olduğu için (analık) ne derse yaparmış. Taa ki bir gün adama şunu diyene kadar: Beraber yaşamamızı istiyorsan kızını alıp çayıra bırakıksın. Hayır dersen seni bırakacağım. Baba

kızını alıyor ve: Haydi gidelim, odun toplayalım, diyor. Odun toplamak için çayırda gitmişler ve öğleden sonra baba kızına: Uzan, seni okşayayım! Kız uykuya dalıyor. Uyandığında başında bir taş ve bir simit varmış. Babasını aramış, babası burada, babası orada, babası hiç bir yerde (değil). Kız ağlamaya başlamış, bir an akşam olmaya başlamış ve o simidi sallamış ve: simit nereye düşerse, ben de oraya düşeyim! diyor. Bir kulübenin üstüne düşmüş. Kulübede yaşayan üç işçi varmış, ama kız eve girdiğinde, ev çok pismiştir, hiç temiz değilmiş. Sabah güneş doğunca kız dinlenmiş, kalkıyor, süpürüyor, siliyor, derleyip topluyor, yemek pişiriyor ve saklanıyor. Oğlanlar işten döndüklerinde başka bir ev olmuş görürler, çok güzel, temiz olmuş. Birisi, ağabey: Siz işe gidin, ben oturacağım, onu bekleyeyim, kim gelip evimizi temizliyor, göreyim, diyor. Ertesi gün sabah, önceki günden yorgun olduğu için uyuyakalmış. Kız yine kalkıyor, süpürüyor, derleyip topluyor, ögle yemeğini pişiriyor ve işten gelirler. Onu yakaladın mı, kim bize gelip temizlik yapıyor? diyor. Hayır bre, onu yakalayamadım, uyuyakalmışım, diyor. Sonraki gün ikinci erkek kardeş: Bırak, sen işe git, ben kalıp evi koruyacağım, diyor. İkinci erkek kardeş de uyuyakalmış ve kız yine temizlemiş. Üç gün sonra, üçüncü gün en küçük erkek kardeş geliyor ve: Ben oturacağım ve uyumayacağım, bekleyeceğim, diyor. Ögle kız saklandığı yerden temizlik yapmak için çıkışınca en küçük erkek kardeş onu yakalıyor ve ona: Sen burada ne istiyorsun? diyor. A, ben böyle böyle, diyor. Babam beni odun toplamamız için götürdü ve beni bıraktı, diyor. Ben de: Simit nereye düşerse ben de oraya düşeyim, dedim ve sizin evinize düştüm. Babanı özledin mi? diyor. Onu çok özledim ve babama dönmem istiyorum. Olsun, yarın sabah kalkınca, gidip kırmızı elma ağacının altını kaz, ne çıkarsa senindir! diyor. Kız sabah kalkıyor, süpürüyor, yemek pişiriyor, derleyip topluyor, yıkıyor ve gidip kırmızı elma ağacının altını kazıyor. Çok güzel, gri bir at çıkmış, büsbütün altınla dolmuş. Ata biniyor, at onu evine götürmüştür ve eve varınca: Hey! baba, Hey! baba, diye bağırılmış. Babası çıkmış, ne görsün? Çok güzel bir at. Kızım sen yolu nasıl buldun ve döndün? diyor. İşte, böyle böyle yaptım. Analık da: Benim kızımı da götür, diyor ve ona: Ne yaptın? diye sormuş. Kız, simit nereye düştüyse, ben de oraya düştüm, yedim, içtim, oturdum, uyudum ve bana işte bir at, al, evine git, dediler, diyor. Kendi kızımı da götürüyor, gönderiyor. İlk gün hiçbir şey yapmadım, ikinci gün yine hiçbir şey, üçüncü gün kardeşler ona: Al ve beyaz elma ağacının altını kaz, ne çıkarsa senin olsun! diyorlar. Kör ve topal yılanlarla yüklü bir eşek çıkmış. Yılanlar analığı ve kızını yemişler. En küçük oğlan da çalışkan olan kızı alıyor. Onlar ermiş muradına biz çıkışım kerevetine.

II1.3. Kül Kedisi

Bu masala Kül Kedisi diyorlar. Bir öksüz, fukaracık varmış, babası başka bir kadınla evlenmiş. Analığın iki kızı daha varmış ve üç kız olmuşlar. Analık bakmak için bu kızı alınca, kendi kızlarını hep derleyip toparlarmış, bayramlar için, her şey için onları güzelce giydirmiştir, öksüz olan bu kızı ise istemezlermiş, onu hep ocağın, külün olduğu yere kovalarlarmış. Onun bir ineği varmış. Onu yün eğirmesi için bırakırlarmış, ama her gün ona eğirmesi için çok yün verirlermiş, ona sabah verecekler o da akşam bitirecek. Bir defa analık geliyor ve ona bakıyor, iki defa geliyor, üç defa geliyor ve ona bakıyor, onu bir türlü yoramıyor. Ama kızın ineği varmış, onu besliyormuş, ona çok bakıyormuş ve inek ona: Neden üzgünsün, derdin ne? diyor. Bana eğirmem için çok yünle dolu çuval bıraktılar, ama

yapamam, diyor. İnek, ona: Ben yünü yiyeceğim ve onu boynuzlardan iplik olarak çıkaracağım, sen de onu saracaksın(dolayacaksın), diyor.

Ama analık ineğin yünü yediğini ve boynuzlardan iplik olarak çıkardığını ve öksüz kızın, onu sardığını görmüş. Analık, babaya: İneği keseceğiz, diyor. Kül Kedisi, kız bunu,ineği keseceklerini duyuyor, ağlamaya başlamış ve inek ona: Neden ağlıyorsun, ne oldu? diyor. Analığı seni keseceklerini söyleken duydum , benim de yardım edecek kimsem yok, diyor. A, hiç üzülmeye, beni kessimler, onlar eti yerler, sen de kemikleri toplarsın, diyor. Kız oturmuş, diğerleri yiyorlarmış, kız da kemikleri toplayormuş. Analığı, ona: Gel, mari, ye! diye bağırlıyor. İstemem, istemem! Gel, mari, ye. İstemem, istemem! Yine ona gidip yemesi için bağırmışlar ama istememiş. Neden kemikleri toplayorsun? Topluyorum, onları atmayalım,diyor. Kemikleri toplayınca, git, kırmızı bir gül ağacının altın kaz ve onları oraya göm, diyor. Vakti gelince ve onlara ihtiyacın olunca da, bunu hatırlarsın ve gidip kırmızı gül ağacının altından kazıp çıkarırsın. Vakit gelmiş,kızı köyden beyin ogluna istemişler ve kız gitmiş. Onu istemeye gidince, analık: Sadece iki kızımız var, diyor. Sizin üç kızınız yok mu, diyor. Hayır, iki tane, diyor. Biz üç kızınız olduğunu öğrendik, diyor. Biz üçüncü kızımızı istiyoruz, diyor! O zaman kız gidip kırmızı gül ağacının altın kazacağını hatırladı ve kırmızı bir at çıkarıyor, çok güzel bir at. Beyin oğlu atıyla beraber gidip kızı, Kül Kedisi'ni almış. Onun çok altın ve lirası varmış. Onlar analiktan uzak iyi yaşamışlar.

II.2. TÜRKÜLER

Emine – Türküler

Π.2.1. Sarı Saçlarım var (Π.2.1)

Sarı saçlarım var,
Kemiciklerim yok,
Bana da al, ilk sevgilim
Benim de olsun.
Beyaz ellerim var,
Bileziklerim yok,
Bana da al, ilk sevgilim
Benim de olsun.
İnce bedenim var,
Kadifem yok,
Bana da al, ilk sevgilim
Benim de olsun.
Beyaz ayaklarım var,
Kunduralarım yok,
Bana da al, ilk sevgilim
Benim de olsun.

Π.2.2.Beyaz Rado, Sevgilim

Beyaz Rado, sevgilim
Beyaz Rado, sevgilim
Silah al ve beni öldür,
Bıçağı kap ve beni parçala,
Bıçağı kap ve beni parçala,
Bıçağı kap ve beni parçala,

Beni iki-üç parça yap,
Gözlerim görmesin,
Gözlerim görmesin,
Gözlerim görmesin
Sen başkasınınken.
Ben senin nişanlın değilim,
Ben senin nişanlın değilim,
Benim asker sevgilim var,
Benim asker sevgilim var.

II.2.3 Nuriye Yatağa Düşeli

Nuriye yatağa düşeli,
Tam yıl oldu,
Tam yıl ve yarınlık yıl daha
Kalk Nuriye, iyileş,
İyileş, iyi ol,
Yapraklar açtı,
Yapraklar açtı,
Yapraklar açtı,
Çiçekler açtı.
Kiymetli sevgilim,
Sevdiğim, kiymetlim,
Nuriye hazırlanıyor, gidiyor.
Nuriye hazırlanıyor, gidiyor.
Sana güvenilecek gibi değil.

II.2.4 Tüfek Atışı

Bir el tüfek atıldı, arkadaşım
Bir el tüfek atıldı, arkadaşım
Yesil ormana bir el tüfek atıldı
Nereye düşersem, arkadaşım
Nereye düşersem, arkadaşım.
Nereye düşersem, beni oraya gömün.
Bıçaklarımla, arkadaşım
Bıçaklarımla, arkadaşım
Bıçaklarımla bana çukur kazın.
Bıçaklarımla, arkadaşım
Küçük bıçaklarımla, arkadaşım
Küçük bıçaklarla, beni gömün.
Ayaklarına, arkadaşım
Ayaklarına, arkadaşım
Ayaklarına bağ ekin .
Belime arkadaşım,
Belime arkadaşım,
Bele çeşme yapın
Başında, arkadaşım,
Başında, arkadaşım,
Başında bayrak kaldırın.

II.5 Guguk Kuşu Ötüyor

Guguk kuşu ötüyor
Bizim aşağıdaki bahçemizde.
Bizim aşağıdaki bahçemizde,
Kırmızı nar ağacında.
Çık ana ve dinle,
Bana ne haber getiriyor
Acaba hasta mı olacağım?
Ya da hastalara mı bakacağım?
Oğlum, güzel oğlum,
Ne hasta olacaksın,
Ne de hastalara bakacaksın,
Yarın askere gideceksin,
Devlete hizmet etmeye.

II.3. Basya- Dilekler – Beddular

II.3.1 Dilekler

II.3.1.1.Düğün Dilekleri

Hayırlı olsun!
Gelin ona (damada) hayırlı olsun!
İnşallah karşılıklı anlayışları olur!

II.3.1.2.Günlük Dilekler

Çok yıl yaşayasın!
Allah sana sağlık versin!
Canlı ve sağlam olun!
Allah sana yardım etsin

II.3.1.3 Çocuğun Doğumundaki Dilekler

Maşallah
Allah bağışlasın!
Hayırlı olsun!
Sağlam (sağlıklı) olsun !

II.3.1.4 Ölüm Dilekleri

Allah onu affetsin!
Toprağı hafif olsun! [Toprağı bol olsun]
İyi mekana gitsin! [Mekanı cennet olsun]

II.3.2 BEDDULAR

Hayrını görme!
Öl!
Sana şimşek çarpsın!
Evine varma! [Evine varmak nasip olmasın]
Bela seni bulsun!
Seni kurt yesin!

II.4 Emine – Ninni, Çocuk Okşaması

Ninnim de Ninnim (II.4.1)

Anneciğinin ninnisi,
Ninni, büyük adam ol,
Anneciğinin hatırlını yap.
Ninni anneciğinin yavrucuğu uyu
Ninni, büyü, büyük adam ol
Ninni, büyü, büyük adam ol
Ninni, askere git.

Tintiri Nine (II.4.2)

Tintiri Nine tintiri
Güzel kızın var,
Onu bana ver,nine, onu bana ver,
Sana yerleri (tarlaları) süreceğim
Sana tarlaları süreceğim,
Sana odunları taşıyacağım
Onu bana ver, nine, onu bana ver,
Senin kızına dikkat edeceğim.

Tiri tiri Radko (II4.3)

Tiri tiri Radko,
Kardeşliğimi al beni.
Seni nasıl alayım
Çapaklıken,
Yırtık pırtık giysiliyken?

II.5 Emine –Yemek Tarifleri

Parenik (II.5.1)

Dört kupa su, üç kupa un, su kaynamaya başlayınca tuz at. Yavaş-yavaş unu koyuyorsun ve karıştırıyorsun.Yeterince kıvama gelince, kavurmayı ve peyniri tepsiye yapmış olacaksın ve üstüne kaçamağı koyacaksın ve bir kenardan diğer kenara kadar yayacaksın,tereyağını haşlayacaksın, üstüne dökeceksin ve yanında yoğurdu,ayranı karıştıracaksın/çırpacaksın.

Geleneksel Börek “Klin” (II.5.2)

Bir kupa suya birazcık tuz ve iki-üç damla sıvı yağı koyacaksın ve yufka yapmak için yoğuracaksın. İki yufka açmaya başlayacaksın, bir leğene beş patates, bir avuç pirinç, bir parça peynir, iki yumurta biraz kekik, biraz tuz ve sıvı yağı karıştıracaksın. Tepsiye boşaltacaksın ve sobada pişmesi ve geleneksel olması için bırakacaksın ve piştikten sonra bir taraftan diğer tarafa çevireceksin ve üstüne pişmiş tarafına biraz tereyağı koyacaksın.

Yeşillikler (II.5.3)

Yeşillikleri alıp kesiyorsun, kaynamış suda haşlıyorsun, sonra onları süzüyorsun, üç baş soğan doğruyorsun, yeşillikleri koyuyorsun ve biraz, yaklaşık bir saat, kaynaması için bırakıyorsun. Bu arada birkaç –iki, üç, beş, altı- patates doğruyorsun. Patatesler kaynayınca, biraz salça, tuz ve sıvıyağ ekliyorsun. Biraz zeytinyağı, çunkü sonra tereyağı

da koyacaksın. Patateslerin iyice kaynadığını görünce, onları eziyorsun, tereyağını da koyuyorsun, karıştırıyorsun ve Afiyet Olsun!

II.6 Basya- Atasözleri

1. Sütle yanın yoğurdu üfler [Sütten ağızı yanın, yoğurdu üfleyerek yer]
2. Çalınan şeyin yeri olmaz.
3. Bulanık suyu karıştırma.
4. Dolu gözler, boş eller.
5. Nehir denize gider (akar)
6. Beni doğur sana benzeyeyim
7. Biz torbada durmaz
8. Kurda ad koy, eşigine gelsin.
9. İyilik yap, belanı bul.
10. Korkunun kulübesi yok.
11. Kuru odunla beraber yaş da yanar [Kurunun yanında yaş da yanar]
12. Kurt siparişle yemez.
13. Soğan ye ama burada ol (Fakir de olsan, memleketinde kal)
14. At, yeşil ot için yaşa (Mayıs'a kadar yaşa, yonca ye)
15. Akı olmayanın ayakları var.[Akılsız başın çilesini ayaklar çeker]
16. Havlayan köpek ısrırmaz.
17. Allah seni bindirir ve indirir.
18. Hızlı (aceleci) köpek kör yavru doğurur.
19. Bugün var,yarın yok.(Şimdiyi (bugünü) yaşa),
20. Eşege binmeden önce ayaklarını sallama [Dereyi görmeden paçaları sıvama]

II7. Komik hikayeler - Fıkralar

II7.1 Komik Nasreddin Hoca Hikayesi

Nasreddin Hoca kahve içmek için kahveye çıktı. Komşusunun para saydığını duymuştı. Altın liraları varmış ve Nasreddin diyor:

- Kim bana 99 tane (lira) verirse, alacağım, kim bana 100 tane verirse geri çevireceğim. Komşusu onu duyuyor, karısıyla anlaşıyor ve ona : Liraları atalım, kaybetmeyiz, yine bize onları verecek çünkü yüz tane diyor. Ve komşusu şömineden (ocaktan) liraları atıyor. Sabah onun kapısını çalışıyor ve ona diyor:

- Ey, Nasreddin, ey, Nasreddin!
- Ne oldu, komşu ?
- "Liraları bana ver" diyor.
- "Hangi liraları ?" diyor
- Ama dün sen : " Kim bana 100 tane verirse, ona geri vereceğim, kim bana 99 tane veririse, onları tutacağım" diyordun.
- " A, Allah beni seviyor " diyor! "Bana 99'unu da O verdi, 100'ünü de O verdi" diyor. Fazla değil.

II7.2 Eşek ile liralalar

Birinin bir eşi varmış, onu ödünç olarak verirmiş. Ona: Ne istiyorsun, sana para yerine ne verelim? diyorlardı. O da: Eşesi yokuşa götürüreksiniz, kaç defa osurursa, bana o kadar lira vereceksiniz.

II7.3. Las Vegas'ta bir at

Adamın biri bir kahveye gitmiş, otururlarmış ve: Sakın biri atımı yaklaşmasın! diyor. Ama neden? diyor. Çünkü Las Vegas'ta olan olur, benim atımı aldılar ve yürüyerek gittim, diyor.

II7.4. Kabadayı

Köyde biri varmış, çok kabadayıymış, herkes ondan korkarmış. Kahveye kahve içmek için gittiğinde, masaya vururmuş ve bağırılmış: Biri var mı, kabadayı olan başka biri? diyor. Eh, hayır! Ertesi gün de, başka bir gün de gitmiş, iki-üç günde biri çıkıyor ve: Arkadaş, benim (kabadayı) neden, ne oldu? diyor. O da, ona: Evet, bre, otur, sen ve beniz, başka yok, diyor.

II.8 BATIL İNANÇLAR

1. Yolundan tavşan geçerse, seni bir kötülük bulacak.
2. Eğer ayın halesi varsa, gelecek günlerde kötü birşeyler (doğal afet) olacak
3. Perşembe ve Cuma günleri öğleye kadar kesinlikle giysileri yıkamıyoruz, çünkü bu bizim için iyi bir şey değil, ne de suyu dışarıya bahçeye döküyoruz, bize kötü bir şey olmaması (başımıza kötü bir şey gelmemesi) için onu tuvalete atıyoruz.
Bayram sabahı erkekler camiye gidip dönene kadar giysilerin yıkanmış olması gerekiyor ve kadının en güzel kıyafetlerini giyip avlu kapısında kocasını bekliyor olması ve onun elini öpmesi gerekiyor, eğer bunları yapmazsa uğursuzluk sayılıyor, yıl iyi geçmez.
4. Başın ağrınca, karnın ağrınca, bir yere işediysen başına kötü bir şey gelmesin diye gidip kuru ot ve yaprak topluyorlar ve bunların dumanını sana tüttürüyorlar.
5. Kadının adeti varken kesinlikle banyo yapmıyor, çünkü başına kötü bir şey gelebilir, bundan ölebilir, kötü olabilir, diyorlar.

II.11 Basya- Bilmeceler

1. Ben yürüürüm, o da yürüür. Ben otururum, o da oturur. Ne? (gölge)
2. Öne gider, geri dönmez. Ne? (Irmak)
3. Çok asker bir odada kapalı, onların hepsi siyah başlıklı. Nedir? (Kibrit)
4. Dışından bakıyorsun yeşil, içinden kırmızı ve siyah başlıklı pek çok askeri var. Nedir? (Karpuz)